

Justitiekommitténs betänkande 2021/22:JuU26

Våldsbrott och brottsoffer

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen gör sex tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om våldsbrott och brottsoffer. Tillkännagivandena rör i korthet följande frågor (eventuella reservationer anges inom parentes):

- Utredning vid dödligt våld i nära relationer (s. 32 f.) (S, V)
- Brott mot äldre (s. 34) (S, V, MP)
- Ökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående (s. 47) (S, V, MP)
- Barnahus (s. 69) (SD)
- Handläggningen av utredningar vid brott mot barn (s. 70) (S, V)
- Statistik (s. 80) (S, V)

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns totalt 43 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). Betänkandet innehåller också sju särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Cirka 220 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	12
Utskottets överväganden.....	13
Våldsbrott m.m.	13
Hedersrelaterat våld och förtryck m.m.	35
Kontaktförbud	45
Brottsoffer	47
Unga brottsoffer	60
Skadestånd.....	71
Statistik.....	78
Motioner som bereds förenklat.....	80
Reservationer	81
1. Nollvision mot våld i nära relationer, punkt 1 (KD).....	81
2. Det brottsutredande arbetet vid våld i nära relationer, punkt 2 (C, KD, L, MP).....	81
3. Stöd för vuxna som utsatts för brott, punkt 3 (V, MP)	82
4. Översyn av hur förundersökningar bedrivs, punkt 4 (V, L).....	82
5. Specialistkompetens hos Åklagarmyndigheten, punkt 5 (C, L, MP)	83
6. Kunskaper inom rättsväsendet om våld i nära relationer, sexualbrott, prostitution, trafficking och hedersbrott, punkt 6 (C, L, MP).....	84
7. Kunskap bland allmänheten om våld i nära relationer, punkt 7 (M, SD, KD).....	84
8. Trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet, punkt 8 (SD)	85
9. Akut hjälplinje och lokala trygghetsteam, punkt 9 (V).....	86
10. Utredning vid dödligt våld i nära relationer, punkt 10 (S, V)	86
11. Förebyggande arbete mot sexualbrott, punkt 11 (C).....	87
12. Kompetens om sexualbrott inom domstolarna, punkt 12 (C, MP).....	87
13. Särskilt anpassat brottsofferstöd vid sexualbrott, punkt 13 (C, L, MP).....	88
14. Målsägandestatus vid sexköpsbrott, punkt 14 (C, V, MP).....	88
15. Stöd till sexköpsoffer, punkt 15 (C, V).....	89
16. Brott mot äldre , punkt 16 (S, V, MP)	90
17. Brott mot personer med funktionsnedsättning, punkt 17 (M, KD, L, MP).....	90
18. Kriminalisering av underlåtenhet att anmäla äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott, punkt 18 (M, KD, L).....	91
19. Återförande av barn som förts ut ur landet mot sin vilja , punkt 19 (M, KD, L).....	92
20. Kartläggning av hedersrelaterat förtryck , punkt 20 (V).....	92
21. Rättsvårdande myndigheters brottsförebyggande arbete , punkt 21 (L).....	93
22. Skärpta straff för våldsutövare som inte kan utvisas, punkt 23 (SD)....	93
23. Domstolsförhandlingar bakom stängda dörrar, punkt 24 (L).....	94
24. Ökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående, punkt 25 (S, V, MP).....	95
25. Information till målsägande, punkt 26 (V, L, MP)	95

26. Kvinnor och barn med skyddade personuppgifter, punkt 27 (V, L, MP).....	96
27. Stöd till medier och utsatta journalister, punkt 28 (C, MP)	96
28. Stöd till förtroendevalda som utsatts för hot, punkt 29 (C).....	97
29. Stöd till hatbrottsoffer, punkt 31 (C, MP).....	97
30. Stöd till brottsoffer när gärningsmannen är under 15 år , punkt 32 (L).....	98
31. Brottsofferportal, punkt 33 (C).....	99
32. Barnahus, punkt 34 (SD)	99
33. Skärpt straff för barnfridsbrott, punkt 36 (M, SD, KD)	100
34. Barnfridsbrott mot närstående barn m.m., punkt 37 (C)	100
35. Utvidgning av barnfridsbrottet, punkt 38 (L)	101
36. Särskild företrädare för barns medverkan vid hämtning till förhör, punkt 40 (M).....	101
37. Ombud för barn m.m., punkt 41 (M, KD, L)	102
38. Befogenheter för särskild företrädare för barn , punkt 42 (C)	103
39. Handläggningen av utredningar vid brott mot barn, punkt 43 (S, V) ..	103
40. Kartläggning av barns erfarenhet av sex mot ersättning, punkt 44 (L).....	104
41. Målsägandebiträde vid ersättningsanspråk, punkt 46 (V, MP)	104
42. Utvidgad rätt till brottsskadeersättning, punkt 47 (V, MP).....	105
43. Statistik, punkt 48 (S, V)	106
Särskilda yttranden	107
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (M).....	107
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (SD)	107
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (C).....	107
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (V)	107
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (KD).....	107
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (L).....	108
7. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (MP).....	108
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	109
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	109
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	130

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Våldsbrott m.m.

1. Nollvision mot våld i nära relationer

Riksdagen avslår motion

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 33.

Reservation 1 (KD)

2. Det brottsutredande arbetet vid våld i nära relationer

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 60 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 43–45 och 102.

Reservation 2 (C, KD, L, MP)

3. Stöd för vuxna som utsatts för brott

Riksdagen avslår motion

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 3 (V, MP)

4. Översyn av hur förundersökningar bedrivs

Riksdagen avslår motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 4 (V, L)

5. Specialistkompetens hos Åklagarmyndigheten

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 61 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 103.

Reservation 5 (C, L, MP)

6. Kunskaper inom rättsväsendet om våld i nära relationer, sexualbrott, prostitution, trafficking och hedersbrott

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 5 och 19,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 63 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 47, 60 och 105.

Reservation 6 (C, L, MP)

7. Kunskap bland allmänheten om våld i nära relationer

Riksdagen avslår motion

2021/22:2560 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 4.

*Reservation 7 (M, SD, KD)***8. Trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet**

Riksdagen avslår motion

2021/22:2563 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Reservation 8 (SD)

9. Akut hjälplinje och lokala trygghetsteam

Riksdagen avslår motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1 och 13.

Reservation 9 (V)

10. Utredning vid dödligt våld i nära relationer

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om utredning vid dödligt våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 5,

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 6 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 48.

Reservation 10 (S, V)

11. Förebyggande arbete mot sexualbrott

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 57–59 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 99–101.

Reservation 11 (C)

12. Kompetens om sexualbrott inom domstolarna

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 28,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 62 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 104.

Reservation 12 (C, MP)

13. Särskilt anpassat brottsofferstöd vid sexualbrott

Riksdagen avslår motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 27.

Reservation 13 (C, L, MP)

14. Målsägandestatus vid sexköpsbrott

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 51 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 94.

Reservation 14 (C, V, MP)

15. Stöd till sexköpsoffer

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 55 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 98.

Reservation 15 (C, V)

16. Brott mot äldre

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om brott mot äldre och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:706 av Martina Johansson (C),

2021/22:1214 av Catarina Deremar (C),

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 18 och

2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 13.

Reservation 16 (S, V, MP)

17. Brott mot personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motion

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 20.

Reservation 17 (M, KD, L, MP)

Hedersrelaterat våld och förtryck m.m.

18. Kriminalisering av underlåtenhet att anmäla äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:606 av Jan Ericson (M) och

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 25.

Reservation 18 (M, KD, L)

19. Återförande av barn som förts ut ur landet mot sin vilja

Riksdagen avslår motion

2021/22:3788 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 19 (M, KD, L)

20. Kartläggning av hedersrelaterat förtryck

Riksdagen avslår motion

2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 13.

Reservation 20 (V)

21. Rättsvårdande myndigheters brottsförebyggande arbete

Riksdagen avslår motion

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

Reservation 21 (L)

22. Åtgärder mot hedersrelaterat förtryck

Riksdagen avslår motion

2021/22:2956 av Ann-Sofie Alm (M) yrkandena 6, 8, 9 och 12.

23. Skärpta straff för våldsutövare som inte kan utvisas

Riksdagen avslår motion

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 32.

Reservation 22 (SD)

24. Domstolsförhandlingar bakom stängda dörrar

Riksdagen avslår motion

2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 20.

Reservation 23 (L)

*Kontaktförbud***25. Ökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 46.

Reservation 24 (S, V, MP)

*Brottsoffer***26. Information till målsägande**

Riksdagen avslår motion

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 25 (V, L, MP)

27. Kvinnor och barn med skyddade personuppgifter

Riksdagen avslår motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 26 (V, L, MP)

28. Stöd till medier och utsatta journalister

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 6 och 7,

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17.

Reservation 27 (C, MP)

29. Stöd till förtroendevalda som utsatts för hot

Riksdagen avslår motion

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 35.

Reservation 28 (C)

30. Hot och hat i det offentliga samtalet

Riksdagen avslår motion

2021/22:4118 av Pernilla Stålhammar m.fl. (MP) yrkande 5.

31. Stöd till hatbrottsoffer

Riksdagen avslår motion

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 24.

Reservation 29 (C, MP)

32. Stöd till brottsoffer när gärningsmannen är under 15 år

Riksdagen avslår motion

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 34.

Reservation 30 (L)

33. Brottsofferportal

Riksdagen avslår motion

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40.

Reservation 31 (C)

Unga brottsoffer

34. Barnahus

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om barnahus och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:2887 av Ulrika Karlsson (M) yrkandena 1–7,

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8,

2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 9,

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 30 och

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 32 (SD)

35. Stöd till unga brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1738 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 3 och

2021/22:4156 av Marlène Lund Kopparklint (M).

36. Skärpt straff för barnfridsbrott

Riksdagen avslår motion

2021/22:3219 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18.

*Reservation 33 (M, SD, KD)***37. Barnfridsbrott mot närstående barn m.m.**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 2 och 3.

*Reservation 34 (C)***38. Utvidgning av barnfridsbrottet**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 41.

*Reservation 35 (L)***39. Uppföljning av barnfridsbrottet**

Riksdagen avslår motion

2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 1.

40. Särskild företrädare för barns medverkan vid hämtning till förhör

Riksdagen avslår motion

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 17.

*Reservation 36 (M)***41. Ombud för barn m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 2 och

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 18.

*Reservation 37 (M, KD, L)***42. Befogenheter för särskild företrädare för barn**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1.

*Reservation 38 (C)***43. Handläggningen av utredningar vid brott mot barn**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om handläggningen av utredningar vid brott mot barn och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 7, 9, 10 och 12 samt bifaller delvis motion

2021/22:1507 av Borian Åberg (M).

*Reservation 39 (S, V)***44. Kartläggning av barns erfarenhet av sex mot ersättning**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 40 (L)

45. En särskild barnkommission

Riksdagen avslår motion

2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 4.

Skadestånd

46. Målsägandebitråde vid ersättningsanspråk

Riksdagen avslår motion

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 12.

Reservation 41 (V, MP)

47. Utvidgad rätt till brottsskadeersättning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkandena 4 och 5,

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och

2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 3.

Reservation 42 (V, MP)

Statistik

48. Statistik

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om statistik och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt

2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 19 och

bifaller delvis motionerna

2021/22:2860 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2862 av Betty Malmberg (M) yrkande 4 och

2021/22:3613 av Lars Beckman (M).

Reservation 43 (S, V)

Motioner som bereds förenklat

49. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 5 maj 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 220 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar bl.a. om våldsbrott och brottsoffer, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, kontaktförbud, skadestånd och statistik. Yrkandena finns i bilaga 1. Av dessa behandlas ca 110 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Dessa yrkanden finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Våldsbrott m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om utredning vid dödligt våld i nära relationer och brott mot äldre och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. det brottsutredande arbetet i nära relationer, översyn av hur förundersökningar bedrivs, kunskaper inom rättsväsendet om våld i nära relationer m.m., akut hjälplinje och lokala trygghetsteam samt utredning om dödligt våld i nära relationer.

Jämför reservation 1 (KD), 2 (C, KD, L, MP), 3 (V, MP), 4 (V, L), 5 (C, L, MP), 6 (C, L, MP), 7 (M, SD, KD), 8 (SD), 9 (V), 10 (S, V), 11 (C), 12 (C, MP), 13 (C, L, MP), 14 (C, V, MP), 15 (C, V), 16 (S, V, MP) och 17 (M, KD, L, MP).

Motionerna

Våld i nära relationer m.m.

I kommittémotion 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 33 begärs ett tillkännagivande om att en nollvision mot våld i nära relationer. Enligt motionärerna krävs bl.a. ett bättre samarbete mellan myndigheter och aktörer, fler insatser, bättre uppföljning och effektivare handläggning.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 43 begärs ett tillkännagivande om att säkerställa och följa upp att de brister som framkommer i Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av det brottsutredande arbetet om våld i nära relationer åtgärdas. I yrkande 44 begärs ett tillkännagivande om att det måste säkerställas att uppklarandeprocenten av brott i nära relation ökar. I yrkande 45 begärs ett tillkännagivande om att säkerställa att specialistkompetens på brottsutredning av våld i nära relationer och sexualbrott ska finnas i hela landet. I samma motion yrkande 102 begärs ett tillkännagivande om att varje polisregion ska ha utredare som är specialiserade på prostitution och trafficking, våld i nära relationer, sexualbrott och hedersbrott. Liknande motionsyrkanden framförs i kommittémotion 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1–3. I kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 60 begärs ett tillkännagivande om att varje polisregion ska ha utredare som är specialiserade på prostitution och trafficking, våld i nära relationer, sexualbrott och hedersbrott.

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn, sexualbrott och när barn bevittnat våld, i syfte att åtgärda eventuella brister.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 103 begärs även ett tillkännagivande om att det ska finnas tillgång till åklagare året runt i hela landet med specifik kompetens om brott med särskilt utsatta brottsoffer, dvs. våld i nära relationer, sexualbrott, sexköp och människohandel samt hedersbrott. Ett motionsyrkande av samma innebörd framförs i kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 61.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 47 begärs vidare ett tillkännagivande om att de som i sin yrkesroll ofta kommer i kontakt med offer för våld i nära relationer ska ha relevanta kunskaper om detta. I yrkandena 60 och 105 begärs tillkännagivanden om att såväl blivande som nuvarande domare och nämndemän ska genomgå utbildning om våld i nära relationer. Motionsyrkanden av samma innebörd framförs även i kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 5, 19 och 63.

I kommittémotion 2021/22:2560 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att det förekommer att personer inte anmäler händelser för att de felaktigt tror att gärningarna inte är ett brott i juridisk mening. Motionärerna efterfrågar därför ett tillkännagivande om att öka allmänhetens kunskap om vad som juridiskt räknas som brott mot närstående.

I kommittémotion 2021/22:2563 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att uppnå jämställdhet i det offentliga rummet. I samma motion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet.

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att inrätta en akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld. I samma motion yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor som utsatts för mäns våld.

I kommittémotion 2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer.

I kommittémotion 2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en haverikommission vid varje fall av dödligt kvinnovåld. I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 48 och i kommittémotion 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att en utredning för att kartlägga varför våldsdödade i nära relationer har

fallit igenom samhällets skydds nät trots kontakter med vård och myndigheter innan våldsdådet.

Sexualbrott m.m.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 99 begärs ett tillkännagivande om förebyggande insatser mot sexuell exploatering med syftet att minska efterfrågan på sexuella tjänster. I yrkande 100 begärs ett tillkännagivande om att stärka det brottsförebyggande arbetet och forskningen om vård och behandling av personer som dömts för sexualbrott. I samma motion yrkande 101 begärs ett tillkännagivande om att det är angeläget att långsiktigt säkra den nationella hjälplinjen som erbjuder stöd till personer som upplever sig ha ett problembeteende kopplat till sin sexualitet. Motsvarande yrkanden finns i kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 57–59.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 104 samt i kommittémotionerna 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 28 och 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 62 begärs ett tillkännagivande om att de som dömer i sexualbrottsmål, även nämndemän, ska ha genomgått en särskild utbildning om sexualbrott.

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att sexualbrottsoffer i hela landet ska ha rätt till särskilt anpassat stöd.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 94 och kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 51 begärs ett tillkännagivande om att offer för köp av sexuell tjänst ska tillerkännas brottsofferstatus.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 98 och kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 55 begärs även ett tillkännagivande om att ett uppsökande arbete online för att identifiera och erbjuda stöd till sexköpsoffer är av stor vikt.

Brott mot äldre och personer med funktionsnedsättning

I flera motioner efterfrågas straffskärpningar vid brott mot äldre. I kommittémotion 2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att utreda att de som begår brott mot äldre ska straffas hårdare. I kommittémotion 2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att bl.a. skärpa straffen för brott som riktar sig mot äldre och stärka äldres beredskap. I motion 2021/22:706 av Martina Johansson (C) begärs ett tillkännagivande om att bedrägerier mot äldre ska rubriceras som grova brott. Dessutom begärs i motion 2021/22:1214 av Catarina Deremar (C) ett tillkännagivande om att förhindra bedrägerier mot äldre.

I kommittémotion 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att öka kunskapen inom rättsväsendet om sexuellt våld mot personer med funktionsnedsättning.

Bakgrund

Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid

I skrivelsen *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* (skr. 2016/17:10) redogör regeringen översiktligt för den jämställdhetspolitiska utvecklingen de senaste tio åren. Erfarenheter och effekter av den särskilda jämställdhetssatsningen 2007–2014 redovisas.

I skrivelsen presenterar regeringen också inriktningen och en ny delmålsstruktur för jämställdhetspolitiken. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken ska även i fortsättningen vara att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Bland delmålen finns målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män samt flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. I skrivelsen redogör regeringen även för sin avsikt och sina skäl för att inrätta en jämställdhetsmyndighet.

Skrivelsen omfattar en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin inbegriper mål och insatsområden, en struktur för stöd och uppföljning och ett åtgärdsprogram med insatser för perioden 2017–2020.

Regeringen anser i skrivelsen att statens styrning av insatser mot mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, bör följa en samlad nationell strategi under perioden 2017–2026. Strategin består av politiska målsättningar, en organisation för genomförande och ett system för uppföljning. Strategin började gälla den 1 januari 2017 (s. 110).

Utvecklingen av verksamheten bör enligt skrivelsen ha fyra målsättningar för att på sikt uppnå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Viktiga principer och prioriterade frågor som är gemensamma för samtliga målsättningar formuleras som utgångspunkter för strategin. Utgångspunkterna och målsättningarna ska genomsyra arbetet med att genomföra strategin samt ligga till grund för det uppföljningssystem med indikatorer som regeringen avser att ta fram (s. 111).

Regeringen bedömer att strategin bör bidra till att uppnå regeringens jämställdhetspolitiska delmål att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män samt flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Strategins fyra politiska målsättningar är

- ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- effektivare brottsbekämpning

- förbättrad kunskap och metodutveckling.

Utskottet har behandlat den ovannämnda skrivelsen i ett yttrande till arbetsmarknadsutskottet och uppgett följande (yttr. 2016/17:JuU6y).

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Det är den yttersta konsekvensen av den maktobalans som råder mellan kvinnor och män. Under många år har både ideell och offentlig verksamhet mot mäns våld mot kvinnor vuxit fram. Som regeringen påpekar är våldet trots detta ännu omfattande och kostsamt, framför allt för den enskilda kvinnan och flickan, men också för samhället. Förebyggande insatser är därför kostnadseffektiva såväl ur ett individuellt som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Utskottet är positivt till regeringens ambition att främja utvecklingen av effektiva åtgärder för att förhindra både att våld utövas och att våld upprepas. Detta kräver ett bredare och mer konstruktivt engagemang av män och pojkar samt en uppgörelse med normer som rättfärdigar våld och begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval. Som regeringen anför krävs det skarpare och mer träffsäkra åtgärder vad gäller skydd och brottsbekämpning. Enligt utskottet är strategins inriktning och det åtgärdsprogram som beskrivs i skrivelsen väl ägnat att bidra till att uppnå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Skrivelsen beslutades i riksdagen den 22 februari 2017 (rskr. 2016/17:150).

Jämställdhetsmyndigheten inrättades den 1 januari 2018. En av myndighetens uppgifter är att samordna den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Av direktiven för utredningen som föregick inrättandet (dir. 2016:108) framgår bl.a. att delar av Uppsala universitets uppdrag att utveckla och sprida evidensbaserad kunskap och information om mäns våld mot kvinnor ska överföras till Jämställdhetsmyndigheten och drivas vidare som en permanent uppgift. Det gäller bl.a. utveckling och spridning av evidensbaserad kunskap och information om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt om våld i samkönade relationer med ett rikstäckande och samlat perspektiv.

Genomförande och uppföljning av den nationella strategin

Regeringen gav den 23 februari 2017 Socialstyrelsen i uppdrag att stödja genomförandet och uppföljningen av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. I uppdraget ingår att förbättra kunskapen om förekomsten av våld och insatserna på området samt kompetensstöd och metodutveckling för vård- och omsorgspersonal. Socialstyrelsen ska också genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck, barnåktenskap och tvångsåktenskap. Uppdraget till Socialstyrelsen syftar bl.a. till att specifikt förbättra kunskapen om förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våldsrelaterade insatser inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården på kommunal respektive regional nivå. Socialstyrelsen lämnade en

delredovisning av uppdraget i mars 2018 (Förslag på indikatorer för uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor) och lämnade i mars 2020 en slutredovisning av uppdraget genom rapporten Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer.

Uppdrag till Statskontoret att följa upp och analysera arbetet med den traditionella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Den 13 februari 2020 beslutade regeringen att ge Statskontoret i uppdrag att följa upp och analysera centrala myndigheters arbete med den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel (skr. 2016/17:10). Uppdraget syftade till att ge regeringen underlag för utvecklad styrning på området.

Statskontoret slutredovisade uppdraget i februari 2021 genom rapporten Mäns våld mot kvinnor – En analys av myndigheternas arbete med den nationella strategin (2021:3). Sammantaget bedömer Statskontoret att den nationella strategin och de regeringsuppdrag som myndigheterna fått inom området har bidragit till att myndigheterna är mer aktiva och samverkar i större utsträckning. Statskontoret bedömer dock att det finns utrymme att förbättra arbetet och samverkan ytterligare, och har bl.a. förslag på hur myndigheter kan samverka mer konkret och hur roller och ansvar kan förtydligas. Vidare anför Statskontoret bl.a. följande (s. 7).

Statskontorets analys visar att kunskapskedjan inom området mäns våld mot kvinnor behöver fungera bättre. Många myndigheter arbetar med att ta fram och sprida kunskap inom området, men Statskontoret bedömer att det råder brist på utvärderade förebyggande metoder och arbetssätt inom området. Statskontoret bedömer också att det behövs bättre insatser för att yrkesverksamma inom framför allt kommuner och regioner ska kunna använda kunskapen. Statskontoret lämnar flera förslag som rör både myndigheterna och regeringen för hur arbetet med strategin kan bli mer kunskapsbaserat och effektivt.

Statskontorets analys visar att det framför allt är regeringsuppdrag som styr hur myndigheterna bidrar till genomförandet av strategin och Statskontoret bedömer att regeringen behöver fortsätta att styra med regeringsuppdrag. Vi bedömer också att regeringen kan använda Jämställdhetsmyndigheten mer i genomförandet av strategin. Vi lämnar därför förslag om att Jämställdhetsmyndigheten kan bistå med underlag och lägesbilder som underlättar för regeringen att prioritera mellan åtgärder och formulera regeringsuppdrag som bidrar till att nå målen i strategin.

Statskontoret bedömer att länsstyrelserna har fått goda förutsättningar för att verka för att strategin ska få genomslag inom länen. Men Statskontoret bedömer att länsstyrelserna kan effektivisera sitt arbete och lämnar ett antal förslag kring det, bland annat att respektive länsstyrelse bör förbättra sin interna samordning.

Återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld

Regeringen tillsatte i mars 2017 en särskild utredare för återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (dir. 2017:26). Utredningen var en del i genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Utredarens uppdrag var att analysera effekterna av insatserna samt föreslå hur arbetet med våldsutövare kan utvecklas och stärkas. Utredaren skulle bl.a. kartlägga kunskap om verksamma metoder, analysera verksamheter som syftar till att förebygga att våld uppstår och upprepas, se över behov av stöd och vägledning för att utveckla återfallsförebyggande verksamhet samt lämna förslag på hur stödet kan utformas för att effektivisera arbetet. Utredaren skulle också främja och stärka samverkan mellan och inom socialtjänsten, hälso- och sjukvården och rättsväsendets myndigheter.

Uppdraget redovisades i maj 2018 i utredningsbetänkandet Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (SOU 2018:37).

Regeringen överlämnade den 29 mars 2021 propositionen Förebyggande av våld i nära relationer (prop. 2020/21:163) till riksdagen. Flera lagändringar föreslogs för att förebygga våld i nära relationer. Riksdagen sa ja till regeringens förslag (bet. 2020/21:SoU26, rskr. 2020/21:350) som innebär följande:

- Socialnämnden får ansvar för att arbeta för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.
- Hälso- och sjukvården ska ta barns behov av information, råd och stöd i särskilt beaktande om barnets föräldrar, eller någon annan vuxen som barnet bor tillsammans med, utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp.
- Socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska under vissa förutsättningar kunna lämna uppgifter till Polismyndigheten som rör en person, eller en närstående till personen, i syfte att förebygga att det begås ett allvarigare vålds-, frids- eller sexualbrott mot den närstående.

Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2021.

Polismyndigheten och Åklagarmyndighetens granskningsrapport

Åklagarmyndigheten har i samarbete med Polismyndigheten genomfört en granskning inom området våld i nära relationer och sexualbrott mot vuxna. Granskningsrapporten Våldsbrott i nära relationer och sexualbrott mot vuxna – En gemensam granskning av polisens och åklagarens handläggning publicerades i februari 2019.

Ett viktigt syfte med granskningen har varit att ge svar på om handläggningen motsvarar de krav som kan ställas, om det finns systematiska brister i arbetet och att försöka klarlägga bakgrunden till skillnader i

lagföringsandelar mellan åklagarkammare. För Polismyndigheten har granskningen syftat till att ur ett lärande perspektiv identifiera och analysera eventuella brister och se om det finns behov av att vidta åtgärder. Sex polisområden och åklagarkammare har ingått i tillsynen som genomförts genom aktgranskning där ca 600 brottsmisstankar följts från inledande till avslutande åtgärder.

Projektgruppens viktigaste iakttagelser kan sammanfattas enligt följande (s. 5 f.).

- Tiden mellan brottstillfälle och anmälan är i regel kort. Polisen åker ofta direkt till brottsplatsen och åklagarinträde sker förhållandevis snabbt.
- De polisleda utredningarna om våldtäkt som ingått i granskningen har i regel utretts i tillräcklig omfattning och det har varit riktigt att inte lotta in dem till åklagare.
- Polisens inledande utredningsåtgärder håller ofta så god kvalitet att de kan ligga till grund för den fortsatta utredningen.
- En låg andel av de inledande förhören filmas och få brottsplatser dokumenteras med foto eller film. Skador eller frånvaron av skador på misstänkta dokumenteras sällan.
- Tvångsmedel används i förhållandevis låg utsträckning och, i förekommande fall, under kort tid.
- En förhållandevis låg andel av sexualbrottsärendena lottas in till åklagare via jour.
- Många av de inledande direktiven från åklagaren har varit kortfattade med innebörden ”hör målsäganden på nytt med biträde”.
- Framställan om målsägandebiträde görs förhållandevis sällan och sent i utredningen.
- Få utredningar har lett fram till väckta åtal. Vid flera kammare hade de åtal som väckts i samtliga fall lett till fällande dom.
- Polis och åklagare i de polisområden och på de kamrar som har högst lagföringsandelar arbetar i högre utsträckning efter metodstödet Ett utvecklat bästa arbetssätt än övriga.

Polismyndighetens arbete mot våld i nära relationer

Av Polismyndighetens årsredovisning för 2020 (s. 80) framgår följande. Rikspolischefen fattade i juni 2019 beslut om en satsning som gällde särskilt utsatta brottsoffer. Särskilt utsatta brottsoffer är samlingsnamnet för målsägande inom brottskodsgrupperna brott i nära relation, våldtäkt och brott mot barn. Den särskilda satsningen innebar bl.a. en resursförstärkning med 350 medarbetare till verksamheter som arbetar inom området. Resursförstärkningen var genomförd i juli 2020.

Under 2020 konkretiserade Polismyndigheten genomförandet av rikspolischefens beslutade satsning för särskilt utsatta brottsoffer. Polismyndighetens brottsutredande verksamhet ska använda metodstödet Ett

utvecklat bästa arbetssätt, genomföra tidig bevissäkring och resursförstärkas. I årsredovisningen anförts även följande (s. 80).

För den övergripande uppföljningen av arbetsflödet och resultatutvecklingen tog Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten under 2019 fram en gemensam uppföljningsmodell. Genom modellen blir det möjligt för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att gemensamt följa upp inflödet av brottsanmälningar, bearbetningen av inledda förundersökningar, redovisningen av förundersökningar från Polismyndigheten till Åklagarmyndigheten samt åtalen med stöd av redovisade förundersökningar.

Med stöd av modellen följer myndigheterna upp samma brottskoder inom grupperna brott i parrelation, våldtäkt mot vuxna och brott mot barn. Genom den nya modellen blir det nu möjligt att koppla ihop resultaten från Polismyndighetens redovisade ärenden (förundersökningar innehållande brott och brottsmisstankar) med uppnådd lagföring hos Åklagarmyndigheten. Den nya uppföljningsmodellen tillämpas sedan den 1 januari 2020.

För att förstärka användandet av metodstödet genomförde Polismyndigheten under 2020 riktade kompetenshöjande insatser till nyckelfunktioner inom myndighetens brottsutredande verksamhet. Regionala utbildningsinsatser mot olika målgrupper har också gjorts med stöd av utvecklingscentrum inom Polismyndigheten. För att ytterligare göra metodstödet känt har Polismyndigheten tagit fram och publicerat en webbaserad informationsfilm. Utöver insatserna för att göra metodstödet känt genomför Polismyndigheten sedan andra tertialet 2020 tertialvisa kvalitativa uppföljningar av tillämpningen av metodstödet. Med stöd av den kvalitativa uppföljningen på polisområdesnivå blir det möjligt att rikta kompetenshöjande insatser till organisatoriska enheter (specifika grupper och nyckelfunktioner) och genom det åtgärda bristerna. Arbetet med den tidiga bevissäkringen har tagit ett stort steg framåt under året när det gäller videodokumentation av målsäganden som är en av de viktigaste bevissäkringsmetoderna.

I regleringsbrevet för budgetåret 2021 avseende Polismyndigheten anges att myndigheten ska redovisa hur det brottsutredande arbetet och dess resultat har utvecklats på områdena brott i parrelation, brott mot barn, våldtäkt mot vuxna samt köp av sexuella tjänster. En bedömning av i vilken mån covid-19-pandemin påverkar eller har påverkat brottsutvecklingen och polisens insatser på områdena, särskilt gällande brott i parrelation och brott mot barn, ska också göras.

I regleringsbrevet för budgetåret 2022 avseende Polismyndigheten ange att myndigheten ska redovisa hur utredningsresultatet har utvecklats gällande brott i parrelation, våldtäkt mot vuxen, brott mot barn och köp av sexuella tjänster samt vilka eventuella regionala skillnader som finns i utredningsresultat över tid. Polismyndigheten ska vidare redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga dessa brott samt brott med hedersmotiv, inklusive könsstympling, äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Polismyndigheten

ska även redovisa hur myndigheten följer upp och säkerställer att aktuella metodstöd och riktlinjer för utredningsarbetet tillämpas.

Möte om mäns våld med kvinnor

Regeringen hade den 23 april 2021 ett möte med riksdagens partier om mäns våld mot kvinnor. Utöver representanter för riksdagspartierna deltog företrädare för regeringen, myndigheter och representanter för kvinnojourernas riksorganisationer Roks och Unizon.

På mötet redogjorde Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten och Nationellt centrum för kvinnofrid för sin lägesbild och vad de ser som särskilt prioriterat på området utifrån sina respektive verksamheter. Även representanterna från Roks och Unizon gav sina perspektiv. Medverkande statsråd beskrev kortfattat aktuella insatser från regeringen i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Företrädare från riksdagspartierna fick också redogöra för sin syn på frågorna.

Våld mot äldre och personer med funktionsnedsättning

Regeringens nationella strategi för att förebygga mäns våld mot kvinnor omfattar såväl våld mot äldre som våld mot personer med funktionsnedsättning. I skrivelsen Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10 s. 37) konstateras att äldre våldsutsatta kvinnor sällan uppmärksammas och att det är brist på såväl kunskap bland personalen som tydliga handlingsplaner för stöd i arbetet. Det kan delvis bero på stereotypa föreställningar om äldre kvinnor och män som gör det svårt att föreställa sig att någon kan slå en äldre person eller att äldre själva utövar våld. För att våld mot äldre ska kunna upptäckas så tidigt som möjligt har Socialstyrelsen tagit fram informationsmaterial och en utbildning som riktar sig till dem som arbetar inom äldreomsorgen eller på annat sätt kommer i kontakt med äldre i sitt arbete.

I ovan nämnda skrivelse anges också (s. 117) att kvinnor med funktionsnedsättning kan vara mycket beroende av andras hjälp för att klara vardagslivet och att de i större utsträckning än andra kvinnor utsätts för fysiskt våld i hemmet. Insatser för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor måste genomgående utgå från ett funktionshinderperspektiv och vara tillgängliga för alla, oavsett funktionsförmåga.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) lämnade under 2016 rapporten Våld mot äldre kvinnor – en forsknings- och kunskapsöversikt. Avsikten med rapporten är att lyfta fram den forskning som finns för att bidra till ökad kunskap inom området.

Brottsförebyggande rådet (Brå) publicerade i april 2018 rapporten Brott mot äldre – om utsatthet och otrygghet (rapport 2018:7). I förordet anförs bl.a. följande.

Samtidigt som befolkningen åldras har kunskapen om brott mot äldre personer varit begränsad i Sverige. Mot denna bakgrund har Brå initierat

en nationell kartläggning på området. Studien utgår från analyser av svaren från Nationella trygghetsundersökningen (NTU), granskning av polisanmälda brott med äldre målsägare samt intervjuer med äldre personer som blivit utsatta för brott.

Kartläggningen ger en bild av omfattningen och karaktären av äldres utsatthet för olika typer av brott, men även deras oro för brott och otrygghet. Med hjälp av uppgifter i polisanmälningar beskrivs även typiska tillvägagångssätt vid åldringsbrott och intervjuerna ger en djupare förståelse för äldres sårbarhet och åldersrelaterade riskfaktorer. Utifrån resultaten diskuteras även olika brottsförebyggande och trygghetsskapande initiativ.

Människohandel för sexuella ändamål

I Polismyndighetens rapport Människohandel för sexuella och andra ändamål – lägesrapport 20 avseende 2018 ger Polismyndigheten sin bild av hur människohandelns omfattning och utbredning i Sverige har förändrats sedan 2017. I rapporten (s. 76) föreslår myndigheten att det görs en forskningsstudie om ägandestrukturer, verkliga huvudmän och andra aktörer inom de svenska prostitutionsverksamheterna och pornografibranschen. Enligt Polismyndigheten bör en sådan studie fokusera på former, omfattning, utveckling samt ekonomiska flöden inom de svenska prostitutionsverksamheterna och inom pornografibranschen samt på deras eventuella kopplingar till och samarbete med individer och organiserade brottsnätverk i Sverige och andra länder. Studien bör ha ett könsmakts- och barnrätts-perspektiv, och bör genomföras i nära samråd med experter inom området, Polismyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten och andra berörda myndigheter och specialiserade frivilligorganisationer.

Jämställdhetsmyndigheten ansvarar sedan den 1 januari 2018 för samordningen av Sveriges arbete mot prostitution och människohandel. Som ett led i detta arbete har myndigheten publicerat en manual: Manual vid misstanke om människohandel – En stöd- och skyddsprocess för offer för människohandel i Sverige. Manualen ger stöd och praktisk vägledning till yrkesverksamma som kan komma i kontakt med personer som utsatts för människohandel och tydliggör vilket ansvar olika myndigheter har, vilket metodstöd de har tillgång till via Jämställdhetsmyndigheten samt hur de kan agera och samverka vid människohandelsärenden.

Köp av sexuell tjänst

Den som i annat fall än vad som anges i 6 kap. 1–10 brottsbalken skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning döms för köp av sexuell tjänst till böter eller fängelse i högst ett år (6 kap. 11 § brottsbalken). Straffbestämmelsen innebär ett förbud mot köp av sexuella tjänster. Syftet med att kriminalisera köp av sexuella tjänster var att markera samhällets inställning i fråga mot gärningen och att bekämpa prostitution och dess skadeverkningar både för enskilda och för samhället på ett effektivt sätt (prop. 1997/98:55 s. 104–105, bet. 1997/98:JuU13, riksdagsprotokoll med beslut den

29 maj 1998). Vad som var kriminaliseringens skyddsintresse, dvs. om skyddsobjektet var en enskild kvinnas hälsa och integritet eller om det var allmän ordning som skulle skyddas, klargjordes inte (se SOU 2016:42 s. 51).

I regeringens proposition 2010/11:77 Skärpt straff för köp av sexuell tjänst gjorde regeringen bedömningen att det inte fanns behov av att ändra reglerna om målsägande eller vittnen i rättegångsbalken. Regeringen konstaterade att frågan om den som utför en sexuell tjänst bör anses vara målsägande eller vittne i ett mål om brott mot förbudet mot köp av sexuell tjänst behandlades i utredningsbetänkandet Förbud mot köp av sexuell tjänst – En utvärdering 1999–2008 (SOU 2010:49) som en del av utvärderingen av förbudet mot köp av sexuell tjänst. Utredningen lämnade inte något förslag till lagändring i denna del. Vidare anförde regeringen bl.a. följande (s. 14 f.).

Placeringen av ett brott i ett visst kapitel i brottsbalken avgör inte frågan om en person har ställning som målsägande eller inte. Som konstaterats i föregående avsnitt kan köp av sexuell tjänst utgöra såväl ett brott mot person som ett brott mot allmän ordning. Därmed kan, såsom också utredningen funnit, den som utfört en sexuell tjänst vara att anse som målsägande i ett mål om brott mot förbudet mot köp av sexuell tjänst. Avgörande för om så är fallet är enligt 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken om brottet begåtts mot den personen eller om hon eller han blivit förnärad eller lidit skada av brottet. Som några remissinstanser pekat på kan en prövning utifrån dessa förutsättningar vara besvärlig. Problematiken är emellertid inte unik för brott mot förbudet mot köp av sexuell tjänst utan uppkommer även vid andra brottstyper, t.ex. koppleri. Eftersom definitionen av målsägandebegreppet i 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken gäller för alla brottstyper skulle en ändring av begreppet vid köp av sexuell tjänst kräva en allmän översyn av denna bestämmelse. Någon sådan översyn är dock inte påkallad och inte heller möjlig inom ramen för detta lagstiftningsärende. Regeringen delar därmed utredningens bedömning att frågan om en person som utfört en sexuell tjänst har ställning som målsägande eller vittne vid köp av sexuell tjänst måste prövas och avgöras i varje enskilt fall. Regeringen finner därför inte skäl att göra några ändringar när det gäller frågor om målsägande och vittnen.

I utredningsbetänkandet Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. (SOU 2016:42) anfördes följande i frågan om status som målsägande i brottmålsprocessen (s. 105 f.).

I mål om köp av sexuell tjänst har det ansetts att den som utfört en sexuell tjänst kan vara att betrakta som målsägande. Avgörande för om så är fallet är enligt 20 kap. 8 § fjärde stycket RB om brottet begåtts mot den personen eller om hon eller han blivit förnärad eller lidit skada av brottet. Frågan om en person som utfört en sexuell tjänst har ställning som målsägande eller vittne vid köp av sexuell tjänst måste alltså prövas och avgöras i varje enskilt fall.

Vad gäller frågan om målsägandebiträde är utgångspunkten att ett sådant biträde förordnas för brott enligt 6 kap. brottsbalken (jfr 1 § lagen [1988:609] om målsägandebiträde).

Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer

Regeringen överlämnade den 27 juli 2021 till riksdagen proposition 2021/22:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer. Regeringen föreslog följande straffskärpningar:

- Minimistraffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år.
- Straffet för överträdelse av kontaktförbud skärps så att böter tas bort från straffskalan.
- Mindre allvarliga överträdelser av kontaktförbud ska inte längre vara fria från straff utan i stället straffas med böter.

Regeringen föreslog även följande:

- Förtal och grovt förtal ska kunna ingå som ett led i dels grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, dels olaga förföljelse.
- Ett utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd.
- Det s.k. väsentlighetskravet för kontaktförbud avseende en gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort.

Justitieutskottet ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2021/22:JuU8) och riksdagen biföll utskottets förslag den 17 november 2021 (rskr. 2021/22:39). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022.

Riksdagen beslutade även att göra fyra tillkännagivanden till regeringen.

- Maxstraffet för fridskränkingsbrottet bör höjas.
- Regeringen bör tillsätta en utredning som presenterar förslag på hur kontaktförbud ska kunna utfärdas i fler situationer än i dag.
- Utredningen ska även lämna förslag på hur fotboja ska kunna användas oftare vid kontaktförbud, särskilt vid våld i nära relationer.
- Utredningen ska slutligen föreslå hur särskilt utvidgat kontaktförbud ska användas oftare och hur det geografiska området tydligare än i dag ska kunna omfatta ett större område, som en kommun.

Åtgärdsprogram för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2023

Regeringen presenterade den 27 december 2021 ett åtgärdsprogram med 99 åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. På regeringens webbplats framgår följande.

I programmet konkretiseras de åtgärder som presenterades i regeringens åtgärdsprogram från i somras tillsammans med de åtgärder som regeringen aviserat i budgetpropositionen för 2022. Åtgärderna omfattar såväl insatser för att förebygga att våld utövas som att ge stöd och skydd till utsatta. Det innehåller även insatser för att skärpa lagstiftningen.

Under förra mandatperioden tog regeringen fram en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Den strategin arbetar regeringen efter. Regeringen har ökat statsbidragen för att förebygga mäns våld mot kvinnor och för att skydda de som utsätts.

Straffen för våld och andra kränkningar i nära relationer har skärpts. De brottsbekämpande myndigheterna har förstärkts kraftfullt. Långsiktiga satsningar görs för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

Nu intensifieras arbetet. Åtgärdsprogrammet innehåller 99 åtgärder som förebygger våldet, som ger ett starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn, som effektivt bekämpar brotten och som förbättrar kunskap om och metoder mot mäns våld mot kvinnor.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder när det gäller att motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. I åtgärdsprogrammet slås fast att de två områdena kommer fortsätta att vara högt prioriterade för regeringen.

I åtgärdsprogrammet har regeringen även identifierat fyra utvecklingsområden för de kommande åren:

Utsatthet efter separation

För många våldsutsatta upphör inte våldet trots att personen har lyckats lämna relationen. Det är av största vikt att samhället ser till att säkerställa skyddet och stödet för våldsutsatta även efter en separation. Ekonomin kan vara ett sätt för våldsutövare att utöva kontroll, vilket kan leda till problem med försörjningen lång tid efter separationen, till exempel om bodelning fördröjs.

Våld i ungas partnerrelationer

Unga personer i övre tonåren och unga vuxna är den grupp i samhället som är mest utsatt för brott i nära relationer. Erfarenheter från aktörer som möter våldsutsatta unga behöver tas tillvara för att utveckla förebyggande insatser och tidigt fånga upp unga våldsutövare.

Utsatthet för hot och övergrepp på nätet

Flera myndigheter har tagit fram kunskapsunderlag som beskriver utsattheten online. Hot och övergrepp som sker på nätet är lika allvarligt som när de sker utanför nätet. Arbetet mot att människor utsätts för hot och övergrepp på nätet är därför ett utvecklingsområde för regeringen.

Särskild sårbarhet

Utsatthet för våld kan förvärras av olika omständigheter såsom starka beroendeförhållanden till den eller dem som utövar våldet. När personer som redan befinner sig i en särskilt sårbar situation utsätts för våld kan behoven och förutsättningarna se annorlunda ut och det kan finnas svårigheter att få samhällets skydd och stöd. Åtgärdsprogrammet fokuserar på följande grunder till sårbarhet:

- Hbtqi
- Äldre
- Funktionsnedsättning
- Skadligt bruk och beroende
- Ekonomisk utsatthet
- Utrikes födda kvinnor

Regeringens arbete slutar inte med åtgärderna i detta åtgärdsprogram. Regeringen har för avsikt att förstärka i synnerhet det våldsförebyggande arbetet ytterligare och avser därför presentera ett nationellt våldsförebyggande program under 2022. Därtill kommer regeringen vartannat år att lämna en skrivelse till riksdagen där regeringen redogör för sitt arbete på området inklusive nya beslutade åtgärder.

Kvinnofridslinjen och Preventell

För att ge våldsutsatta någonstans att vända sig för att få hjälp och vidare vägledning om hur de kan ta sig ur sin situation har det inrättats en nationell stödtelefon för våldsutsatta, den s.k. kvinnofridslinjen. Den drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet. I budgetpropositionen för 2022 föreslog regeringen att 8 miljoner kronor årligen skulle tillföras Uppsala universitet för att ge långsiktiga och goda förutsättningar för verksamheten med kvinnofridslinjen.

Regeringen beslutade den 18 februari 2021 att bevilja Karolinska universitetssjukhuset 4 miljoner kronor för att fortsätta driva hjälplinjen Preventell under 2021.

Preventell är en nationell telefonlinje som drivs i syfte att förebygga sexuellt våld genom vård och behandling mot sexuella riskbeteenden. Målgruppen är personer med självupplevt riskbeteende, tvångsmässig upptagenhet av sexuella tankar och handlingar, sexuellt intresse för barn och impulser att tvinga någon till sex. Även närstående och vårdgivare kan få råd och hjälp från Preventell att hantera frågor om sexuellt våld och oro för sexuella övergrepp.

Regeringen har sedan starten 2012 årligen gett bidrag till Karolinska universitetssjukhuset för att utveckla den nationella hjälptelefonen Preventell. Preventell startades av Anova, som är ett centrum vid Karolinska universitetssjukhuset för klinisk utredning och behandling inom områdena andrologi, sexualmedicin och transmedicin.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vårdanalys) har på regeringens uppdrag granskat hur Preventell har bedrivits i förhållande till regeringens krav och regionernas möjligheter att själva utveckla hjälplinjen på nationell nivå (Stegvis skillnad – En granskning av hjälplinjen Preventells arbete för att förebygga sexualbrott, rapport 2019:1). Vårdanalys bedömer att en utveckling mot att lämna över ansvaret för förvaltning och finansiering av Preventell till regionerna är ett logiskt nästa steg för verksamheten. I rapporten anges att det finns flera fördelar med en övergång. Den främsta är att den medicinska rådgivning som Preventell bidrar med har goda förutsättningar att motivera personer att söka vård genom att kunna hänvisa vidare till behandlande enheter. Till dess att rätt förutsättningar för övertagande finns rekommenderar Vårdanalys fortsatt statlig styrning.

Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen (2001:453) har ändrats så att det fr.o.m. den 1 augusti 2021 hör till socialnämndens uppgifter att verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

Vidare framgår på regeringens webbplats att länsstyrelserna och Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram information och vägledning om det nya ansvaret för socialtjänsten att arbeta återfallsförebyggande.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att det brottsutredande arbetet kring våld i nära relationer behöver effektiviseras (bet. 2020/21:JuU27 s. 13 f.). Utskottet anförde följande.

Trots att våld i nära relation är ett så allvarligt samhällsproblem finns det enligt utskottet mycket som tyder på att det går att göra långt mycket mer åt detta än vad som görs i dag och att arbetet för att motverka våld i nära relation inte är tillräckligt effektivt. Som framgår ovan visade Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av handläggningen av brott i nära relation bl.a. på behov av tillämpning av metodstöd och enhetliga rutiner för att bättre motverka våld i nära relation. Interngranskningen visade också att trots att det rör sig om allvarlig brottslighet ledde få utredningar om brott i nära relation till åtal. Utskottet anser att alla dessa brister måste åtgärdas.

Brott i nära relation ska hanteras av de brottsutredande myndigheterna på samma sätt och med samma prioritet, resurser och noggrannhet som annan grov och allvarlig brottslighet. Enligt utskottets mening måste uppklarandeprocenten när det gäller dessa brott öka. Fler fällande domar kräver att fler ärenden drivs till åtal. Givetvis ska hanteringen och uppkvarningen av brott i nära relation inte heller skilja sig åt beroende på var i landet brottet äger rum. Specialistkompetens måste därför finnas i hela landet. En nollvision för våld och förtryck i nära relationer, samt för sexualiserat våld, ska gälla i hela landet. Vad utskottet nu anført bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 119) anför regeringen att den i Polismyndighetens regleringsbrev för 2022 gett myndigheten i uppdrag att redovisa hur utredningsresultatet har utvecklats gällande bl.a. brott i parrelation och brott mot barn samt vilka eventuella regionala skillnader som finns i utredningsresultat över tid. Polismyndigheten ska vidare redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga dessa brott. Polismyndigheten ska även redovisa hur myndigheten följer upp och säkerställer att aktuella metodstöd och riktlinjer för utredningsarbetet tillämpas. Regeringen har också efterfrågat en redovisning från Åklagarmyndigheten av hur det brottsutredande arbetet har utvecklats när det gäller brott i parrelation och brott mot barn. Detta görs i Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2022. Myndigheterna ska lämna sina redovisningar i årsredovisningarna för 2022. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottet föreslog även ett tillkännagivande om att det bör säkerställas att de som kommer i kontakt med utsatta i sin yrkesroll har relevanta kunskaper om våld i nära relationer (bet. 2020/21:JuU27 s. 13 f.). Utskottet anförde följande.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att brottsoffer måste bli bemötta på ett korrekt sätt, med tydlig information, empati och förståelse. De som i sin yrkesroll kommer i kontakt med offer för våld i nära relation måste ha kunskaper om den normaliseringsprocess som är en del av våld i nära relation, samt om den bakomliggande problematiken som gör att den

våldsutsatta ibland väljer att ta tillbaka sin anklagelse. Relationsbrottsärenden är svåra att utreda och ställer sådana krav att brotten kan klassificeras som ett särskilt kompetensområde. Regeringen bör därför säkerställa att de som ofta kommer i kontakt med offer för våld i nära relationer har relevanta kunskaper inom området. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:346).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 382 f.) anför regeringen att den tidigare har vidtagit åtgärder inom området, t.ex. genom att fördela medel till kommuner och regioner som kan användas för kompetensutveckling. Regeringen har även gett ett uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att samlar och sprida kunskap i form av ett praktiskt inriktat metodstöd till arbetsgivare om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och dess konsekvenser i arbetslivet. Vidare finns frågan med i regeringens åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor som presenterades och publicerades på regeringens webbplats den 16 juni 2021. Punkt 38 i åtgärds paketet handlar om förbättrad kompetens hos yrkesverksamma som möter våldsutsatta. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2018/19 (bet. 2018/19:JuU14 s. 15 f.) avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om en s.k. lex Lotta-lagstiftning för att förhindra att kvinnor dödas av en närstående och om en haverikommission som granskar ärenden där kvinnor dödas av en närstående. Utskottet hänvisade till att ändringar som syftar till att utredningsverksamheten ska bli mer effektiv och ändamålsenlig nyligen hade införts i lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall och att det därför saknades skäl för utskottet att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som efterfrågades. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:182).

Året efter vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning att det saknades skäl för utskottet att ställa sig bakom ett tillkännagivande om en haverikommission och avstyrkte ett motionsyrkande om detta (bet. 2019/20:JuU29 s. 22). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

Förra året föreslog dock utskottet att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att det bör tillsättas en utredning om kartläggning av dödligt våld i nära relationer (bet. 2020/21:JuU27 s. 13 f.). Utskottet anförde följande.

Många våldsutsatta söker vård i nära anslutning till utövat våld. Det är också klarlagt att många av de personer som mördas av närstående har varit i kontakt med polisen, socialtjänsten eller vården före mordet. Att så många av dem som utsätts för dödligt våld i nära relation har varit i kontakt med myndigheterna före mordet ger en tydlig fingervisning om att de inte har fått den hjälp som de har behövt. Utskottet anser därför att det bör tillsättas en utredning som tittar närmare på varför dessa hjälpsökande och sedermera våldsdödade har fallit genom samhällets skyddsnet trots kontakter med myndigheter och vården. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 383 f.) anför regeringen att Socialstyrelsen i början av 2022 inkom med en rapport utifrån sitt permanenta uppdrag att bedriva utredningar enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottet behandlade våren 2021 motionsyrkanden om hjälplinjen vid önskad sexualitet liknade de nu aktuella (bet. 2020/21:JuU17 s. 7 f.). Utskottet ansåg då att hjälplinjen har en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet och att en långsiktig finansiering skulle förbättra möjligheterna att planera verksamheten. Regeringen borde därför göra en översyn av finansieringen till Preventell och då beakta de rekommendationer som Vårdanalys lämnade i sin granskningsrapport 2019. Utskottet ansåg också att regeringen borde vidta åtgärder för att säkerställa att information om Preventell lämnas i tillräcklig utsträckning till personer som dömts för brott. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkännage detta för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:240–242).

I samband med behandlingen av proposition 2018/19:157 Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om målsägandestatus för brottet köp av sexuell tjänst (bet. 2019/20:JuU7 s. 12). Utskottet noterade att gällande rätt ger utrymme för att bedöma detta och fann därför inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:36).

Utskottet vidhöll denna uppfattning när utskottet behandlade ett liknande yrkande våren 2021 (bet. 2020/21:JuU27 s. 27).

Vid beredningen av motioner från den allmänna motionstiden 2019/20 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta personer (bet. 2019/20:JuU29 s. 22 f.). Utskottet anförde följande.

Det finns kriminella individer och organiserade ligor som särskilt riktar in sig på att begå brott mot äldre människor. Exempel på sådan brottslighet är gärningsmän som utgett sig för att vara från hemtjänsten i syfte att råna äldre i deras hem, falska läkare som lurat äldre med erbjudande om nya mediciner och gärningsmän utklädda till hantverkare som stulit från ensamma äldre kvinnor. Brå påpekar i en rapport att äldre personer är en särskilt sårbar grupp för vissa typer av bedrägerier. Det gäller i första hand vissa faktura- och kortbedrägerier. Gemensamt för alla brott som begås mot äldre är att kriminella individer utnyttjar människor som typiskt sett har svårare att värja sig. För att öka tryggheten hos äldre och motverka denna typ av brottslighet behövs flera insatser. Förutom att skaffa en djupare kunskap kring äldres utsatthet för brott och genom informationsinsatser stärka äldres beredskap behöver också äldre få hjälp och stöd när de har drabbats av brott. Riktade stödinsatser och brottsofferstöd för äldre bör finnas i alla delar av vårt land.

Utskottet anser att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta personer. Därför vill utskottet att regeringen ger Åklagarmyndigheten i uppdrag att följa upp den

straffskärpningsreform som genomfördes 2010, som bl.a. syftade till att straffskärpningsgrunderna i brottsbalken skulle få större genomslag. Om det behövs bör ytterligare skärpningar föreslås. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 89) anförs att regeringen den 24 februari 2022 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till om det straffrättsliga skyddet för äldre och andra särskilt utsatta behöver förstärkas (dir. 2022:7). Uppdraget ska redovisas senast den 24 augusti 2023. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Våld i nära relationer m.m.

Som framgår ovan har riksdagen tidigare riktat flera tillkännagivanden till regeringen i de frågor som tas upp i motionerna som behandlas i detta avsnitt. Det pågår också ett omfattande arbete i många av frågorna.

Riksdagen har t.ex. tillkännagett att en nollvision för bl.a. våld i nära relationer ska gälla över hela landet. Det saknas därför anledning för utskottet att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande om en nollvision mot våld i nära relationer som begärs i motion 2021/22:4210 (KD) yrkande 33. Motionsyrkandet avstyrks.

Vidare innehåller regeringens åtgärdsprogram för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2023, som presenterades den 27 december 2021, 99 åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, ge ett starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn samt förbättra kunskap om och metoder mot mäns våld mot kvinnor.

I regleringsbrevet för Polismyndigheten budgetåret 2022 anges att myndigheten bl.a. ska redovisa vilka eventuella regionala skillnader som finns i utredningsresultat över tid och att myndigheten ska redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga brott i bl.a. parrelation.

Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ta några initiativ till att säkerställa att varje polisregion ska ha en utredare som är specialiserad på prostitution och trafficking, våld i nära relationer samt sexualbrott och hedersbrott som anförs i motionerna 2021/22:3514 (C) yrkandena 1–3, 2021/22:3579 (C) yrkande 60 och 2021/22:3666 (C) yrkande 102 samt att specialistkompetens på brottsutredning om våld i nära relationer och sexualbrott ska finnas i hela landet som anförs i motion 2021/22:3666 yrkande 45. Utskottet anser inte heller att det finns skäl för riksdagen att ta något sådant initiativ som begärs i motion 2021/22:3666 (C) yrkande 43 om att säkerställa att de brister som framkommer i Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av det brottsutredande arbetet om våld i nära relationer åtgärdas samt yrkande 44 i samma motion om att det måste

säkerställas att uppklarandeprocenten av brott i nära relationer ökar. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom det som begärs i motion 2021/22:455 (V) yrkande 8 om att tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer. Motionsyrkandet avstyrks.

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har i samarbete genomfört en granskning inom området våld i nära relationer och sexualbrott mot vuxna. Syftet med granskningen var att bl.a. analysera om handläggningen motsvarar de krav som kan ställas och om det finns systematiska brister i arbetet. Under 2020 har Polismyndigheten börjat använda metodstödet Ett utvecklat bästa arbetssätt samt genomföra tidig bevissäkring. Dessutom har myndigheten under 2020 haft riktade kompetenshöjande insatser till nyckelfunktioner inom brottsutredande verksamhet. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ta sådana initiativ som framställs i motionerna 2021/22:2599 (V) yrkande 2 om att Brå bör ges i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, 2021/22:3579 (C) yrkande 61 och 2021/22:3666 (C) yrkande 103 om att det ska finnas åklagare året runt i hela landet med specifik kompetens om brott med särskilt utsatta brottsoffer, 2021/22:3514 (C) yrkandena 5 och 19, 2021/22:3579 (C) yrkande 63 samt 2021/22:3666 (C) yrkandena 47, 60 och 105 om att de som ofta i sin yrkesroll kommer i kontakt med offer för våld i nära relation ska ha relevanta kunskaper om detta. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet anser inte att det har framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta initiativ till att öka allmänhetens kunskap om vad som juridiskt räknas som ett brott mot närstående på sätt som efterfrågas i motion 2021/22:2560 (SD) yrkande 4 eller att uppnå jämställdhet i det offentliga rummet samt trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet som efterfrågas i motion 2021/22:2563 (SD) yrkandena 4 och 5. Utskottet avstyrker dessa motionsyrkanden.

Som framgår ovan har den s.k. kvinnofridslinjen fått en permanent finansiering. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att tillkännage att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att inrätta en akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld som efterfrågas i motion 2021/22:2599 (V) yrkande 1. Inte heller yrkande 13 i samma motion om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor som utsatts för mäns våld finner utskottet skäl att ställa sig bakom. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Många våldsutsatta söker vård i nära anslutning till utövat våld. Det är också klarlagt att många av de personer som sedermera mördas av närstående, före mordet har varit i kontakt med polisen, socialtjänsten, eller vården. Ibland har kontakten innefattat mycket tydliga och konkreta frågor som brottsanmälan eller annan insats mot våldet. Ibland har det i stället varit fråga

om mer otydliga rop på hjälp eller i vart fall en kontakt. Att så många av de som utsätts för dödligt våld i nära relation har varit i kontakt med myndigheterna före mordet ger en tydlig fingervisning om att de inte har fått den hjälp som de har behövt. Förra året riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att det bör tillsättas en utredning som tittar närmare på varför hjälpsökande och sedermera våldsdödade har fallit genom samhällets skyddsnet trots kontakter med myndigheter och vården. Eftersom några konkreta åtgärder inte förefaller ha vidtagits av regeringen finns skäl för riksdagen att återigen göra ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en sådan utredning. Därmed bifaller utskottet motionerna 2021/22:3514 (C) yrkande 6, 2021/22:3666 (C) yrkande 48 och 2021/22:2561 (SD) yrkande 5.

Sexualbrott m.m.

I motion 2021/22:3666 (C) yrkande 99 begärs ett tillkännagivande om förebyggande insatser mot sexuell exploatering med syfte att minska efterfrågan på sexuella tjänster. Utskottet noterar att regeringen har avsatt medel under 2021–2023 genom uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten för att stärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom det begärda tillkännagivandet och avstyrker motionen.

I motion 2021/22:3666 (C) yrkande 100 begärs ett tillkännagivande om att stärka det brottsförebyggande arbetet och forskningen om vård och behandling av personer som dömts för sexualbrott. Som framgår ovan har socialtjänstlagen ändrats så att det fr.o.m. den 1 augusti 2021 hör till socialnämndens uppgifter att verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Utskottet konstaterar även att länsstyrelserna och Socialstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram information och vägledning om det nya ansvaret för socialtjänsten att arbeta återfallsförebyggande. Det saknas därför enligt utskottet skäl att vidta någon åtgärd. Motionsyrkandet avstyrks.

Den nationella stödtelefonen Preventell startade 2012 för att förebygga sexuellt våld. Preventell riktar sig både till förövare som erbjuds adekvata behandlingsinsatser och till närstående och vårdgivare som behöver råd och hjälp att hantera frågor kring sexuellt våld och oro för sexuella övergrepp. Från och med 2022 har finansieringen av Preventell permanentats. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:3579 (C) yrkandena 57–59 och 2021/22:3666 (C) yrkande 101 om att långsiktigt säkra den nationella hjälplinjen.

I motionerna 2021/22:3218 (C) yrkande 28, 2021/22:3579 (C) yrkande 62 och 2021/22:3666 (C) yrkande 104 begärs tillkännagivanden om att de som dömer i sexualbrottsmål ska ha genomgått en särskild utbildning om sexualbrott. Utskottet anser att det inte framkommit något som ger utskottet anledning att ta initiativ till några sådana åtgärder som motionärerna efterfrågar. Motionsyrkandena avstyrks.

I motion 2021/22:3218 (C) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att sexualbrottsoffer i hela landet ska ha rätt till särskilt anpassat stöd. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom det begärda tillkännagivandet och avstyrker motionsyrkandet.

I fråga om målsägandestatus för offer för köp av sexuell tjänst vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att det saknas skäl att vidta någon åtgärd. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:3579 (C) yrkande 55 och 2021/22:3666 (C) yrkande 94.

I motionerna 2021/22:3579 (C) yrkande 55 och 2021/22:3666 (C) yrkande 98 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen ska se till att ett uppsökande arbete online görs för att identifiera och erbjuda stöd till sexköpsoffer. Utskottet, som noterar att Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag att stärka sitt förebyggande arbete och genomföra insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta inom prostitution och människohandel, är inte berett att ställa sig bakom det begärda tillkännagivandet och avstyrker motionsyrkandena.

Brott mot äldre och personer med funktionsnedsättning

Att känna sig trygg både hemma och utomhus borde vara en självklarhet, men senare års kriminalitet har gjort äldre människor alltmer rädda och otrygga. Det handlar om en grupp med ibland dåliga tekniska kunskaper och som även kan vara fysiskt svaga. Det bör därför utredas om brott som begås mot äldre ska straffas hårdare än i dag och om ökad information kan förebygga och minimera dessa brott. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed bifaller utskottet motionerna 2021/22:706 (C), 2021/22:1214 (C), 2021/22:3841 (M) yrkande 18 och 2021/22:4187 (KD) yrkande 13.

I motion 2021/22:3787 (M) yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att öka kunskapen inom rättsväsendet om sexuellt våld mot personer med funktionsnedsättning. Utskottet noterar att Myndigheten för delaktighet har fått i uppdrag att inventera relevanta aktörers kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och föreslå åtgärder (Åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2023 s. 67, p. 92). Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom det begärda tillkännagivandet och avstyrker motionsyrkandet.

Hedersrelaterat våld och förtryck m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kriminalisering av underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott samt att förbättra stödet och öka insatserna för att återföra minderåriga och andra personer som förts ut ur landet mot sin vilja i syfte att giftas bort.

Jämför reservation 18 (M, KD, L), 19 (M, KD, L), 20 (V), 21 (L), 22 (SD) och 23 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om att underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott bör kriminaliseras. I motion 2021/22:606 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att det bör införas ett strikt ansvar för föräldrar som låter sina barn ”försvinna”.

I kommittémotion 2021/22:3788 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att förbättra stödet och öka insatserna för att återföra minderåriga och andra personer som förts ut ur landet mot sin vilja i syfte att giftas bort eller utsättas för förtryck i en hedersrelaterad eller patriarkal kontext.

I kommittémotion 2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat förtryck.

I partimotion 2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60 begärs ett tillkännagivande om att samtliga rättsvårdande, stödjande och omhändertagande myndigheter som arbetar med barn och unga bör få i uppdrag att inkludera brottsförebyggande arbete mot släktbaserad kriminalitet, hedersförtryck och utanförskap hos unga och deras föräldrar i sitt förebyggande arbete.

I motion 2021/22:2956 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att utreda vilka befogenheter myndigheter och rättsväsen behöver för att kunna säkra bevis mot brottsutövare inom hederskulturen. I yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör se över definitionen av hedersrelaterat förtryck och våld och utreda om begränsningar i val av klädsel är ett uttryck för brott som sorterar under hederskulturens förtryck och våld. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda vilka befogenheter svenska myndigheter behöver. Slutligen begärs i samma motion (yrkande 12) ett tillkännagivande om att avskaffa preskriptionstiden helt i brottsbalken för brott med hedersmotiv.

I kommittémotion 2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 32 efterfrågas straffskärpningar i de fall våldsutövare inte kan utvisas.

I kommittémotion 2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att domstolsförhandlingar i hedersrelaterade brott som huvudregel ska föras bakom lyckta dörrar.

Bakgrund

Gällande rätt

Fridskränkingsbrott

Enligt 4 kap. 4 a § första stycket brottsbalken döms den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst ett och högst sex år. Om gärningar som anges i första stycket har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff. En förutsättning för att brottet ska kvalificeras som grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Äktenskapstvång

Enligt 4 kap. 4 c § första stycket brottsbalken döms den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist för äktenskapstvång till fängelse i högst fyra år.

Av andra stycket framgår att detsamma gäller den som på sätt som anges i första stycket förmår någon att ingå en äktenskapsliknande förbindelse, om den ingås enligt regler som gäller inom en grupp och som innebär att parterna betraktas som makar och anses ha rättigheter eller skyldigheter i förhållande till varandra, och innefattar frågan om upplösning av förbindelsen.

Barnäktenskapsbrott

Sedan den 1 juli 2020 finns det en ny straffbestämmelse om barnäktenskapsbrott. Enligt 4 kap. 4 c § tredje stycket brottsbalken döms den som begår en gärning som avses i första eller andra stycket mot en person som inte har fyllt 8 år för barnäktenskapsbrott till fängelse i högst fyra år. För barnäktenskapsbrott döms också den som i annat fall förmår eller tillåter en person som inte har fyllt 18 år att ingå ett äktenskap som är giltigt på sätt som anges i första stycket eller en äktenskapsliknande förbindelse enligt vad som anges i andra stycket. Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte fyllt 18 år.

Utreseförbud

Det är sedan den 1 juli 2020 möjligt att besluta om utreseförbud som ska skydda barn från att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller att könsstympas (31 a § lagen [1990:52] med särskilda bestämmelser om vård av unga). Ett utreseförbud utgör dels hinder mot att utfärda pass, dels skäl för att återkalla pass (7 a § och 12 § första stycket 10 passlagen [1978:302]). Det är straffbart att föra ut ett barn ur Sverige i strid med ett utreseförbud (45 § lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga).

En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv

Den 1 juli 2020 infördes en särskild straffskärpningsgrund som innebär att det vid bedömningen av straffvärdet ska ses som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet har varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder (29 kap. 2 § 10 brottsbalken).

Förhandling bakom stängda dörrar

Förhandlingar vid domstol ska som huvudregel vara offentliga, dvs. öppna för allmänhetens insyn (2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen och 5 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken). Det finns dock möjlighet att göra undantag från denna huvudregel. Om det kan antas att det vid en förhandling kommer att läggas fram en uppgift, för vilken hos domstolen gäller sekretess som avses i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), får rätten, om det bedöms vara av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs, besluta att förhandlingen i den del som rör uppgiften ska hållas inom stängda dörrar. Även i vissa andra fall får en förhandling hållas inom stängda dörrar (5 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken).

Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet

I proposition 2019/20:131 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet, som behandlades av utskottet i betänkande 2019/20:JuU23 (rskr. 2019/20:272), gjorde regeringen bedömningen att underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott eller vilseledande till äktenskapsresa inte bör kriminaliseras. Regeringen anförde bl.a. (s. 57) att planeringen av ett tvångs- eller barnäktenskap ofta hålls hemlig inom en snäv krets av familjemedlemmar som är starkt knutna till varandra. Det är därför tveksamt om ett underlåtelseansvar verkligen skulle leda till att fler tvångs och barnäktenskap förhindras. Vidare bör några av de mer allvarliga fallen av tvångs- och barnäktenskap falla under bestämmelsen om människohandel. För människohandel gäller redan ett ansvar för underlåtenhet att avslöja sådant brott (4 kap. 10 § första meningen brottsbalken).

Hedersbrottsutredningen

Den 18 juli 2019 beslutade regeringen (dir. 2019:43) att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a.

- analysera och ta ställning till om det bör införas en särskild straffbestämmelse, med en egen brottsbeteckning, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck
- lämna förslag på en sådan reglering oavsett ställningstagande när det gäller frågan om huruvida ett särskilt hedersbrott bör införas
- om utredaren bedömer det ändamålsenligt, lämna förslag på hur ett effektivare straffrättsligt skydd mot hedersrelaterat våld och förtryck kan åstadkommas på något annat sätt
- överväga hur preskriptionstiden för sådan brottslighet bör beräknas och ta ställning till om särskilda preskriptionsregler bör gälla om brott har begåtts mot en person under 18 år
- analysera svensk domstols behörighet att döma över sådan brottslighet begången utomlands
- lämna förslag på nödvändiga författningsändringar.

Utredningen, som antog namnet Hedersbrottsutredningen (Ju 2019:05), presenterade sina förslag i oktober 2020 i utredningsbetänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57). Utredningen bedömer att det finns ett behov av att markera ytterligare i straffsystemet att hedersrelaterat våld och annat sådant förtryck är oacceptabelt. Det behöver därför införas en särskild brottstyp som tar sikte på upprepade hedersrelaterade gärningar som riktar sig mot samma brottsoffer.

Regeringen överlämnade den 1 mars 2022 propositionen 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck till riksdagen. I propositionen anger regeringen att hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas med kraft. De senaste åren har en rad åtgärder vidtagits för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Fler åtgärder behöver dock vidtas. Regeringen föreslår därför att det införs ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck. Brottet innebär att en särskild strängare straffskala införs för den som upprepat begår vissa brottsliga gärningar mot en person med ett hedersmotiv och där gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Straffet föreslås vara fängelse i lägst ett och högst sex år.

I propositionen konstaterar regeringen att Hedersbrottsutredningen (SOU 2020:57) kom fram till att det inte finns tillräckliga skäl att frångå huvudregeln om preskription. Regeringen anför att precis som utredningen framhåller skulle en särreglering innebära att alla de enskilda brottstyperna som konstituerar brottet hedersförtryck också skulle behöva särregleras. Vidare har Preskriptionsutredningen genomfört en större översyn av preskriptionsbestämmelserna (se SOU 2021:90 En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription). Beredningen av Preskriptionsutredningens förslag bör inte föregripas. Mot den bakgrunden instämmer regeringen i utredningens bedömning att allmänna regler om preskription bör gälla för det nya brottet hedersförtryck.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2022.

Utskottet ställde sig den 21 april 2022 bakom regeringens lagförslag om ett särskilt brott för hedersförtryck (bet. 2021/22:JuU17).

Uppdrag om att stärka barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen gav i juli 2018 Linköpings universitet i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning för landets barnahusverksamheter (S2018/03927/JÄM). Inom ramen för uppdraget skulle Linköpings universitet även samla in och sprida erfarenheter från barnahusverksamheternas utredningsarbete av hedersrelaterad brottslighet. Uppdraget skulle slutredovisas senast den 17 maj 2020.

I april 2020 beslutade regeringen att förlänga uppdraget till den 31 januari 2021. Förlängningen berodde på spridningen av det nya coronaviruset. Samtidigt fick universitetet ett utökat uppdrag att samla in och sprida goda exempel på hur kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck omsatts i praktik samt att genomföra insatser för att kunskapen ska få genomslag i verksamheterna. Uppdraget skulle genomföras i samverkan med länsstyrelserna.

Linköpings universitet redovisade den 27 januari 2021 Slutrapport av uppdrag om att stärka Barnahusens kompetens om hedersvåld och förtryck.

Pågående arbete i övrigt

Polismyndighetens regleringsbrev

Av regleringsbrevet för Polismyndigheten budgetåret 2022 framgår att myndigheten ska redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda brott med hedersmotiv, inklusive könsstymning, äktenskapstvång och barnnäktenskapsbrott. Polismyndigheten ska även redovisa hur myndigheten följer upp och säkerställer att aktuella metodstöd och riktlinjer för utredningsarbetet tillämpas.

Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersvåld och förtryck

Vid Länsstyrelsen i Östergötlands län finns det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Av regeringsbeslut den 22 december 2020 (A2020/02708/JÄM) framgår att regeringen avser att inrätta ett permanent nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum vid Länsstyrelsen i Östergötlands län och ger därför länsstyrelsen i uppdrag att förbereda inrättandet av detta.

Till det nationella kompetenscentrets uppgifter ska höras att

- ge råd och vägledning på generell nivå till vuxna, unga och barn som själva är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersvåld samt deras anhöriga

- stödja kommuners, regioners och statliga myndigheters samordning av insatser till utsatta
- ge råd och förmedla kunskap om hedersvåld till yrkesverksamma
- stödja kommuner och regioner i deras arbete att kartlägga förekomst av hedersvåld, planera verksamhet samt att införa, följa upp och utvärdera kvalitetssäkrade arbetssätt och metoder för att förebygga hedersvåld och erbjuda stöd till enskilda utsatta
- regelbundet undersöka omfattningen av hedersvåld i Sverige samt utvecklingen av samhällets insatser på området
- samla och sprida kunskap om förebyggande arbete mot hedersvåld liksom långsiktigt stöd baserat på forskning och beprövad erfarenhet
- främja övergripande informationsutbyte mellan nationella myndigheter i frågor om hedersvåld.

Länsstyrelsen i Östergötlands län redovisade i augusti 2021 vilka åtgärder som vidtagits och en plan för det fortsatta arbetet med kompetenscentret i Rapport 2021:15 Delredovisning och plan – Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen ska redovisa uppdraget i dess helhet senast den 25 mars 2022.

Myndighetsgemensamt uppdrag om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet

Genom regeringsbeslut den 17 december 2020 (A2020/02649/JÄM) fick Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att samordna de gemensamma myndighetsinsatser som beskrivs i uppdraget för att främja tillämpningen av de nya bestämmelser mot hedersrelaterad brottslighet som trädde i kraft den 1 juli 2020. Brottsoffermyndigheten, Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum), Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten fick samtidigt i uppdrag att under 2021–2022 genomföra de gemensamma insatser som beskrivs i uppdraget. I beslutet anges bl.a. följande om uppdraget.

Nationella kompetensteamet ska ta fram information om den nya lagstiftningen och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Denna del av uppdraget ska genomföras i samverkan med Brottsoffermyndigheten. Uppdraget innefattar att genomföra en målgruppsanalys och att därefter ta fram och sprida information till barn och unga och deras anhöriga. Informationen ska tas fram på lämpliga språk. Motsvarande information ska tas fram och spridas till vuxna som i sitt yrke arbetar med barn och unga. Nationella kompetensteamet ansvarar efter redovisning av uppdraget för att hålla materialet tillgängligt och uppdaterat.

Under 2021 ska Nationella kompetensteamet sammanställa ett samordnat stöd i form av en myndighetsgemensam vägledning för personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, skolväsendet och polis för att förhindra och förebygga att barn lämnar landet för att giftas bort, könsstympas eller utsätts för olika former av hedersrelaterat våld eller tvång. Vägledningen ska också omfatta ovan nämnda aktörers arbete och ansvar när barn och vuxna av sådana skäl blir utsatta utomlands.

Vägledningen ska belysa hela samverkanskedjan mellan berörda myndigheter avseende både den förebyggande och den transnationella dimensionen. I uppdraget ingår också att sprida vägledningen till relevanta aktörer. Socialstyrelsen ska ta fram underlag till och kvalitetssäkra de delar av vägledningen som rör socialtjänst, hälso- och sjukvård.

Linköpings universitet, Polismyndigheten, och Åklagarmyndigheten ska i relevanta delar aktivt bistå Nationella kompetensteamet och Brottsoffermyndigheten i framtagandet av informationsmaterial. Samtliga ovan nämnda myndigheter ska också aktivt bistå Nationella kompetensteamet i framtagande av den myndighetsgemensamma vägledningen, liksom Socialstyrelsen i dess arbete med underlag till vägledningen. Samråd ska även ske med Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden vid Utrikesdepartementet (UD KC).

Uppdrag att utreda ett utvidgat reseförbud för barn

Regeringskansliet gav i mars 2021 en utredare i uppdrag att analysera och ta ställning till om det, i syfte att motverka att barn far illa, finns behov av att utvidga tillämpningsområdet för utreseförbudet (S2021/02072). Utredaren ska även ta ställning till hur ett utvidgat tillämpningsområde i så fall bör se ut. Vidare ska utredaren analysera och ta ställning till om utreseförbud ska registreras i Polismyndighetens efterlysningsregister samt om det bör vidtas åtgärder för att motverka att ett barn som har utreseförbud kan lämna Sverige med hjälp av ett nationellt identitetskort. Därutöver ska utredaren analysera och ta ställning till om det ska införas en underrättelseskyldighet för socialnämnder och domstolar i förhållande till Migrationsverket i fråga om utreseförbud. Uppdraget ska vara slutfört senast den 10 maj 2022.

Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer

Regeringen överlämnade den 27 juli 2021 proposition 2021/22:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer.

Regeringen föreslår följande straffskärpningar:

- Minimistraffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år.
- Straffet för överträdelse av kontaktförbud skärps så att böter tas bort från straffskalan.
- Mindre allvarliga överträdelser av kontaktförbud ska inte längre vara fria från straff utan i stället straffas med böter.

Regeringen föreslår även följande:

- Förtal och grovt förtal ska kunna ingå som ett led i dels grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, dels olaga förföljelse.
- Ett utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd.
- Det s.k. väsentlighetskravet för kontaktförbud avseende en gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort.

Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2021/22:JuU8). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022.

Regeringens åtgärdsprogram för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2023

I december 2021 presenterade regeringen ett åtgärdsprogram med 99 åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Flera av åtgärderna är särskilt inriktade på att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Av information på regeringens webbplats framgår bl.a. följande.

- En av åtgärderna i Åtgärdsprogrammet är punkt 72: Utredningen om åtgärder mot kontroller av flickors och kvinnors sexualitet. Regeringen tillsatte utredningen i november 2021 för att utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att motverka att flickor och kvinnor utsätts för olika former av begränsningar och kontroller av sin sexualitet. En särskild utredare ska inhämta kunskap om förekomsten av så kallade oskuldskontroller, utfärdande av oskuldsintyg, hymenoperationer och liknande fenomen och ta ställning till hur skyddet mot denna form av otillbörlig kontroll av flickors och kvinnors sexualitet kan stärkas och hur lagstiftningen kan ändras.
- Under hösten 2021 presenterade regeringen också en rad andra satsningar mot hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat ett uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) om föräldraskapsstödjande insatser. MFoF ska inhämta kunskaper och erfarenheter från en rad olika myndigheter och vid behov föra dialog med regioner, kommuner samt organisationer inom civilsamhället. Särskilt fokus ska ligga på aktörer som verkar nära familjer, till exempel mödra- och barnhälsovården, BUP, elevhälsan och öppna förskolan.
- I november 2021 gav regeringen Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att kartlägga och sprida kunskap om erfarenheter av våld och förtryck i utlandet. Uppdraget omfattar hedersförtryck och annat våld och förtryck som personer med koppling till Sverige har erfarit under utlandsvistelse. Uppdraget syftar till att sammanställa och analysera individens berättelser i syfte att bidra till utvecklingen av förebyggande och behandlande insatser i Sverige.
- Under hösten 2021 togs även beslut om ett uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) med ett särskilt fokus på arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det gäller ett uppdrag om förstärkt och utvecklad tillsyn av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Statens institutionsstyrelse har också fått i fortsatt uppdrag att utveckla kompetensen om hedersrelaterat våld och förtryck inom myndigheten, samt det våldsförebyggande arbetet bland pojkar, unga män och ungas partnerrelationer – inklusive kunskap om destruktiva maskulinitetsnormer.
- En annan betydande åtgärd för arbetet mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket, som genomfördes inom ramen för budgetpropositionen för 2021, var att regeringen beslutade att kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck blir kvar permanent. Länsstyrelsen i Östergötlands län fick även i uppdrag att förbereda inrättande av ett nationellt kompetenscentrum om hedersrelaterat våld och förtryck.
- Regeringen har vidtagit flera straffrättsliga lagstiftningsåtgärder för att stärka skyddet för de som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat har en straffskärpningsgrund för hedersbrott

- införts, som innebär att den som begår brott med hedersmotiv ska dömas hårdare.
- Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Ett utreseförbud har införts för att skydda barn från att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympas. Förra året infördes också ett särskilt barnfridsbrott, som innebär att det är olagligt att låta barn bevittna vissa brott som sker i nära relation, exempelvis när en förälder slår eller hotar den andre föräldern.
 - För att stärka skyddet mot våld och andra kränkningar i nära relationer har regeringen dessutom skärpt straffen för grov kvinnofridskränkning och överträdelse av kontaktförbud, lagändringar som trädde i kraft den 1 januari i år. Regeringen har också tillsatt en utredning som ska se över lagstiftningen med den så kallade mängdrabatten för att säkerställa att straffet står i proportion till brottslighetens allvar även för den som begår flera brott.

Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk

Regeringen överlämnade den 7 april 2022 propositionen Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk (prop. 2021/22:224) till riksdagen. I propositionen föreslås bl.a. att domstolen inte längre ska beakta det men som utlänningen förorsakas genom utvisningen vid straffmätningen och val av påföljd. Propositionen bereds av socialförsäkringsutskottet.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att det bör bli brottsligt att låta bli att anmäla eller avslöja äktenskapstvång och barnäktenskap (bet. 2020/21:JuU27 s. 28 f.). Utskottet anförde följande.

Hedersbrottslighet präglas inte sällan av en tystnadskultur i förhållande till myndigheter och polis. En kriminalisering av underlåtenhet att anmäla eller avslöja äktenskapstvång och barnäktenskap skulle enligt utskottets mening kunna bidra till att motverka tystnadskulturen. Detta genom att belägga den som har kännedom om det förestående brottet med ett straffansvar. Det skulle synliggöra kollektivets ansvar för att tvångsäktenskap tillåts, och på sikt bidra till att fler som har kännedom om ett förestående tvångsäktenskap känner sig förpliktigade att ingripa eller informera myndigheter om vad som pågår. En sådan åtgärd skulle således kunna ha betydelse för möjligheten att i större utsträckning förebygga att tvångsäktenskap ingås. Vad utskottet nu har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 119 f.) anför regeringen att en särskild utredare den 3 november 2021 gavs i uppdrag att analysera och ta ställning till om underlåtenhet att anmäla eller på annat sätt avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott bör kriminaliseras, och, oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag som innebär en sådan kriminalisering (dir. 2021:98). Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2022. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan riktade riksdagen förra året ett tillkännagivande till regeringen om att kriminalisera underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och ta ställning till om underlåtenhet att anmäla eller på annat sätt avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott bör kriminaliseras, och, oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag som innebär en sådan kriminalisering. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom några sådana tillkännagivanden som begärs i motionerna 2021/22:606 (M) och 2021/22:3785 (M) yrkande 25 och avstyrker motionerna.

Som framkommer ovan pågår ett omfattande arbete på hedersbrottsområdet bl.a. när det gäller reseförbud för barn. Utskottet finner därför inte skäl att på sätt som efterfrågas i motion 2021/22:3788 (M) yrkande 12 ta initiativ till inrättande av en särskild enhet mot tvångsäktenskap. Motionsyrkandet avstyrks.

I motion 2021/22:2591 (V) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat förtryck. Utskottet konstaterar att det nationella kompetenscentrum som ska inrättas vid Länsstyrelsen i Östergötlands län kommer att ha i uppdrag att regelbundet undersöka omfattningen av hedersvåld i Sverige samt utvecklingen av samhällets insatser på området. Det kommer vidare att ingå att stödja kommuner och regioner i deras arbete att kartlägga förekomst av hedersvåld. Det saknas därför anledning för utskottet att vidta några sådana åtgärder som motionärerna efterfrågar. Utskottet avstyrker därför yrkandet i motionen.

Det har inte framkommit några sådana omständigheter som ger utskottet anledning att ta något initiativ till att samtliga rättsvårdande, stödjande och omhändertagande myndigheter som arbetar med barn och unga bör få i uppdrag att inkludera brottsförebyggande arbete mot släktbaserad kriminalitet och förtryck och utanförskap hos unga och deras föräldrar i sitt förebyggande arbete. Utskottet avstyrker därför motion 2021/22:3965 (L) yrkande 60.

Som utskottet konstaterat ovan pågår det ett omfattande arbete för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Mot bakgrund av detta finner utskottet inte skäl för riksdagen att ta några sådana initiativ som begärs i motion 2021/22:2956 (M) yrkandena 6, 8, 9 och 12. När det gäller frågan om preskription bör dessutom beredningen av Preskriptionsutredningens betänkande inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Som framgår har regeringen i en proposition som för närvarande bereds i socialförsäkringsutskottet föreslagit att bestämmelsen om utvisningsmen tas bort. Det saknas därför anledning för utskottet att ställa sig bakom det tillkännagivande om straffskärpningar i de fall våldsutövare inte kan utvisas som efterfrågas i motion 2021/22:2562 (SD) yrkande 32. Motionsyrkandet avstyrks.

I ett demokratiskt samhälle är det av största vikt att medborgarna har förtroende för att domstolarna utför sina rättskipande och rättsvårdande uppgifter på ett korrekt och rättssäkert sätt. För att säkerställa detta förtroende är det viktigt att allmänheten i så stor utsträckning som möjligt har insyn i domstolarnas rättskipande och rättsvårdande verksamhet. Utskottet anser inte att det har framkommit tillräckliga skäl för riksdagen att ta initiativ till att domstolsförhandlingar i hedersrelaterade brott som huvudregel ska föras bakom stängda dörrar som efterfrågas i motion 2021/22:3985 (L) yrkande 20. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Kontaktförbud

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om utökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 24 (S, V, MP).

Motionen

För att stärka målsägandens och vittnens trygghet begär motionärerna i kommittémotion 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 46 ett tillkännagivande om utökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående i de fall det bedöms finnas risk för hot eller våld.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 1 § lagen (1988:688) om kontaktförbud framgår att en person kan förbjudas att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person (kontaktförbud). Kontaktförbud får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera den som förbudet ska skydda. Vid bedömningen av om det finns en sådan risk ska det särskilt beaktas om den mot vilken förbudet avses gälla har begått brott mot någon persons liv, hälsa, frihet eller frid. Ett kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud uppväger det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla. I 1 a § nämnda lag finns bestämmelser om möjligheten att meddela kontaktförbud när det gäller den gemensamma bostaden.

Av 2 § första stycket lagen om kontaktförbud framgår att om det kan antas att ett kontaktförbud enligt 1 § inte är tillräckligt, får förbudet utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller

arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud). Ett beslut om utvidgat kontaktförbud får förenas med villkor om elektronisk övervakning. Om den mot vilken förbudet avses gälla har överträtt ett kontaktförbud, ska beslutet förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl mot det. Den som har överträtt ett utvidgat kontaktförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område än som följer av första stycket (särskilt utvidgat kontaktförbud). Förbudet får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Det får inte avse ett större område än vad som är nödvändigt. Ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud ska förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl mot det. Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger tyngre än den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla.

Av 4 § framgår bl.a. följande. Kontaktförbud ska meddelas för en viss tid, högst ett år. Kontaktförbud när det gäller gemensam bostad får dock meddelas för högst två månader. Ett kontaktförbud när det gäller gemensam bostad får endast förlängas om det finns särskilda skäl och med högst två veckor i taget. Ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning får förlängas med högst tre månader i taget. I övrigt får ett kontaktförbud förlängas med högst ett år i taget.

Av 7 § lagen om kontaktförbud framgår att frågan om kontaktförbud prövas av allmän åklagare och tas upp på begäran av den som förbudet ska skydda eller när det annars finns anledning till det.

Av 24 § samma lag framgår att den som bryter mot ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning döms för överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning till fängelse i högst två år. Den som i övrigt bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktförbud till fängelse i högst ett år. I ringa fall ska det dömas till böter.

I 25 § anges att den som har getts ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning och som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet hindrar att den elektroniska övervakningen kommer till stånd döms för hindrande av elektronisk övervakning till böter eller fängelse i högst ett år.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid fjolårets beredning av motioner från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om ökad användning av elektronisk övervakning vid kontaktförbud (bet. 2020/21:JuU27 s. 50 f.).

Den 22 juli 2021 beslutade regeringen propositionen Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer (prop. 2020/21:217). I propositionen lämnades bl.a. förslag om att ett utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022. Genom de förslag i fråga om kontaktförbud

som lämnades i propositionen bedömde regeringen att tillkännagivandet från allmänna motionstiden 2020/21 var tillgodosett och därmed slutbehandlat. I samband med att propositionen behandlades föreslog utskottet dock flera nya tillkännagivanden till regeringen. Ett av dessa innebar att regeringen bör tillsätta en utredning som presenterar förslag på hur kontaktförbud ska kunna utfärdas i fler situationer än i dag (bet. 2021/22:JuU8). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:39).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 134 f.) anføres bl.a. att frågan analyseras i Regeringskansliet. Punkterna är inte slutbehandlade.

Utskottets ställningstagande

Att målsägande eller vittnen hotas till tystnad är ett växande problem. För att stärka målsägandens och vittnens trygghet anser utskottet att fler kontaktförbud mot misstänkta i brottmål behöver utfärdas. Där så krävs ska kontaktförbud även kunna meddelas personer i den brottsmisstänktes närhet vars agerande gör det rimligt att tro att det finns risk för hot eller våld. Det kan t.ex. handla om gängmedlemmar. Kontaktförbud med elektronisk fotboja bör kunna användas i de fall där den brottsmisstänkte är försatt på fri fot i väntan på rättegång, t.ex. unga gängkriminella som på grund av ålder inte är häktade.

Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed bifaller utskottet motion 2021/22:3974 (L) yrkande 46.

Brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av förundersökningskungörelsen, livsvillkoren för kvinnor med skyddade personuppgifter, att ge Brottsförebyggande rådet (Brå) ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta medierna att hantera och anmäla hot och trakasserier samt att brottsoffer ska ha möjlighet till juridiskt stöd även då den misstänkta gärningspersonen är under 15 år.

Jämför reservation 25 (V, L, MP), 26 (V, L, MP), 27 (C, MP), 28 (C), 29 (C, MP), 30 (L) och 31 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) i syfte att tydliggöra att polisens uppgift att i ett tidigt skede lämna information till målsäganden om möjligheter till stöd är obligatorisk.

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation.

I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att ge Brå ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta medierna att hantera och anmäla hot och trakasserier och i yrkande 7 begärs en förbättring av brottsofferjourernas kapacitet att stötta utsatta journalister. Motsvarande yrkanden finns i kommittémotion 2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 4 och 5. Vidare begärs i partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17 ett tillkännagivande om att stärka mediernas skydd mot hat, hot och trakasserier.

I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 35 begärs även ett tillkännagivande om att förtroendevalda som utsätts för hot, hat och trakasserier ska få bättre stöd.

I motion 2021/22:4118 av Pernilla Stålhammar m.fl. (MP) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att hot och hat i det offentliga samtalet ska motarbetas.

I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om att stärka kapaciteten hos civilsamhällesorganisationer som stöttar hatbrottsoffer.

I kommittémotion 2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 34 begärs ett tillkännagivande om att brottsoffer ska ha möjlighet till juridiskt stöd även då den misstänkta gärningspersonen är under 15 år.

I kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40 begärs ett tillkännagivande om att skyndsamt inrätta en brottsofferportal för dem som utsätts för bedrägerier eller it-brott.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) framgår att det till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Vidare ansvarar socialnämnden för att ett barn som utsatts för brott och barnets närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Det finns en långtgående informationskyldighet gentemot ett brottsoffer. Detta regleras bl.a. i förundersökningskungörelsen (1947:948). Exempelvis ska brottsoffret informeras om rätten till målsägandebiträde och stödperson, möjligheterna att begära skadestånd och få ersättning enligt brottsskadelagen samt möjligheten att ansöka om rättshjälp och kontaktförbud (13 a §). Enligt 13 b § ska brottsoffret så snart som möjligt tillfrågas om han eller hon vill bli

underrättad om beslut om att en förundersökning inte ska inledas eller att en inledd förundersökning har lagts ned, beslut om att åtal inte ska väckas, tidpunkt och plats för sammanträden i rätten och en dom eller ett slutligt beslut i målet. Vidare ska brottsoffret informeras när en gripen, anhållen eller häktad misstänkt person avviker eller om frihetsberövandet hävs (13 c §).

Vid brott mot person har målsäganden, enligt 35 § fängelseförordningen (2010:2010), rätt att tillfrågas om han eller hon vill få viss information om en person som tagits in på en anstalt. Informationen ska förmedlas av Kriminalvården, och den handlar om på vilken anstalt den intagna är placerad och om den intagna förflyttas samt får permission eller frigges. En målsägande kan också ha rätt att bli informerad om den intagna rymmer, fritas eller uteblir efter en permission. Målsägandens rätt till information gäller inte i vissa fall, t.ex. om en underrättelse kan befaras medföra fara för den intagnas liv eller hälsa.

Enligt 36 § ska en underrättelse enligt 35 § lämnas i lämplig tid och utformas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. I Brottsoffermyndighetens rapport Förslag om bättre digitalt bemötande av brottsutsatta anges följande (s. 17).

Vanligtvis kommunicerar Kriminalvården med målsäganden via post eller telefon. Information skickas också via e-post, sms och fax, om det är säkerställt att mottagaren verkligen är målsäganden. Vid ett sådant utskick får informationen inte innehålla känsliga uppgifter om den dömda. Om en intagen avviker underrättas målsäganden omgående och det kan då bli frågan om att använda ett snabbare sätt att kommunicera än annars, till exempel telefon i stället för post. Vid allvarliga fall kan Kriminalvården dessutom behöva samverka med Polismyndigheten för att på så vis snabbt kunna underrätta målsäganden.

EU:s brottsofferdirektiv och dess behandling i riksdagen

Den 25 oktober 2012 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (brottsofferdirektivet). Direktivet trädde i kraft den 15 november 2012 och skulle vara genomfört i svensk rätt senast den 16 november 2015.

I betänkande 2014/15:JuU21 Genomförande av brottsofferdirektivet behandlade utskottet proposition 2014/15:77 Genomförande av brottsofferdirektivet och åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen. Regeringens bedömning i propositionen var att det endast krävdes ett fåtal lagändringar för att genomföra direktivet i svensk rätt eftersom de flesta åtagandena i direktivet uppfylls av gällande rätt.

Utskottet ställde sig bakom de förslag som lämnades i propositionen och föreslog att riksdagen skulle avslå motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:258).

Stöd till brottsoffer

Av information från regeringens webbplats framgår att regeringen vidtagit bl.a. följande åtgärder för att genomföra brottsofferdirektivet.

- Målsäganden ska alltid underrättas om en frihetsberövad person släpps fri. Det innebär att informationsskyldigheten även kommer att omfatta tiden före dom och verkställighet. Det regleras också vem som ansvarar för att brottsoffret får den information som han eller hon har rätt till i de olika faserna av processen.
- Den som har utsatts för brott ska så snart som möjligt få information om vilka skyddsåtgärder som finns och om möjlighet till alternativt boende. Information ska också ges om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna vård till brottsoffret.
- Polisen ska göra en individuell skyddsbedömning för att fastställa om målsäganden har behov av särskilda skyddsåtgärder under förundersökning och rättegång. Målsäganden under 18 år ska alltid anses ha ett sådant särskilt skyddsbehov.
- Brottsoffer ska få information om hur det egna ärendet fortskrider och om vilken roll han eller hon kommer att ha i den fortsatta processen.
- Den som utsatts för brott ska alltid få information om vem på en myndighet som ska ge upplysningar i det egna ärendet.
- Målsäganden ska alltid få en skriftlig bekräftelse av sin anmälan om brott.
- Om målsäganden inte behärskar svenska ska anmälan översättas om han eller hon begär det. En tolk ska anlitas vid anmälan av brott för en målsägande som inte behärskar svenska.

Av regleringsbrevet för Brottsoffermyndigheten för 2020 framgår att Brottsoffermyndigheten ska ansluta relevanta meddelandeflöden till brottsutsatta via Mina meddelanden i den mån myndigheten bedömer det lämpligt med hänsyn till informationssäkerhet och den personliga integriteten. Myndigheten ska vidare ta fram en digital tjänst för kompletteringar av ansökan om brottsskadeersättning. Myndigheten redovisade resultatet av nämnda åtgärder i februari 2021. Av Brottsoffermyndighetens webbplats framgår att brottsoffer som ansöker om brottsskadeersättning numera kan kommunicera digitalt med Brottsoffermyndigheten. Brottsoffermyndigheten började i juni 2020 skicka digital post via tjänsten Mina meddelanden till den som sökt brottsskadeersättning. I januari 2021 började myndigheten att använda tjänsten Mina sidor, som gör det möjligt att begära och få in handlingar digitalt.

Regeringen gav 2020 Brottsoffermyndigheten i uppdrag att se över och utveckla myndighetens information som riktar sig till offer för terrorism. Bakgrunden är EU:s terrorismdirektiv som säger att EU:s medlemsstater ska se till att alla offer för terrorism har tillgång till information om sina rättigheter, tillgängliga stödtjänster och vilka möjligheter som finns att få ersättning i den medlemsstat där ett terroristbrott skett. Terroristattentat i flera länder har visat att det finns ett behov av bättre stöd för dem som drabbas av terroristbrott. EU-

kommissionen vill att samarbetet mellan medlemsstaterna ska effektiviseras när terroristdåd inträffar, särskilt i gränsöverskridande sammanhang. Medlemsländerna har nu fått i uppgift att inrätta kontaktpunkter för offer för terrorism. Det innebär att den myndighet eller det departement som är utsedd att vara kontaktpunkt i ett land ska kommunicera med motsvarande kontaktpunkt i ett annat land. Den ska sedan förmedla information vidare så att drabbade som bor i en annan medlemsstat än den där brottet begicks så snabbt som möjligt får den information de behöver.

I regleringsbrevet för Brottsoffermyndigheten budgetåret 2021 utsåg regeringen Brottsoffermyndigheten till nationell kontaktpunkt för offer för terrorism inom ramen för EU-arbetet. En redovisning av kontaktpunktens arbete samt samverkan med andra berörda myndigheter ska lämnas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 27 maj 2022. På Brottsoffermyndighetens webbplats finns nu information på flera språk till både offer för terroristbrott och dem som möter utsatta personer. Därutöver har myndigheten tagit fram informationsblad med lättillgänglig information som ska kunna delas ut i nära anslutning till ett terrorattentat.

Av regleringsbrevet för Polismyndigheten för 2020 framgår att myndigheten ska ansluta relevanta meddelandeflöden till brottsutsatta via Mina meddelanden i den mån myndigheten bedömer det lämpligt med hänsyn till informationssäkerhet och den personliga integriteten. Myndigheten ska också analysera förutsättningarna att agera förmedlare av digital post via Mina meddelanden för Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens räkning. Uppdraget redovisades i februari 2021 och bereds i Regeringskansliet.

Riksrevisionen har genomfört en granskning av Polismyndighetens information till brottsutsatta. Den 15 juni 2021 presenterades rapporten Effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta (RiR 2021:20). I rapporten anges bl.a. följande.

Varje år ska Polismyndigheten informera omkring en miljon brottsutsatta personer om deras rättigheter, vilka stöd de kan få och hur deras pågående ärenden fortskrider. Det innebär att många medarbetare behöver informera brottsutsatta i många olika typer av situationer. Riksrevisionen har granskat effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta.

Granskningen fokuserar på om den interna styrningen och stödet för hur brottsutsatta ska informeras är effektiva och om de bygger på ändamålsenliga analyser.

Granskningen visar att det finns flera brister som gör att arbetet inte är så effektivt som det skulle kunna vara. Bristerna handlar till stor del om att Polismyndigheten har gett olika kategorier av medarbetare viktiga informationsuppgifter som inte är anpassade till de som ska utföra dem och som inte matchas av bra stöd. Därtill saknar myndigheten viktiga underlag för att kunna utveckla sitt arbete med att informera brottsutsatta.

Riksrevisionen rekommenderar Polismyndigheten att följa upp och utvärdera i vilken utsträckning och hur medarbetare informerar brottsutsatta. Polismyndigheten bör även utvärdera, anpassa och utveckla stödet till olika kategorier av medarbetares olika förutsättningar. Polismyndigheten bör också se över utbildningarna för operatörer på Polisens kontaktcenter och för civilanställda receptionister. Vidare bör

myndigheten införa rutiner med tydlig ansvarsfördelning som säkerställer att brottsutsatta får den information de behöver under hela ärendets gång.

Regeringen överlämnade hösten 2021 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta till riksdagen (skr. 2021/22:57) Vid beredningen av denna anförde utskottet följande (bet. 2021/22:JuU12 s. 9 f.):

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det är viktigt att brottsutsatta får den information de har rätt till, för att säkerställa att den som har utsatts för brott får adekvat stöd och skydd men också för att förbättra förutsättningarna för att denne ska vilja medverka i utredningen av brottet. Som framgår ovan visar dock Brottsförebyggande rådets Nationella trygghetsundersökning att endast en tredjedel av de brottsutsatta är nöjda med den information som lämnas i det egna ärendet av Polismyndigheten.

Riksrevisionens samlade slutsats av granskningen är att det finns flera brister som gör att Polismyndighetens arbete inte är så effektivt som det skulle kunna vara. Utskottet delar denna uppfattning och ser allvarligt på de brister i Polismyndighetens arbete som har framkommit i granskningen. Utskottet vill understryka att detta ytterst är en fråga om förtroende för rättsväsendet i stort och därför måste prioriteras högt av myndigheten.

Utskottet anser i likhet med Polismyndigheten att rekommendationerna som Riksrevisionen har lämnat är relevanta. Utskottet välkomnar att Polismyndigheten behandlar rekommendationerna inom ramen för en större intern översyn av hur myndigheten arbetar med brottsutsatta. Utskottet ser positivt på de åtgärder som redan har vidtagits och noterar särskilt att förbättringar har genomförts i utbildningen för flera yrkeskategorier och att förändringar har gjorts när det gäller hanteringen av informationsbrevet Till dig som utsatts för brott. När det gäller rekommendationen om att införa rutiner med tydlig ansvarsfördelning som säkerställer att brottsutsatta får den information de behöver under hela ärendets gång, anges i skrivelsen att Polismyndigheten anser att sådana rutiner redan finns men att de behöver genomföras bättre, vilket myndigheten kommer att arbeta med framöver. Utskottet noterar att regeringen har för avsikt att särskilt följa upp detta arbete. Enligt utskottets mening är dock detta inte tillräckligt. Att det finns brister när det gäller Polismyndighetens information till brottsutsatta har varit känt en längre tid och riksdagen har, på utskottets förslag, riktat flera tillkännagivanden till regeringen om detta. Mot den bakgrunden menar utskottet att det är angeläget att regeringen nu tar samtliga fyra rekommendationer från Riksrevisionen på allvar. Utskottet anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta förbättras i enlighet med rekommendationerna i Riksrevisionens rapport.

Det som utskottet nu har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen.

Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:144).

Skyddade personuppgifter

Uppgifterna som registreras i folkbokföringen är som huvudregel offentliga. Den som riskerar att utsättas för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier kan dock få skyddade personuppgifter. Det finns tre typer av skyddade personuppgifter som man kan ansöka om: sekretessmarkering, skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter.

Sekretessmarkering innebär att Skatteverket för in en markering vid personuppgifterna i folkbokföringsregistret. Den innebär en varningssignal om behovet av att göra en noggrann skadeprövning enligt 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) när någon begär att få ut en sekretessmarkerad uppgift.

Skyddad folkbokföring ger ett starkare skydd än sekretessmarkering. En person som har en markering för skyddad folkbokföring får vara folkbokförd i en annan kommun än den bor i (16 § folkbokföringslagen [1991:481]).

Fingerade personuppgifter innebär att en person får nytt namn och personnummer (lag [1991:483] om fingerade personuppgifter).

Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter

Regeringen gav i april 2021 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att genomföra kunskaphöjande insatser gällande våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn. Syftet med uppdraget var att öka kännedomen om gällande lagstiftning samt belysa livssituationen för våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.

Jämställdhetsmyndigheten delredovisade uppdraget till regeringen den 31 mars 2022. (Rapport 2022:2).

I rapporten konstaterar Jämställdhetsmyndigheten att målgruppen våldsutsatta kvinnor och barn behöver få tydligare information inför ansökan om skyddade personuppgifter. I ett akut skede kan det vara svårt för våldsutsatta kvinnor att ta till sig information om skillnaden mellan olika skyddsnivåer, och vilka konsekvenser det innebär att leva med olika typer av skydd. Det långsiktiga stödet efter att skyddade personuppgifter beviljats måste förbättras och utvecklas. Att bevilja skyddade personuppgifter innebär inte att hotet undanröjs, utan att personen ställs inför nya svårigheter och problem i vardagen. För att kvinnor och barn ska få möjlighet att återhämta sig från konsekvenserna av våldet och återgå till ett normalt liv, måste myndigheter tillhandahålla ett utökat och långsiktigt stöd. Det krävs ökad kunskap hos myndigheter och andra aktörer som möter personer som lever med skyddade personuppgifter för att inte riskera att skyddade personuppgifter röjs. Det krävs att rutiner och riktlinjer uppdateras och implementeras. Umgänge med den våldsutövande pappan när barnet befinner sig på skyddat boende är problematiskt. Att domstolar beslutat om umgänge med den pappa som utövat våld är högst olämpligt. Barns rättigheter behöver stärkas och tillvaratas i högre grad i ärenden som rör skyddade personuppgifter.

Jämställdhetsmyndigheten gav i rapporten även rekommendationer för långsiktigt arbete och kommer inom ramen för det förlängda uppdraget att fortsätta att sprida kunskap, information och stödmaterial. En långsiktig plan om hur stödet till målgruppen kan utvecklas och följas över tid kommer också att presenteras.

Skydd för journalister och medierna

Betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner

Betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2) redovisades den 2 februari 2022.

Utredningen lämnar bl.a. följande förslag:

- En ny straffskärpningsgrund införs som innebär att det ska ses som försvårande att den brottsliga gärningen begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående yrkesmässigt bedrivit nyhetsförmedling eller annan journalistik.
- Två nya gradindelade brott införs i brottsbalken. Brotten ska betecknas våld eller hot respektive förgripelse mot utövare av viss samhällsnyttig funktion. Med utövare av viss samhällsnyttig funktion avses hälso- och sjukvårdspersonal, personal inom socialtjänsten, räddningstjänstpersonal samt utbildningspersonal inom skolväsendet.
- Straffskalan för brott mot tystnadsplikt skärps och brottet grovt brott mot tystnadsplikt införs.

Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2023.

Betänkandet har remitterats och remisstiden går ut den 18 maj 2022.

Kunskapsöversikt från Brå

Brå tog 2015 på regeringens uppdrag fram kunskapsöversikten Hot och våld – Om utsatthet i yrkesgrupper som är viktiga i det demokratiska samhället (rapport 2015:12). I uppdraget ingick att kartlägga hur utsattheten för våld, hot, trakasserier och försök till korruption såg ut mot personer med uppdrag eller anställningar av särskild betydelse för det demokratiska samtalet, däribland journalister och opinionsbildare. Brå uttalade bl.a. att deras kartläggning visade att det inte fanns så många studier kring utsattheten som var önskvärdt. En slutsats som ändå lyftes fram var att journalister var en mycket utsatt grupp.

Regeringens strategiska arbete

Regeringen har de senaste åren särskilt uppmärksammat utsattheten bland bl.a. journalister i arbetet med att stärka demokratin. I handlingsplanen Till det fria ordets försvar – Åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer uttalade regeringen att samhället behöver både ett brett demokratistärkande arbete och ett riktat arbete för att förebygga hot och hat mot det demokratiska samtalets centrala aktörer. Regeringen konstaterade att journalister är en heterogen grupp när det gäller arbetsvillkor

och anställningsförhållanden. Många är egna företagare och tar frilansuppdrag, tillfälliga uppdrag eller visstidsanställningar och har därmed inget permanent stöd från arbetsgivare. Det stöd som erbjöds journalister varierar och det är därför viktigt med kompetens- och kapacitetshöjande insatser, konstaterade regeringen.

Regeringen har bl.a. gett Brottsoffermyndigheten i uppdrag att ta fram ett material som ska kunna användas för att stödja utsatta personer. Även Linnéuniversitetet har fått i uppdrag att utveckla insatser som förebygger och hanterar hot och hat inom ramen för universitetets fortbildning för journalister. Även i den s.k. demokratistrategin Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara lyfter regeringen bl.a. upp utsattheten för journalister men också det hot och hat som drabbar enskilda personer som deltar i samhällsdebatten. Regeringen noterar att det offentliga samtalet hårdnat och att alltför många opinionsbildare och journalister m.fl. utsätts för hot och hat. I strategidokumentet hänvisas bl.a. till Polismyndighetens arbete mot brott som hotar de grundläggande fri- och rättigheterna och den fria åsiktsbildningen.

Arbete inom Europeiska unionen

Europeiska kommissionen har lagt fram en rekommendation om att stärka journalisters och andra mediearbetares säkerhet (Commission recommendation of 16.9.2021 on ensuring the protection, safety and empowerment of journalists and other media professionals in the European Union, C(2021) 6650 final).

Kommissionen rekommenderar medlemsstaterna att bl.a. inrätta oberoende nationella stödtjänster som ska erbjuda hjälplinjer, juridisk rådgivning, psykologstöd och skyddat boende för journalister och andra mediearbetare som utsätts för hot. I rekommendationen efterlyser kommissionen också bättre skydd för journalister vid demonstrationer, ökad säkerhet på nätet och särskilt stöd för kvinnliga journalister. Kommissionen skriver bl.a. att myndigheterna har en skyldighet att skydda yttrandefriheten och journalisters säkerhet. Efterlevnaden ska följas upp genom att medlemsstaterna, inom 18 månader från antagandet av rekommendationen, bör rapportera om vad de gjort för att genomföra rekommendationen.

Skydd för bl.a. förtroendevalda

Ett förstärkt straffrättsligt skydd för förtroendevalda infördes den 1 januari 2020 och det föreskrivs numera i 29 kap. 2 § 9 brottsbalken att domstolen som försvarande omständighet vid bedömningen av straffvärdet särskilt ska beakta, i huvudsak, om brottet begåtts mot en förtroendevald eller någon närstående till honom eller henne.

Regeringen gav 2017 Brottsoffermyndigheten i uppdrag att ta fram utbildnings- och informationsmaterial för att stödja deltagare i det demokratiska samtalet som utsätts för eller riskerar att utsättas för hot och hat. Utbildnings- och informationsmaterialet ska kunna användas av myndigheter,

organisationer och enskilda personer. Brottsoffermyndigheten slutredovisade uppdraget den 2 oktober 2019.

Inom ramen för regeringens handlingsplan Till det fria ordets försvar hade Brottsoffermyndigheten under 2017–2019 i uppdrag att ta fram utbildnings- och informationsmaterial för att stödja deltagare i det demokratiska samtalet som utsätts för eller riskerar att utsättas för hot och hat (dnr Ku2017/01674/D).

Brottsoffermyndigheten tog fram webbplatsen tystnainte.se som erbjuder samlad och lättillgänglig information som kan användas av olika målgrupper, t.ex. det civila samhällets organisationer, enskilda opinionsbildare och myndigheter.

Regeringen gav i februari 2020 Brottsoffermyndigheten i uppdrag att sprida utbildnings- och informationsmaterialet om stöd till deltagare i det demokratiska samtalet som utsätts för hot och hat.

Stöd till offer för unga gärningsmän

Barn som inte har fyllt 15 år och som misstänks för brott kan bli föremål för en brottsutredning enligt bestämmelserna i 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

När ett barn under 15 år misstänks för brott och en § 31-utredning inleds, har barnet, under vissa förutsättningar, rätt till ett juridiskt biträde. Någon motsvarande rätt finns enligt gällande rätt inte för en målsägande.

I betänkandet Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (SOU 2022:1) anges att behovet av hjälp och stöd för en målsägande inte regelmässigt kan sägas vara mindre om han eller hon har utsatts för brott begånget av en person under 15 år jämfört med om gärningspersonen var straffmyndig. I betänkandet föreslås därför att målsägandens rätt till ett målsägandebiträde enligt lagen (1988:609) om målsägandebiträde respektive till en särskild företrädare för barn enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn ska gälla även vid § 31-utredningar.

Riksdagens tillkännagivande om en brottsofferportal för den som drabbats av bedrägerier och identitetskapningar

Vid behandlingen av motioner om brottsoffer från den allmänna motionstiden 2018/19 (bet. 2018/19:JuU14 s. 43 f.) föreslog utskottet för andra gången ett tillkännagivande om att regeringen skulle ta initiativ till att inrätta en brottsofferportal för dem som drabbats av bedrägerier och identitetskapningar. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:182).

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 4) anför regeringen bl.a. följande (s. 36 f.).

Polismyndigheten arbetar förbyggande mot bedrägerier genom sitt nationella bedrägericenter (NBC). NBC samverkar bl.a. med aktörer inom bank- och finanssektorn och e-handelsbranschen. NBC genomför också informationsinsatser för att öka kunskapen i samhället om hur man kan skydda sig mot brott. Exempelvis deltog NBC under 2018 och 2019 i en nationell informationskampanj tillsammans med Myndigheten för

samhällsskydd och beredskap för att öka allmänhetens samt små och medelstora företags kunskap om vilka grundläggande säkerhetsåtgärder som kan och bör vidtas för att skydda sig mot it-incidenter inklusive id-stölder.

På regeringens uppdrag har en särskild utredare i mars 2019 lämnat förslag som syftar till att minska antalet bedrägerier som begås med hjälp av förfalskade id-handlingar. Utredaren föreslår ett nytt statligt id-kort som ska utfärdas av Polismyndigheten. Det nya id-kortet ska utfärdas på ett säkert sätt och vara lätt att kontrollera. På så sätt ska identitetsmissbruk och bedrägerier kunna motverkas. Förslagen finns i betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14). Betänkandet har remitterats och förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Brottsoffermyndigheten beviljades under våren 2017 närmare 2 miljoner kronor från EU:s fond för inre säkerhet för att ta fram en ny webbplats med behovsanpassad information för brottsoffer. Brottsoffer kan söka och få information bl.a. utifrån vilken typ av brott som de utsatts för, var i rättsprocessen de befinner sig och var de är bosatta. Ett mål med webbplatsen är att brottsoffer ska kunna få relevant och överskådlig information för varje del av processen. De ska även hitta information om vilka organisationer som erbjuder stöd för brottsoffer på deras bostadsort. Webbplatsen blev klar 2020.

Konsumentverket tillhandahåller en upplysningstjänst – Hallå konsument – som omfattar information och vägledning om konsumenters rättigheter och skyldigheter. Sedan den 1 april 2020 ingår även bland andra Polismyndigheten i den krets av s.k. informationsansvariga myndigheter och andra aktörer som är involverade i arbetet med upplysningstjänsten. Det ökar möjligheten att ge sammanhållen information till konsumenter om vilka åtgärder som behöver vidtas vid bedrägerier och identitetskapningar och hur man kan förebygga att bli utsatt för den typen av brott. Upplysningstjänsten erbjuder en samlad information riktad till den som har blivit utsatt för id-kapningar. Regeringen anser genom de ovan redovisade och vidtagna åtgärderna att tillkännagivandet är tillgodosett och slut-behandlat.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2021 anförde utskottet att det inte hade något att invända mot regeringens redovisning av de tillkännagivanden om rättsväsendet som utskottet hade tagit initiativ till (bet. 2020/21:JuU1 s. 41).

I samband med beredningen av proposition 2020/21:73 En ny straffbestämmelse som skyddar betalningsverktyg behandlade utskottet motionsyrkanden om att regeringen skyndsamt ska inrätta en brottsofferportal (bet. 2020/21:JuU14). Utskottet tillstyrkte motionsyrkandena och föreslog ett tillkännagivande till regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:262).

Tidigare riksdagsbehandling

I december 2017 gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att förbättra polisens återkoppling till brottsutsatta (bet. 2017/18:JuU1 s. 136, rskr. 2017/18:92). I skrivelse 2021/22:75 (s. 52 f.) redogör regeringen för arbetet med tillkännagivandet och anför att punkten inte är slutbehandlad.

Vid behandlingen av motioner från den allmänna motionstiden 2019/20 avstyrkte utskottet ett flertal motionsyrkanden om brottsoffer (bet. 2019/20:JuU29 s. 43 f.). Utskottet konstaterade bl.a. att det förutom genomförandet av brottsofferdirektivet hade vidtagits ett flertal åtgärder från rättsväsendets sida för att stärka stödet till brottsoffer. Något initiativ från utskottets sida med anledning av motionsyrkanden om stärkt skydd för brottsoffer var därför inte nödvändigt. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

När det gäller frågan om återkoppling från polisen till brottsoffer hänvisade utskottet till att Riksrevisionen har inlett en granskning av polisens information till brottsutsatta. Utskottet ansåg därför att det inte fanns skäl att ställa sig bakom motionsyrkanden om detta. Riksdagen följde utskottets förslag.

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om en översyn av stödet till brottsoffer och inrättande av en koordinerande funktion samt ett tillkännagivande om polisens återkoppling till brottsoffer (bet. 2020/21:JuU27 s. 57 f.). Utskottet anförde följande.

Det är viktigt att samhället stöder brottsoffer, särskilt de som utsatts för grov brottslighet, och deras anhöriga, t.ex. anhöriga till våldsdödade. I dag kan det emellertid vara svårt för den enskilde att få en helhetsbild över vilket stöd som finns för brottsoffer. Mot bakgrund av att många brottsoffer inte vet vart de ska vända sig för att få stöd och eftersom en brottsutsatt kan behöva flera olika typer av stöd samtidigt bör det enligt utskottets mening inrättas en koordinerande funktion. Det behöver även göras en total översyn av stödet till brottsoffer. I detta sammanhang är det även viktigt att säkerställa att gärningsmän inte kommer undan sitt skadeståndsansvar. Vad utskottet nu har anført bör riksdagen ge regeringen till känna.

Mot förslaget reserverade sig ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Reservanterna anförde följande (s. 101).

Förutom genomförandet av brottsofferdirektivet har det vidtagits ett flertal åtgärder från rättsväsendets sida för att stärka stödet till brottsoffer. Det pågår arbete på området och det är således en uppmärksammas fråga. Mot den bakgrunden finns det enligt vår mening inte anledning för riksdagen att nu ta några sådana initiativ till en översyn av stödet till brottsoffer samt inrättande av en koordinerande funktion som motionärerna efterfrågar.

Riksdagen biföll reservationen (rskr. 2020/21:345).

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet även ett tillkännagivande om polisens återkoppling till brottsoffer (bet. 2020/21:JuU27 s. 57 f.). Utskottet anförde följande.

Den som har utsatts för ett brott ska få den information som behövs med anledning av brottet samt om vilket stöd som finns tillgängligt. Polisen har redan i dag en viss skyldighet att bistå med information, men utskottet ser ett behov av att ytterligare förbättra informationen och ge tydligare återkoppling om utredningen. Om en förundersökning läggs ned ska

polisen tydligt redogöra för vilka åtgärder som vidtagits och motiven till att ärendet läggs ned. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Mot förslaget reserverade sig ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Reservanterna anförde följande (s. 102).

Vi delar motionärernas uppfattning att den som har utsatts för ett brott ska få den information som behövs med anledning av brottet samt om vilket stöd som finns tillgängligt. Polisen har redan i dag en skyldighet att bistå med information. Som framgår ovan har Riksrevisionen inlett en granskning av polisens information till brottsutsatta. Mot den bakgrunden finns det enligt vår mening inte anledning för riksdagen att nu ta något sådant initiativ om polisens återkoppling till brottsoffer som motionärerna efterfrågar.

Riksdagen biföll reservationen (rskr. 2020/21:345).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan klargjordes det i samband med att brottsofferdirektivet genomfördes i svensk rätt att den som har utsatts för brott så snart som möjligt ska få information om vilka skyddsåtgärder som finns och om möjligheten till alternativt boende. Vidare ska Polismyndigheten göra en individuell skyddsbedömning för att fastställa om målsäganden har behov av särskilda skyddsåtgärder. Riksdagen har också gjort ett tillkännagivande till regeringen om att den ska säkerställa att Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta förbättras. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att ställa sig bakom tillkännagivandet om en översyn av 13 a § förundersökningskungörelsen som framförs i motion 2021/22:455 (V) yrkande 6. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Regeringen har gett i uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att öka kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn. Jämställdhetsmyndigheten har i sin delredovisning pekat på brister och gett rekommendationer för långsiktigt arbete. Mot bakgrund av Jämställdhetsmyndighetens arbete finns det enligt utskottet inte anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande till regeringen som begärs i motion 2021/22:2599 (V) yrkande 3 i fråga om en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete med att stärka journalisters och andra mediearbetares situation både i regeringen och inom EU. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet inte anledning för riksdagen att ta några sådana initiativ som efterfrågas i motionerna 2021/22:3509 (C) yrkandena 6 och 7, 2021/22:3513 (C) yrkandena 4 och 5 samt 2021/22:3666 (C) yrkande 17. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Utskottet konstaterar att ett förstärkt straffrättsligt skydd för förtroendevalda infördes den 1 januari 2020 och att Brottsoffermyndigheten

har tagit fram utbildnings- och informationsmaterial för att stödja deltagare i det demokratiska samtalet som utsätts för eller riskerar att utsättas för hot och hat. Utskottet finner därför inte skäl att ställa sig bakom förslaget i motion 2021/22:3509 (C) yrkande 35 om att förtroendevalda som utsätts för hot, hat och trasserier ska få bättre stöd. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Utskottet ser inte heller skäl till ett sådant tillkännagivande som föreslås i motion 2021/22:4118 (MP) yrkande 5 om att hat och hot i det offentliga samtalet ska motarbetas. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Utskottet anser inte att det framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta initiativ till några sådana åtgärder som efterfrågas i motion 2021/22:3509 (C) yrkande 24 om att stärka kapaciteten hos civilsamhällesorganisationer som stöttar hatbrottsoffer. Motionsyrkandet avstyrks.

I motion 2021/22:3975 (L) yrkande 34 begärs ett tillkännagivande om att brottsoffer ska ha möjlighet till juridiskt stöd även då den misstänkta gärningspersonen är under 15 år. I betänkandet Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (SOU 2022:1) föreslås att målsägandens rätt till ett målsägandebiträde även ska gälla när den som misstänks är under 15 år. Utskottet anser att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas och avstyrker därför motionsyrkandet.

Riksdagen har 2019 tillkännagett för regeringen att en brottsofferportal ska inrättas för dem som drabbas av bedrägerier och identitetskapningar (rskr. 2018/19:182). I skrivelse 2021/22:75 (s. 107) redogör regeringen att frågan analyseras i Regeringskansliet och att punkten inte är slutbehandlad. Utskottet anser att det inte finns skäl att återigen tillkännage samma sak till regeringen och avstyrker därför motion 2021/22:3579 (C) yrkande 40.

Unga brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om barnahus och om handläggningen av utredningar vid brott mot barn, och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en nationell plan för barnahusens verksamhet.

Jämför reservation 32 (SD), 33 (M, SD, KD), 34 (C), 35 (L), 36 (M), 37 (M, KD, L), 38 (C), 39 (S, V) och 40 (L).

Motionerna

Barnahus

I ett stort antal motioner tas frågor om barnahus upp.

I kommittémotion 2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att snarast återkomma med en nationell plan för barnhusens verksamhet samt åtgärda bristerna i utvärderingen av barnhusen. Även i kommittémotion 2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en nationell plan för barnhusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn.

Frågor om tillgång till barnhus lyfts även upp i kommittémotionerna 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8, 2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 9 och 2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 30 samt i motion 2021/22:2887 av Ulrika Karlsson (M) yrkandena 2 och 3.

I den sist nämnda motionen begärs även tillkännagivanden bl.a. om att regeringen bör se över samverkan kring barn som utsatts för sexuella övergrepp, sexuellt våld eller annat fysiskt våld (yrkande 1), att regeringen bör se över att barnhus stärks med det fjärde rummet som rör barns psykiska hälsa och rehabilitering (yrkande 4), att regeringen bör se över nationell samordning av verksamheten i barnhus samt se över vilken myndighet som bör få uppdrag att samordna och följa upp verksamheten i barnhus (yrkande 5), att regeringen bör se över befintlig lagstiftning för att identifiera vad som förhindrar gemensam statistikföring och försvårar uppföljning och planering av verksamheten i barnhus (yrkande 6) och att regeringen bör se över vilka nödvändiga lagändringar som krävs för att möjliggöra för samverkande parter att dela information under hela utredningen, att föra gemensam statistik och en barnhuslogg för varje enskilt barn på barnhus (yrkande 7).

Stöd till unga brottsoffer m.m.

I motion 2021/22:1738 av Cecilie Tenfjord Toftby (M) begärs ett tillkännagivande om att verka för en ökad medvetenhet om betydelsen av att anmäla brott.

I motion 2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en konkret handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn.

I motion 2021/22:4156 av Marléne Lund Kopparklint (M) begärs ett tillkännagivande om att verka för att arbeta fram nationella riktlinjer gällande bemötande av barn i särskilt utsatta situationer dit räddningstjänst eller liknande kallats.

Barnfridsbrott

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att införa ett särskilt brott för återkommande våldsoch fridskränkningar av ett närstående barn. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att definitionen av misshandel av ett barn även bör omfatta psykiskt våld, försummelse och omsorgsbrister.

I kommittémotion 2021/22:3219 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att straffskalan för brottet barnfridsbrott bör höjas.

I kommittémotion 2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 41 begärs ett tillkännagivande om ytterligare lagändringar för att lagen om barnfridsbrott ska få önskad effekt. Det bör t.ex. klargöras att barnfridsbrottet omfattar inte bara det barn som konkret bevittnar den brottsliga gärningen, utan också den som upplever den, t.ex. genom att sitta i ett annat rum i bostaden och genom väggen höra den ena förälderns misshandel av den andra.

I motion 2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör initiera utvärdering och uppföljning av barnfridsbrott.

Särskild företrädare och ombud

I kommittémotion 2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att den särskilda företrädarens ansvar för att medverka vid hämtning av barn till förhör bör förtydligas. I yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att utreda frågan om ombud för barn.

I motion 2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör initiera utvärdering och uppföljning av särskild företrädare för barn.

Slutligen begärs i kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1 ett tillkännagivande om att särskilda företrädare för barn bör ges ökade befogenheter att fatta beslut om vissa vård- och stödinsatser.

Övriga motioner om unga brottsoffer

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att säkerställa att de som arbetar med brottsutredningar där barn är brottsoffer ska ha särskilda specialistkunskaper. I samma motion begärs ett tillkännagivande om att säkerställa att tidsfristen för handläggning av brott mot barn inte överskrids utan att det är motiverat (yrkande 9) och att det görs en översyn av den sammanlagda tiden för utredning och brottmålsprocess i barnärenden (yrkande 10). Motionärerna efterfrågar även en översyn av möjligheten att ge barn stöd- och rehabiliteringsinsatser även under tiden för brottsutredning och brottmålsprocess (yrkande 12).

I kommittémotion 2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att ge en aktör ansvar för att kartlägga barns erfarenheter av sex mot ersättning och för att förhindra, lokalisera och identifiera att barn och unga blir sexuellt utnyttjade mot ersättning.

I motion 2021/22:1507 av Borian Åberg (M) begärs ett tillkännagivande om att stärka skyddet för brottsutsatta barn och ungdomar, och i motion 2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör se över en särskild

barnkommission med uppdrag att utreda om och hur myndigheter agerat för att förhindra att det enskilda barnet utsatts för övergrepp.

Bakgrund

Barnahus

Nationella riktlinjer

På uppdrag av regeringen har Rikspolisstyrelsen i samverkan med Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen tagit fram nationella riktlinjer för samverkan kring barn som misstänks vara utsatta för brott (Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets barnahus, POA-428-6530/08). Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att samverkan mellan berörda myndigheter vid utredningar om barn sker på ett effektivt och rättssäkert sätt med ett konsekvent barnperspektiv. Enligt riktlinjerna ska arbete med brottsutsatta barn främst ske i s.k. barnahus, men även på orter där sådana saknas ska samverkan ske. Förfarandet för när barn hörs under förundersökningen ska präglas av ett konsekvent barnperspektiv. Målgrupp för samverkan är barn som misstänks vara utsatta för misshandel och andra våldsbrott, sexualbrott eller brott mot förbud mot könsstympning av kvinnor. I målgruppen ingår även barn som lever med våld i familjen (vittnen till våld). När det bedöms vara lämpligt bör samverkan även omfatta barn som är förövare av sexualbrott.

Polisen arbetar därför enligt särskilda metoder när offret är ett barn. Förhör hålls av särskilt utbildad personal antingen i barnahus eller i speciellt inredda förhörssal för barn hos polisen för att barnet ska slippa besöka olika inrättningar och upprepa sin historia. Videoförhör används för att barnet inte ska behöva närvara vid rättegången (prop. 2012/13:111 s. 93). Av skrivelsen Handlingsplan 2016–2018 till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp (skr. 2015/16:192) framgår att det i dagsläget finns barnahus på fler än 30 orter i Sverige.

Utvärdering av barnahusverksamheten

Efter förslag från utskottet uppmanade riksdagen i ett tillkännagivande under våren 2014 regeringen att stimulera myndigheternas arbete med att inrätta fler barnahus (bet. 2013/14:JuU18, rskr. 2013/14:177). Regeringen anför i skrivelse 2016/17:75 (s. 15) att flera nya barnahus har etablerats sedan tillkännagivandet beslutades, och barnahus finns för närvarande i alla län utom Norrbotten, Jämtland och Halland. Verksamheten omfattar redan i dag barn upp till 18 år, och den har vid flera tillfällen varit föremål för översyn. Vidare har ett nationellt kunskapscentrum – Barnafriad – inrättats vid Linköpings universitet. De åtgärder som tas upp i tillkännagivandet är därmed omhändertagna. Regeringen anför vidare i skrivelse 2017/18:75 (s. 10 f.) att regeringen den 11 januari 2018 beslutade att ge Linköpings universitet

(Barnafriid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn) i uppdrag att utvärdera barnahusverksamheterna i Sverige (S2018/00212/FST). Vidare konstaterar regeringen att de åtgärder som tas upp i tillkännagivandet därmed är omhändertagna, och den 13 december 2017 beslutade regeringen att lägga punkten till handlingarna. Punkten är slutbehandlad.

Som framgår ovan gav regeringen i december 2018 Linköpings universitet i uppdrag att utvärdera barnahusverksamheterna i Sverige. För att främja ett kvalitativt och likvärdigt bemötande för brottsutsatta barn, oavsett bostadsort, ska utvärderingen identifiera goda exempel och eventuella brister. Av beskrivningen av uppdraget framgår bl.a. följande. Uppdraget om utvärdering av barnahusverksamheterna syftar till att synliggöra aktuella behov och därigenom främja att brottsutsatta barn får ett likvärdigt bemötande, stöd och skydd oavsett bostadsort. En utvärdering belyser kvalitet, behovsuppfyllnad, eventuella skillnader och de konsekvenser sådana skillnader får för de barn som utgör målgruppen, och utvärderingen kan på så sätt utgöra ett viktigt underlag för berörda myndigheter. I uppdraget ingick inte att lämna åtgärdsförslag.

Uppdraget redovisades till regeringen i mars 2019. Av slutrapporten framgår att 32 barnahus besöktes inom ramen för utvärderingen under september 2018–februari 2019. I utvärderingen konstateras att det finns många välfungerande barnahus men att det förekommer regionala skillnader i barnahusens organisation och verksamhet. 68 kommuner, främst i norra Sverige, Jämtland, Halland och sydöstra delar av Sverige, står utanför verksamheten. I sammanfattningen anføres bl.a. följande (s. 5).

Ur ett barnperspektiv medför de konstaterade regionala skillnaderna en risk för ett icke likvärdigt bemötande, stöd och skydd. Detta kan yttra sig i form av olikheter bland annat gällande definition av målgrupper för Barnahuset, krisstöd och bedömning av vårdbehov, tillgång till barnmedicinsk och barn- och ungdomspsykiatrisk vård, möjlighet att erbjuda frivilliga hälsokontroller samt att tillgodose syskons behov av stöd och behandling. Läget ter sig problematiskt för åldersgruppen 15–18-åringar, som nödvändigtvis inte kommer i kontakt med Barnahuset.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det har sedan 2013 tillkommit ytterligare ett antal Barnahus samtidigt som de grundläggande problemen som belysts i de tidigare utredningarna kvarstår. Det finns dock utrymme för förbättringar då det gäller det multiprofessionella teamarbetet och det tvärsektionella samarbetet, men de stora utmaningarna finns då det gäller behovet av en enhetlig nationell styrning som slår fast att barn som misstänks vara utsatta för brott ska utredas i en barnvänlig miljö där berörda myndigheter samlas och samverkar under ett tak, och där brottsutredning, skydd, samt fysisk och psykisk hälsa beaktas. Vidare saknas en nationell samordning av verksamheten i Barnahus. Befintlig sekretesslagstiftning försvårar samverkan och gör det svårt för Barnahuset att leva upp till de nationella kriterierna. Lagstiftningen förhindrar även gemensam statistikföring och försvårar därmed uppföljning och planering av verksamheten i Barnahus.

Utredningen om skydd för barn som bevittnar våld och andra brottsliga handlingar och ansvar för uppmaning att begå självmord

I utredningsbetänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32) gör utredningen bedömningen att det bör utredas om det finns behov av författningsreformer och andra åtgärder för barnhusens verksamhet, för att alla barn som utsatts för brott av närstående ska ha likvärdig rätt till anpassade åtgärder oavsett var i landet de bor. Utredningen anför bl.a. följande (s. 222 f.).

Barnhusen är en samverkansform som inkluderar flera olika myndigheter och verksamheter. En reglering av sådan verksamhet kan vara förenad med svårigheter. Utredningen menar emellertid att det finns mycket starka skäl för att se över barnhusens verksamhet och hur denna ska regleras samt vilka riktlinjer och mål som ska finnas och hur verksamheten ska följas upp. Detta är centralt för att alla barn ska ha samma rätt till anpassade utredningar och samverkande insatser när de misstänks ha blivit utsatta för brott. Som det ser ut i dag avgörs den frågan av var i landet barnet bor och barn som råkar bo på en plats som saknar barnahus, kommer inte att få tillgång till detta specialanpassade förfarande alls. Utredningen menar att detta kräver en särskild genomgång av lämpligt organ. Frågan om reglering och styrning av barnhusens verksamhet bör alltså utredas särskilt.

Utredningen En uppväxt fri från våld (A 2021:02)

Den 29 april 2021 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna ett förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under den närmaste tioårsperioden.

Utredaren ska ta fram förslag till mål för det långsiktiga arbetet att förebygga och bekämpa våld mot barn. Utredaren ska även identifiera brister och möjliga åtgärder. I syfte att nå de uppsatta målen ska utredaren föreslå åtgärder inom följande områden:

- samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, organisationer och andra berörda aktörer
- förebyggande arbete mot våld mot barn samt upptäckt av våld mot barn
- skydd, stöd och behandling för barn som upplevt våld (dvs. bevittnat våld och/eller utsatts för våld)
- brottmålsprocessen för barn som upplevt våld
- kunskap, metodutveckling och uppföljbarhet.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2022 (dir. 2022:17).

Barnfridsbrott och särskild företrädare för barn

Den 1 juli 2021 infördes det nya gradindelade brottet barnfridsbrott i brottsbalken. Det innebär att det blev straffbart att utsätta ett barn för att

bevitna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relationer. Straffet är fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms för grovt barnfridsbrott till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Det finfördes även en särskild straffskala för ringa brott. För att stärka barnens ställning generellt utvidgades även uppdraget för den som är särskild företrädare för ett barn enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn (prop. 2020/21:170, bet. 2020/21:JuU35).

Av 1 § lagen om särskild företrädare för barn följer att när en förundersökning har inletts eller återupptagits i fråga om ett brott som kan leda till fängelse och har begåtts mot någon som är under 18 år, ska en särskild företrädare förordnas för barnet om en vårdnadshavare kan misstänkas för brottet. En särskild företrädare ska också förordnas om det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt. En särskild företrädare ska inte förordnas om det med hänsyn till barnet är obehövligt eller särskilda skäl annars talar mot det.

I 2 § samma lag finns bestämmelser om vad som gäller när vårdnadshavarna inte är gifta eller bor tillsammans under äktenskapsliknande förhållanden och sådana omständigheter som anges i 1 § endast gäller en av vårdnadshavarna.

Den särskilda företrädarens uppgifter framgår av 3 § och innefattar att, i stället för barnets vårdnadshavare, som ställföreträdare ta till vara barnets rätt under förundersökningen och i efterföljande rättegång. Den 1 juli 2021 utvidgades uppdraget till att även omfatta åtgärder som rör verkställighet av skadestånd och ansökan om brottsskadeersättning. Syftet med utvidgningen är framför allt att dessa uppgifter inte ska ankomma på vårdnadshavarna.

I den utredning som ligger till grund för propositionen (SOU 2019:32) föreslås bl.a. att uppdraget för särskilda företrädare för barn utvidgas även på så sätt att det i lagen ska anges att det till företrädarens uppgifter hör att hämta barnet till förhör och att inför barnets deltagande i utredningsåtgärder tillse att barnet har den information det behöver för att känna trygghet i situationen samt informera barnet om utfallet av förundersökning och eventuell rättegång. Regeringen konstaterar att det redan ingår i den särskilda företrädarens uppgift att ta till vara barnets rätt under förundersökningen och i efterföljande rättegång samt bedömer att detta innefattar att se till att barnet har den information det behöver för att känna trygghet samt informera barnet om utfallet av förundersökning och rättegång. Enligt regeringen riskerar dessutom en alltför detaljerad bestämmelse att läsas som uttömmande i fråga om vad företrädaren ska och får göra och föreslår därför inte någon ändring i denna del. När det gäller förslaget om hämtning till förhör noterar regeringen att frågan togs upp i samband med införandet av lagen om särskild företrädare för barn. Det uttalades då att det inte är möjligt att ge en fullständig behandling av frågor om hur förhör ska genomföras, men att samma regler som annars gäller är tillämpliga. Det uttalades även att den särskilda företrädaren saknar befogenheter att använda tvångsmedel, såsom att hämta barnet. För att förhör

genom den särskilda företrädarens medverkan ska kunna komma till stånd, anfördes det vidare, torde det ofta krävas att det sker i samband med att barnet vistas i daghem, skola eller liknande. Däremot ingår det i den särskilda företrädarens uppgift att ta ställning till om barnet bör genomgå ett förhör (se prop. 1998/99:133 Särskild företrädare för barn s. 28 och 31–32). Det anförda gör sig enligt regeringens mening alltjämt gällande. Det skulle inte vara en lämplig ordning att lägga en skyldighet på den särskilda företrädaren att alltid ansvara för hämtning av barnet. Det skulle nämligen inte finnas några tvångsmedel att tillgå, och det är nödvändigtvis inte alltid till barnets bästa att den särskilda företrädaren, som barnet kanske inte har träffat tidigare, hämtar barnet. Enligt regeringens mening bör det därför, som i dag, i stället vara upp till den särskilda företrädaren för barn att ta ställning till hur barnet, på det för barnet lämpligaste sättet, ska inställa sig till ett förhör eller annan utredningsåtgärd.

Till särskild företrädare får enligt 5 § en advokat, en biträdande jurist på advokatbyrå eller någon annan förordnas. Endast den som på grund av sina kunskaper och erfarenheter samt personliga egenskaper är särskilt lämplig för uppdraget får förordnas.

Regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel

Regeringen beslutade den 8 februari 2018 beslut om Handlingsplan mot prostitution och människohandel (bilaga till regeringsbeslut 2018-02-02 nr II:1). Syftet med handlingsplanen är att förebygga och motverka prostitution och människohandel för alla ändamål samt att bidra till ett bättre skydd och stöd för personer som är utsatta för människohandel. I handlingsplanen framgår att regeringens mål för barnrättspolitikerna är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. I regeringens målsättning inkluderas att inget barn ska utsättas för människohandel, exploatering eller sexuella övergrepp.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid beredning av motioner från den allmänna motionstiden 2019/20 (bet. 2019/20:JuU29 s. 51 f.) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn oavsett var i landet man bor. Utskottet anförde bl.a. följande.

Utskottet anser att det så långt som det är möjligt ska undvikas att ett barn slussas runt mellan flera olika myndigheter och att barnet inte ska behöva upprepa sin historia för flera olika personer. Barnahus är ett bra exempel på en trygg och barnvänlig miljö där barn som misstänks vara utsatta för övergrepp är i centrum för utredningsprocessen. Det är ytterst viktigt att alla barn som behöver får tillgång till denna verksamhet och att insatserna håller lika god kvalitet och är likvärdiga över hela landet. Utskottet anser därför att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens

verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 89 f.) anför regeringen att den gett en särskild utredare den 29 april 2021 i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). Utredaren ska lämna förslag på hur barnahusverksamheten kan utvecklas, exempelvis vad gäller att ge likvärdig tillgång till stöd till barn under hela brottmålsprocessen och genom nationell samordning. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022. Punkten är inte slutbehandlad.

I samma betänkande (bet. 2019/20:JuU29 s. 51 f.) uttalade utskottet att det inte framkommit något som gav skäl att ställa sig bakom ett yrkande om att sekretesslagstiftningen bör förändras så att berörda myndigheter inom barnhusen kan samarbeta utan hinder av sekretess. Motionsyrkandet avstyrktes därför och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att det skyndsamt bör tas fram en nationell plan för barnhusens verksamhet för att förbättra likvärdigheten och tillgången för alla barn oavsett var i landet man bor (bet. 2020/21:JuU27 s. 64 f.). Utskottet anförde följande.

I slutredovisningen av uppdraget gällande utvärdering av barnahusverksamheterna i Sverige framgår det att många barnahus fungerar bra men att det finns regionala skillnader. Detta medför risker för att barn som utsatts för brott inte får ett likvärdigt bemötande, stöd och skydd, något som i framtiden kan komma att innebära stora svårigheter för det utsatta barnet. Det är enligt utskottets mening viktigt att bristerna som slutredovisningen pekade på åtgärdas skyndsamt.

Förre året tillkännagav riksdagen att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnhusens verksamhet för att förbättra likvärdigheten och tillgången för alla barn oavsett var i landet man bor. Regeringen bör därför skyndsamt presentera en sådan nationell plan som ska innehålla förebyggande åtgärder samt åtgärder när ett barn blivit utsatt. Planen ska tydliggöra vilket ansvar alla aktörer har, och när det finns brister ska förbättringar föreslås.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 120) anför regeringen att den gett en särskild utredare den 29 april 2021 i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). Utredaren ska lämna förslag på hur barnahusverksamheten kan utvecklas, exempelvis vad gäller att ge likvärdig tillgång till stöd till barn under hela brottmålsprocessen och genom nationell samordning. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2022. Punkten är inte slutbehandlad.

I samband med att riksdagen behandlade proposition 2020/21:170 Barn som bevittnar brott tillkännagav riksdagen för regeringen att straffskalan för brottet barnfridsbrott bör höjas (bet. 2020/21:JuU35 s. 6, rskr. 2020/21:314). I

regeringens skrivelse 2021/22:75 s. 113 anges att ärendet bereds i Regeringskansliet och att punkten inte är slutbehandlad

I samband med att barnfridsbrottet infördes behandlade utskottet en motion om att den särskilda företrädarens ansvar bör förtydligas så att det direkt i lagtexten framgår att det är den särskilda företrädaren som har det praktiska ansvaret för hämtning av barn till förhör (bet. 2020/21:JuU35 s. 12 f.) Utskottet ansåg i likhet med regeringen att det inte framstår som ändamålsenligt att i detalj reglera den särskilda företrädarens uppgifter bl.a. eftersom en sådan bestämmelse riskerar att läsas som uttömmande. Det bör dessutom åligga den särskilda företrädaren att i varje enskilt fall bedöma på vilket sätt barnet lämpligast ska inställa sig till förhör. Motionen avstyrktes därför.

Vid beredning av motioner från den allmänna motionstiden 2018/19 (bet. 2018/19:JuU14 s. 72 f.) avstyrkte utskottet även en begäran om ett tillkännagivande om att rättsprocesser där barn är inblandade ska förbättras och förändras kontinuerligt. Utskottet yttrade att det utgår från att ett sådant arbete bedrivs och ansåg inte att det framkommit något som gav riksdagen anledning att göra något sådant tillkännagivande. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har en utredning om barnahusverksamheterna i Sverige konstaterat att tillgången till och innehållet i verksamheten varierar i olika delar av landet, vilket är problematiskt eftersom alla barn har rätt till likvärdigt stöd och likvärdiga myndighetsinsatser. Riksdagen har också tidigare efterfrågat en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn. Utskottet anser därför att det är positivt att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. lämna ett förslag på hur barnahusverksamheten kan utvecklas, exempelvis vad gäller att ge ett likvärdigt stöd. För att betona vikten av att detta arbete också leder fram till en nationell plan för barnahusens verksamhet anser utskottet att riksdagen bör göra ännu ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2021/22:455 (V) yrkande 4, 2021/22:3218 (C) yrkandena 8, 2021/22:3387 (L) yrkande 9, 2021/22:3424 yrkande 30 och 2021/22:3778 (M) yrkande 7 och tillstyrker delvis 2021/22:2887 (M) yrkandena 1–7.

Utskottet anser inte att det framkommit några omständigheter som ger riksdagen anledning att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som begärs i motion 2021/22:1738 (M) om att verka för en ökad medvetenhet om betydelsen av att anmäla brott. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ta initiativ till några sådana tillkännagivande som begärs i motion 2021/22:3634 (M) yrkande 3 om att regeringen bör ta fram en konkret handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn eller förslaget i motion 2021/22:4156 (M) om att arbeta fram nationella

riktlinjer gällande bemötande av barn i särskilt utsatta situationer dit räddningstjänst eller liknande kallas. Motionsyrkandena avstyrks.

Som framgår ovan bereds riksdagens tidigare tillkännagivande om att straffet för brottet barnfridsbrott bör höjas. Det saknas därför enligt utskottet anledning för riksdagen att ta några sådana initiativ som efterfrågas i motion 2021/22:3219 (SD) yrkande 18 om att straffet för brottet barnfridsbrott bör höjas. Utskottet avstyrker med anledning av detta motionen.

Utskottet konstaterar beträffande övriga motioner om barnfridsbrott att ändringarna trädde i kraft så sent som den 1 juli 2021 och att utskottet därför inte är berett att nu ta initiativ till några sådana ändringar i denna lagstiftning som begärs i motionerna 2021/22:2883 (M) yrkande 1, 2021/22:3218 (C) yrkande 2 och 3 samt 2021/22:3972 (L) yrkande 41.

I motion 2021/22:3778 (M) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om den särskilda företrädarens ansvar för att medverka vid hämtning av barn till förhör. Utskottet vidhåller sin tidigare inställning och avstyrker motionsyrkandet.

Utskottet finner inte skäl att ställa sig bakom förslagen i motionerna 2021/22:2883 (M) yrkande 2 och motion 2021/22:3778 (M) yrkande 18 om en utredning av ombud för barn och särskild företrädare för barn. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2021/22:3218 (C) yrkande 1 om ett tillkännagivande om att särskilda företrädare för barn bör ges ökade befogenheter att fatta beslut om vissa vård- och stödinsatser. Motionsyrkandet avstyrks.

Det mycket viktigt att engagemanget och förfarandet för att utreda och fälla till ansvar för brott mot barn håller hög nivå. Många utsatta barn ger uttryck för en bristande tilltro till myndigheterna och tvivlar på att de kan få hjälp. Utskottet anser därför att de som arbetar med brottsutredningar där barn är brottsoffer ska ha särskilda specialistkunskaper och att tidsfristen för handläggning av brott mot barn inte överskrids utan att det är motiverat. Det bör vidare göras en översyn av den sammanlagda tiden för utredning och brottmålsprocess i barnärenden och av möjligheten att ge barn stöd- och rehabiliteringsinsatser även under tiden för brottsutredning och brottmålsprocess. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed bifaller utskottet motionerna 2021/22:1507 (M), 2021/22:3218 (C) yrkandena 7, 9, 10 och 12.

Avslutningsvis anser utskottet att det inte har framkommit skäl att ställa sig bakom förslagen i motionerna 2021/22:3387 (L) yrkande 4 och 2021/22:3634 (M) yrkande 4. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Skadestånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att förlänga målsägandebiträdenas förordnanden och en utredning om ytterligare brottsskadeersättning avseende ekonomiska konsekvenser för personer som blivit utsatta för sexuellt och fysiskt våld.

Jämför reservation 41 (V, MP) och 42 (V, MP).

I samband med att utskottet beslutat att yttra sig till civilutskottet över proposition 2021/22:198 Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer beslutade utskottet att lämna över motioner från allmänna motionstiden om effektivare hantering av ersättning till brottsoffer till civilutskottet. Dessa motioner har därför flyttats till det ärendet.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att förlänga målsägandebiträdenas förordnanden så att brottsoffer kan få stöd i samband med ersättningsanspråk.

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om ytterligare brottsskadeersättning avseende ekonomiska konsekvenser för personer som blivit utsatta för sexuellt och fysiskt våld.

I motion 2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör initiera en utvärdering och uppföljning av brottsskadeersättningen för barn som bevittnar brott.

I motion 2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om rätt till ersättning för att kunna anskaffa likvärdigt boende på den nya orten. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om anhörigs inkomstförlust.

Bakgrund

Utbetalning av skadestånd

Den som har skadats till följd av ett brott kan kräva skadestånd av gärningsmannen. Regler om skadestånd och vilka skador som är ersättningsgilla finns i skadeståndslagen (1972:207). Processuella regler om hur skadeståndsanspråk ska framställas och om att talan kan föras i samband med ett brottmål finns i rättegångsbalken. Regler om hur fordringar drivs in finns i utsökningsbalken.

När ett brott anmäls till polisen ska målsäganden informeras om att åklagaren under vissa förutsättningar kan föra talan om enskilt anspråk på grund av brottet. Polisen ska också informera om möjligheterna att få ersättning enligt brottsskadelagen (2014:322) och om reglerna för hur dessa ärenden handläggs (13 a § förundersökningskungörelsen [1947:948]). Om brottet hör under allmänt åtal ska åklagaren, på målsägandens begäran förbereda och föra talan om skadestånd. En förutsättning är att det kan ske utan väsentlig olägenhet och att anspråket inte är uppenbart obefogat. Vill målsäganden att anspråket ska tas upp i samband med åtalet, ska han eller hon anmäla anspråket till undersökningsledaren eller åklagaren och lämna uppgift om de omständigheter på vilka det grundas (22 kap. 2 § rättegångsbalken). Om ett målsägandebiträde har förordnats för en målsägande ska målsägandebiträdet hjälpa målsäganden att föra talan om enskilt anspråk med anledning av brottet, om detta inte görs av åklagaren (3 § lagen [1988:609] om målsägandebiträde).

När stämningsansökan lämnas in till tingsrätten ska det framgå om åklagaren för talan om enskilt anspråk. Skadeståndsyrkandet behandlas tillsammans med övriga yrkanden i brottmålet.

I samband med att domen skickas ut till parterna får de skriftlig information om betalning av skadeståndet. När domen har vunnit laga kraft skickar domstolen den till Kronofogdemyndigheten (25 a § förordningen [1990:893] om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.). När en lagakraftvunnen dom som innebär att den tilltalade ska betala skadestånd kommer in till Kronofogdemyndigheten skickar myndigheten ut en skriftlig fråga till den brottsutsatte med en förfrågan om denne vill ha hjälp med att driva in skadeståndet. Om den brottsutsatte tackar ja till detta skickar Kronofogdemyndigheten en uppmaning till den som ska betala skadestånd att betala in skadeståndsbeloppet till myndigheten. Den skadeståndsskyldige har då två veckor på sig att betala. Om han eller hon inte gör det, gör Kronofogdemyndigheten en tillgångsutredning för att ta reda på om den skadeståndsskyldige har möjlighet att betala. Om Kronofogdemyndighetens utredning visar att gärningsmannen inte kan betala hela det utdömda skadeståndet, ska den brottsutsatte ta reda på om han eller hon har någon försäkring som kan täcka skadeståndet eller delar av det. Om ingen försäkringsersättning betalas ut kan den brottsutsatte vända sig till Brottsoffermyndigheten och ansöka om brottsskadeersättning. Förutsättningarna för utbetalning av en sådan ersättning anges i brottsskadelagen.

Om brottsskadeersättning betalas ut, inträder staten i den skadelidandes rätt till skadestånd. Brottsskadeersättning betalas ut för personskador. Som personskador ersätts även skador på kläder, glasögon och liknande föremål som den skadade bar på sig vid skadetillfället. Om någon har allvarligt kränkt någon annan genom ett brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet eller frid eller genom grovt förtal enligt 5 kap. 2 § brottsbalken betalas brottsskadeersättning ut för den skada som kränkningen innebär.

Brottsskadeersättning kan i vissa fall betalas ut även för sakskador (4–6 §§ brottsskadelagen).

Brottsskadelagsutredningen

Brottsskadelagsutredningen (Ju 2010:12) hade bl.a. i uppdrag att ta ställning till om det fanns skäl att lindra de krav som ställdes på brottsutsatta att på egen hand kräva betalning av den skadeståndsskyldige, t.ex. genom att lägga det primära ansvaret för att kräva in utdömda skadestånd på staten (dir. 2010:84). Brottsskadelagsutredningen lämnade i maj 2012 betänkandet En ny brottsskadelag (SOU 2012:26). Utredningen anförde följande om huruvida det primära ansvaret för att kräva in utdömda skadestånd skulle läggas på staten (s. 15 f.).

När det gäller kraven i övrigt på den skadelidande, så vore det mest brottsoffervänliga alternativet att låta brottsskadeersättning betalas ut i direkt anslutning till brottet. Utredningen finner dock att en sådan ordning inte är förenlig med det nuvarande systemets uppbyggnad. Många anser att gottgörelse från den som har vållat skadan är viktig för brottsoffrets upprättelse. Den grundläggande skadeståndsrättsliga principen, att den som har vållat skadan ska ersätta den, skulle komma i bakgrunden. Försäkringsersättningens funktion skulle också förändras och på sikt skulle försäkringsskyddet riskera att upphöra. Om försäkringsbolagen skulle betala ersättningen till staten i stället för till den enskilda försäkringstagaren, skulle nämligen bolagens incitament till att ha kvar skyddet i sina försäkringar, liksom kundens incitament att ha en sådan försäkring, försvinna. Försäkringsbolagen betalar i dag minst lika mycket genom överfallsskyddet i hemförsäkringarna som staten betalar genom brottsskadeersättningen. En ändrad ordning skulle också medföra att Brottsoffermyndighetens beslutsunderlag försämrades. Komplikationer skulle också uppstå i förhållande till en efterföljande skadeståndstalan mot skadevållaren. Att föreslå en sådan radikal omläggning av regelsystemet har knappast stöd i direktiven och är enligt utredningens mening inte heller motiverad.

En ny brottsskadelag trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:94, bet. 2013/14:JuU38, rskr. 2013/14:255). Genom den nya lagstiftningen skapades ett större utrymme för Brottsoffermyndigheten att återkräva utbetalad ersättning från gärningsmän. I propositionen konstaterade regeringen att det med fog kunde hävdas att det vore allra enklast för det enskilda brottsoffret om han eller hon kunde få ersättningen av staten direkt efter brottet. Ett annat alternativ vore att brottsskadeersättningen betalades direkt efter det att domen hade vunnit laga kraft. Regeringen anförde att båda alternativen hade flera nackdelar. Bland annat nämndes att om brottsoffret skulle få ersättning av staten direkt efter brottet, skulle brottsoffrets vilja att medverka i brottsutredningen med stor sannolikhet minska. Detta skulle i sådana fall få allvarliga konsekvenser för den brottsbekämpande verksamheten och för förtroendet för rättsväsendets möjligheter att klara upp brott och skapa ett tryggare samhälle. Om brottsskadeersättningen däremot skulle betalas ut direkt efter det att domen om skadestånd hade vunnit laga kraft, skulle en av komplikationerna vara att man skulle sakna incitament för enskilda att teckna

överfallsskydd – ersättningen skulle ju ändå betalas ut. Detta skulle på sikt kunna leda till att skyddet helt togs bort ur de svenska hemförsäkringarna, vilket framför allt skulle drabba de brottsoffer som inte får sin sak prövad av domstol. En sådan förändring skulle även innebära en betydande kostnadsökning för staten. Regeringen ansåg med anledning av de skäl som redovisades i propositionen att brottskadeersättning även i fortsättningen skulle vara underordnad andra ersättningsformer som stod den skadelidande till buds, t.ex. skadestånd och ersättning från en försäkring.

Skadeståndets storlek

Med ideella skador avses skador som inte är av ekonomisk natur, främst fysiskt och psykiskt lidande vid personskador och kränkning av den personliga integriteten. Den 1 januari 2002 gjordes flera ändringar i skadeståndslagen (1972:207) i syfte att stärka rätten till skadestånd för ideell skada (prop. 2000/01:68, bet. 2000/01:LU19, rskr. 2000/01:216). Bland annat infördes tydligare regler om kränkingsersättning vid brott och hur ersättningen ska bestämmas. Ersättning för kränkning är en särskild form av ideellt skadestånd som inte förutsätter att någon fysisk skada har uppkommit. Enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen ska den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära ersätta den skada som kränkningen innebär. I 5 kap. 6 § första stycket skadeståndslagen anges att skadestånd med anledning av kränkning bestäms efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art och varaktighet. Det ska särskilt beaktas om handlingen

- haft förnedrande eller skändliga inslag
- varit ägnad att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa
- riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet
- inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande
- varit ägnad att väcka allmän uppmärksamhet.

Pågående arbeten

Regeringen tillsatte i december 2019 utredningen Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer (dir. 2019:104). I kommittédirektivet har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till i vilken utsträckning nivåerna på kränkingsersättning bör höjas. Regeringen skriver att frågan om att höja nivåerna för kränkingsersättning på senare år har aktualiserats på nytt och att det i olika sammanhang har gjorts gällande att nivån på ersättningar som dömts är för låg och inte står i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet. Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande om fördubblad kränkingsersättning och som ett led i regeringens arbete med att stärka brottsoffers ställning och minska skadeverkningarna av brott, finns det enligt regeringen skäl att se över i vilken utsträckning nivåerna på

kränkingsersättningen bör höjas och hur detta bör åstadkommas. Regeringen skriver vidare att det är viktigt att kränkingsersättningen står i samklang med rådande samhällsvärderingar och utgör en adekvat kompensation för den kränkning som ett brottsoffer har utsatts för. Översynen ska ske med utgångspunkt i nuvarande ordning att det i första hand är gärningsmannen som ska betala kränkingsersättningen.

Utredningen redovisade sitt uppdrag i juli 2021 genom utredningsbetänkandet Ersättning till brottsoffer (SOU 2021:64). I betänkandet anges att utredningens huvudsakliga uppgift har varit att utreda brottsoffers rätt till skadestånd och deras möjlighet att få ut sådan ersättning. Det uttalade syftet med uppdraget har varit att stärka brottsoffers ställning och att minska skadeverkningarna av brott.

Utredningsbetänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 29 oktober 2021. Regeringen beslutade den 17 februari 2022 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen. Regeringen beslutade den 24 mars 2022 proposition (2021/22:198) Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer. Regeringen föreslår bl.a. att man ska

- åstadkomma en påtaglig höjning av nivåerna på kränkingsersättning
- utvidga rätten till kränkingsersättning för poliser och andra yrkesgrupper med särskild beredskap
- stärka rätten till ersättning för efterlevande anhöriga genom en ny form av ideell ersättning, s.k. särskild anhörigersättning
- utvidga möjligheterna att utmäta frihetsberövandeersättning till förmån för brottsoffer
- ge fordringar som avser skadestånd på grund av brott företräde framför oprioriterade fordringar vid löneutmätning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022, med undantag för lagändringen om ändrad företrädesordning vid löneutmätning som föreslås träda i kraft den 10 september 2022.

Propositionen bereds i civilutskottet (bet. 2021/22:CU20) och riksdagsbeslut planeras till den 31 maj 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2014/15 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om att brottsoffer ska få ersättningen utbetald av staten (bet. 2014/15:JuU18 s. 28 f.). Utskottet uttalade att man instämde i den bedömning som regeringen gjorde i propositionen till den nya brottsskadelagen (prop. 2013/14:94), nämligen att det med fog kan hävdas att det vore allra enklast för brottsoffret om han eller hon kunde få ersättning av staten direkt efter brottet. Ett annat alternativ vore att brottsskadeersättning betalas direkt efter att domen vunnit laga kraft. Båda alternativen hade emellertid enligt utskottet flera nackdelar, bl.a. att incitamenten för enskilda att teckna försäkringar skulle minska och att detta skulle medföra en betydande

kostnadsökning för staten. Utskottet anförde att brottsskadeersättning även i fortsättningen borde vara underordnat andra ersättningsformer som står den skadelidande till buds. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:124). Utskottet gjorde samma bedömning vid beredningen av likalydande yrkanden från allmänna motionstiderna 2016/17 (bet. 2016/17:JuU20, prot. 2016/17:104), 2017/18 (bet. 2017/18:JuU17, rskr. 2017/18:241) och 2018/19 (bet. 2018/19:JuU14, rskr. 2018/19:182). Även förra året gjorde utskottet samma bedömning (bet. 2019/20:JuU41 s. 12, rskr. 2019/20:234).

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2019 (bet. 2018/19:JuU1 s. 46) biföll utskottet ett motionsyrkande om fördubblad kränkingsersättning. Utskottet anförde följande.

Brottsofferperspektivet behöver stärkas i svenskt rättsväsende. Den person som har utsatts för ett brott ska alltid kunna räkna med stöd. Den kränkning som brottsoffret lidit efter att ha utsatts för brott bör i skadeståndshänseende värderas högre för att stå i bättre överensstämmelse med de etiska och sociala värderingar som är rådande i dag. Utskottet anser att nivån på kränkingsersättningen till brottsoffer bör fördubblas. En sådan förändring skulle på ett tydligare sätt markera att det som brottsoffret utsatts för utgör en överträdelse av dennes rätt till sin person och integritet. Som utgångspunkt är det gärningsmannen som ska betala ersättning för skadestånd på grund av brott. Den ordningen bör bibehållas även med de högre nivåerna. Den kostnadsökning som förslaget innebär för staten i form av högre utgifter för brottsskadeersättning belastar dock statskassan. Den ökade kostnaden för brottsskadeersättning beräknas uppgå till 40 miljoner kronor 2020 och 80 miljoner kronor 2021 när reformen får fullt genomslag och belastar anslag 1:11 Ersättning för skador på grund av brott. Utskottet föreslår således ingen anslagshöjning i denna del för 2019. Fördubblad kränkingsersättning kräver en lagändring och utskottet föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen att en sådan lagstiftning ska beredas för att kunna överlämnas till riksdagen i, eller i anslutning till, budgetpropositionen för 2020.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:73).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 67) anför regeringen att i budgetpropositionen för 2020 redovisade regeringen att den avser att se över nivån på kränkingsersättning till brottsoffer, att Brottsoffermyndighetens ersättningsanslag minskas tills vidare eftersom befintlig ersättningsnivå innebär att anslaget inte tas i anspråk i sin helhet och att anslagsnivån återställs fr.o.m. 2022 för att möjliggöra en översyn av nivån på kränkingsersättningen (prop. 2019/20:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.8). Riksdagen har inte haft några synpunkter på redovisningen och har bifallit regeringens förslag till anslagsfördelning (bet. 2019/20:JuU1, rskr. 2019/20:103). Regeringen gav den 19 december 2019 en särskild utredare i uppdrag att se över vissa regler som gäller brottsoffers rätt till skadestånd och möjlighet att få ut sådan ersättning (dir. 2019:104). I uppdraget ingick bl.a. att ta ställning till i vilken utsträckning nivåerna på kränkingsersättning bör höjas. Uppdraget redovisades i juli 2021 genom betänkandet Ersättning till brottsoffer (SOU 2021:64). Betänkandet har remissbehandlats. Lagrådsremissen Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer beslutades den 17 februari 2022. Regeringen avser

att återkomma till riksdagen med en proposition den 22 mars våren 2022. Punkten är inte slutbehandlad.

Vid behandlingen av motioner från allmänna motionstiden 2019/20 behandlade utskottet motionsyrkanden om höjd kränkingsersättning och anhörigas rätt till ideellt skadestånd. Utskottet avstyrkte yrkandena med motiveringen att pågående utredning tar upp dessa frågor (bet. 2019/20:JuU29 s. 36 f.). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om en effektivare hantering av ersättning till brottsoffer (bet. 2020/21:JuU27 s. 73 f.). Utskottet anförde följande.

Det är viktigt att ansvaret för ett brott är tydligt. Skadeståndsskyldigheten är en del av den konsekvens som åläggs den som har dömts för brott. Samtidigt vore det naturligtvis allra enklast för det enskilda brottsoffret om han eller hon kunde få ersättning av staten direkt efter brottet eller om brottsskadeersättningen betalades direkt efter att domen hade vunnit laga kraft. Dagens system innebär att brottsoffret ibland själv behöver kontakta den skadeståndsskyldige för att få sin ersättning.

Utskottet menar att det inte är en rimlig ordning att brottsoffret själv tvingas ägna både tid och kraft åt att få sin självklara rätt. En ordning där ett ersättningsbelopp som fastställts av domstolen utbetalas direkt av Brottsoffermyndigheten, utan att brottsoffret själv måste agera gentemot en gärningsman, i samband med att en dom vinner laga kraft bör därför utredas. Det skulle underlätta utbetalningen av den ersättning som ett brottsoffer får rätt till och därmed minska brottsoffrets lidande. Vad utskottet nu har anført bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345). I skrivelse 2021/22:75 (s. 120) anför regeringen att ett arbete har inletts i Regeringskansliet med att överväga vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av tillkännagivandet. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inte föregripa den beredning som pågår av proposition (2021/22:198) Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer vad gäller motionerna 2021/22:455 (V) yrkande 12, 2021/22:2147 (S) yrkandena 4 och 5, 2021/22:2599 (V) yrkande 15, 2021/22:2883 (M) yrkande 3, 2021/22:3579 (C) yrkande 38, 2021/22:3778 (M) yrkande 1 och 2021/22:3787 (M) yrkande 3. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Statistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om bl.a. kriminalstatistik som visar om brott mot barn begåtts inom familjen och brottsstatistik gällande brott med hedersmotiv och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att Brå ska utarbeta evidensbaserade metoder att förebygga brott och att brottsstatistik ska redovisas länsvis.

Jämför reservation 43 (S, V).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om kriminalstatistik som visar om brott mot barn begåtts inom familjen. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att särskilja kriminalstatistik så att det framgår om gärningspersonen vid brott mot barn är en förälder eller annan omsorgsperson.

I kommittémotion 2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om brottsstatistik gällande brott med hedersmotiv.

I motion 2021/22:2860 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 anförs att Brå ska utarbeta evidensbaserade metoder för att förebygga brott och i yrkande 2 att Brå bör definiera och redovisa vilka brott som räknas som vardagsbrottslighet. I motion 2021/22:2862 av Betty Malmberg (M) yrkande 4 begärs att Brås redovisade uppgifter om direktavskrivna brott kvalitetssäkras.

Slutligen begärs i motion 2021/22:3613 av Lars Beckman (M) ett tillkännagivande om att överväga att redovisa brottsstatistik länsvis i stället för regionvis.

Bakgrund

Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (Brå) ansvarar för den officiella kriminalstatistiken i Sverige. Kriminalstatistiken indelas i statistikområdena anmälda brott, handlagda brott, personer misstänkta för brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Brå producerar även statistik som bygger på enkätundersökningar och annan särskild datainsamling, som Nationella trygghetsundersökningen (NTU) och den s.k. hatbrottsstatistiken.

Statistiken över anmälda brott redovisas för hela landet och per region, vanligtvis där brotten anmäls, samt per kommun där brottet har begåtts. Sedan den 1 januari 2015 är Polismyndigheten indelad i sju polisregioner, i stället för de tidigare 21 länspolismyndigheterna. Dessa sju polisregioner har helhetsansvar för polisverksamheten inom ett angett geografiskt område. Från

och med 2015 redovisas brottsstatistiken efter de sju regionerna i stället för efter län.

Pågående arbete m.m.

I regleringsbrevet för 2021 har Brå fått i uppdrag att följa upp och analysera tillämpningen av förbudet mot köp av sexuella tjänster (BrB 6 kap. 11 §) och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (BrB 6 kap. 9 §). Brå ska inom ramen för uppdraget belysa rättsväsendets hantering av dessa brott från anmälan till dom. I det ingår bl.a. att utifrån ärendena beskriva och analysera vilka som köper och säljer sex respektive utnyttjar barn genom köp av sexuell handling, hur köpen initieras och genomförs, beskriva orsakerna till att anmälningar av sexköp läggs ned, kartlägga vilka påföljder som döms ut för sexköp och hur dessa motiveras samt analysera i vilken mån de personer som sålt sex har haft målsägandestatus i de aktuella ärendena. Brå ska utifrån ärendena även studera i vilken mån personer döms för våldtäkt eller oaktam våldtäkt vid sexköp och vad som utmärker dessa ärenden. Uppdraget ska redovisas senast den 29 april 2022 (Ju2020/03554).

När det gäller misshandel mot vuxna vid våld i nära relationer indelas brotten utöver brottsoffrets ålder och kön även efter relationen mellan brottsoffret och gärningspersonen samt, för obekanta, efter brottsplatsen. Sedan den 1 januari 2019 är statistiken indelad i fyra relationstyper: närstående genom parrelation, närstående genom släktskap/familj, annan slags relation samt obekant med offret.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid fjolårets beredning från allmänna motionstiden 2020/21 (bet. 2020/21:JuU27 s. 80 f.) föreslog utskottet att regeringen skulle ge Brå i uppdrag att kartlägga sambandet mellan hedersvåld, gängkriminalitet och religiös extremism. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2021/22:75 (s. 120) anför regeringen att Brå i regleringsbrevet för budgetåret 2021 och 2022 har ett återrapporteringskrav där myndigheten ska redovisa hur man har arbetat med att ta fram kunskap om eventuell koppling mellan våldsbejakande extremism och hedersrelaterat våld och förtryck, och vad denna kunskap visar. Om ett sådant samband föreligger, ska Brå redovisa hur man har arbetat med att ge stöd till yrkesverksamma i deras förebyggande arbete. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har, på uppdrag av Center mot våldsbejakande extremism vid Brå, gjort en förstudie om skärningspunkten mellan våldsbejakande islamistisk extremism och hedersrelaterat våld och förtryck. Studien har, mot bakgrund av befintlig forskning, formulerat vad som kan sägas om skärningspunkten mellan våldsbejakande islamistisk extremism och hedersrelaterat våld och förtryck samt bedömt behovet av ytterligare forskning (FOI-rapport 5143). Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det främsta syftet med Brottsförebyggande rådets (Brå) kriminalstatistik är att belysa rättsväsendets hantering av brott. Den är viktig som underlag för politiska beslut, liksom för uppföljning och styrning av rättsväsendets verksamheter. Den används också till utredningar och till forskning, samt som information till allmänheten. Utskottet anser inte att det bör åligga Brå att utifrån statistiken utarbeta evidensbaserade metoder att förebygga brott som föreslås i motion 2021/22:2860 (M) yrkande 1. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Sedan den nya polisorganisationen trädde i kraft 2015 har brottsstatistik redovisats efter de sju regionerna i stället för efter län. Utskottet anser att det finns ett värde i att bibehålla redovisnings sättet över tid så att det är lätt att jämföra statistiken. Det saknas därför skäl att ställa sig bakom motion 2021/22:3613 (M) om att överväga att redovisa brottsstatistik länsvis i stället för regionvis. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet konstaterar att det vore värdefullt om Socialstyrelsen skulle föra statistik om orsakerna som ligger till grund för anmälningar till socialtjänsten eller till att barn omhändertas. Kriminalstatistiken bör även särskilja brott mot barn som sker inom familjen samt om gärningspersonen är en förälder eller annan omsorgsperson. Även hedersrelaterad brottslighet osynliggörs ofta i brottsstatistiken, vilket gör det svårare att identifiera om flera brottsanmälningar hänger ihop med en kollektiv hotbild där flera gärningsmän är inblandade. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att förbättra statistiken på detta område. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed bifaller utskottet motionerna 2021/22:3218 (C) yrkande 5 och 6, 2021/22:3985 (L) yrkande 19 och delvis motionerna 2021/22:2860 (M) yrkande 1 och 2, 2021/22:2862 (M) yrkande 4 och 2021/22:3613 (M).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 109 motionsyrkanden med förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se bilaga 2. Motionsyrkandena har behandlats i betänkandena 2018/19:JuU14, 2019/20:JuU7, 2019/20:JuU23, 2019/20:JuU29 och 2020/21:JuU27. Riksdagen avtog yrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet avstyrker de nu aktuella motionsyrkandena med hänvisning till detta.

Reservationer

1. Nollvision mot våld i nära relationer, punkt 1 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 33.

Ställningstagande

En nollvision mot våld i nära relationer bör införas. Samarbetet mellan myndigheter och aktörer måste förbättras och fördjupas och handläggningen måste bli effektivare. Vidare krävs fler insatser, uppföljning och att det utvecklas ett långsiktigt stöd. Därför är det viktigt att frågor om våld aktivt ställs av hälso- och sjukvård, tandvård, förskola, skola, socialtjänst och rättsvårdande myndigheter för att upptäcka och hjälpa de drabbade ut ur våldet.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

2. Det brottsutredande arbetet vid våld i nära relationer, punkt 2 (C, KD, L, MP)

av Andreas Carlson (KD), Juno Blom (L), Martin Marmgren (MP),
Ingemar Kihlström (KD) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1–3,
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 60 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 43–45 och 102.

Ställningstagande

Våld i nära relationer är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem. De brister som förekommer i det brottsutredande arbetet kring våld i nära relationer behöver åtgärdas så att uppklarandeprocenten ökar. Det bör exempelvis finnas specialistkompetens inom brottsutredningar av våld i nära relationer och sexualbrott i hela landet. Vidare bör varje polisregion ha en utredare som är specialiserad på prostitution/trafficking, våld i nära relationer, sexualbrott och hedersbrott. De brister som framkommit i Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av det brottsutredande arbetet kring våld i nära relationer behöver också åtgärdas.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

3. Stöd för vuxna som utsatts för brott, punkt 3 (V, MP)

av Linda Westerlund Snecker (V) och Martin Marmgren (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns fortfarande ett genomgående problem inom hela rättskedjan när det gäller hanteringen av det sexualiserade våldet – från polisens upptagning av anmälan, säkrande av teknisk bevisning och åklagarens utredning till tingsrättens dom. Det finns ett behov av att hela rättskedjan kompetensutvecklas. Under åren har regeringen gjort vissa satsningar, men jag anser att arbetet behöver bedrivas mer kontinuerligt för att ge avsedd effekt.

Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer.

4. Översyn av hur förundersökningar bedrivs, punkt 4 (V, L)

av Linda Westerlund Snecker (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Mäns våld mot kvinnor är ett mycket allvarligt samhällsproblem. Att förundersökningen bedrivs på ett välorganiserat och kompetent sätt är ofta avgörande för om ett brott ska leda till fällande dom eller inte. Jag anser att det därför är dags att göra en bred och genomgripande översyn av hur polis och åklagare arbetar med förundersökningar i ärenden där kvinnor och barn utsatts för våld i nära relationer eller sexuella övergrepp liksom när barn bevittnat våld. Syftet med denna genomlysning bör vara att ta fram åtgärder för att komma till rätta med de brister som översynen visar på. Brottsförebyggande rådet bör därför få i uppdrag att göra en sådan översyn.

5. Specialistkompetens hos Åklagarmyndigheten, punkt 5 (C, L, MP)

av Juno Blom (L), Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 61 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 103.

Ställningstagande

De personer som drabbats av brott måste bemötas med respekt och professionalitet och få stöd i att kunna gå vidare. Information och ett professionellt bemötande ökar inte bara tryggheten utan kan också förhindra att brottsoffret utsätts för ytterligare brott. Alla brottsoffer har rätt att få del av ett bra och professionellt stöd, oavsett var i landet han eller hon bor. Jag anser därför att det ska finnas tillgång till åklagare året runt i hela landet med specifik kompetens om brott med särskilt utsatta brottsoffer, dvs. våld i nära relationer, sexualbrott, sexköp, människohandel samt hedersbrott.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

6. Kunskaper inom rättsväsendet om våld i nära relationer, sexualbrott, prostitution, trafficking och hedersbrott, punkt 6 (C, L, MP)

av Juno Blom (L), Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 5 och 19,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 63 och

2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 47, 60 och 105.

Ställningstagande

Antalet anmälda relationsbrott har ökat samtidigt som andelen brott som klaras upp minskat. Uppklarandeprocenten måste öka när det gäller dessa brott. Nollvisionen för våld och förtryck i nära relationer, samt för sexualiserat våld, ska gälla i hela landet. Det behov av specialistkompetens som utredningen av våld i nära relation och sexualbrott kräver måste därför finnas i hela landet. Det är viktigt att det finns utredare med särskild kompetens om våld i nära relation och sexualbrott, inklusive sexköp och trafficking, i varje polisregion. Men även polis, åklagare, nämndemän och domare som hanterar sexualbrott mot vuxna och barn behöver få mer och bättre utbildning än i dag för att vara väl uppdaterade i fråga om lagstiftning, forskning om reaktioner hos brottsoffer osv.

Jag anser därför att de som i sin yrkesroll ofta kommer i kontakt med offer för våld i nära relationer ska ha relevanta kunskaper om detta och att domare och nämndemän ska genomgå utbildning om våld i nära relationer.

7. Kunskap bland allmänheten om våld i nära relationer, punkt 7 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Martinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2560 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Våld i nära relationer är ett växande samhällsproblem. Brå har undersökt varför personer som i NTU uppger att de under 2012 blivit utsatta för brott av en nuvarande eller tidigare partner inte polisanmält brottet. Av rapporten framgår att det främsta skälet till att polisen inte kontaktades var att händelsen betraktades som en småsak eller att de själva redde ut händelsen. I rapporten framhålls att anmälningsbenägenheten kan vara lägre för händelser som personen vet eller inte tror är ett brott i juridisk mening. Här framhålls att trakasserier och verbala kränkningar ingår i de brott som omfattas av kartläggningen och att de kan ligga i gråzonen för vad som juridiskt sett utgör ett brott.

Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att öka kunskapen bland allmänheten om vad som juridiskt räknas som ett brott mot närstående.

8. Trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet, punkt 8 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2563 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Utgångspunkten i ett välmående samhälle måste vara att män och kvinnor ges samma möjligheter och rättigheter. Att jämställdhet och var och ens trygghet upprätthålls ska vara självklarheter. Idag finns ett utbrett våld i samhället, i synnerhet våld mot kvinnor och barn. Som svar på otryggheten känner många kvinnor sig nödgade att ändra sina egna vanor och beteendemönster. Dessa begränsningar i tillvaron utgör oacceptabla hinder för ett jämställt samhälle.

Vi anser därför att arbetet med att uppnå jämställdhet i det offentliga rummet och trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet behöver påskyndas.

9. Akut hjälplinje och lokala trygghetsteam, punkt 9 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1 och 13.

Ställningstagande

Den mest kritiska tiden för en kvinna som utsätts för en mans våld är när hon beslutar sig för att lämna mannen liksom tiden efter uppbrottet. Det är där och då kvinnan behöver mest hjälp för att inte återigen bli utsatt för misshandel eller i värsta fall dödad. Jag anser att det bör inrättas en särskild akut hjälplinje för kvinnor som utsätts för mäns våld. Denna akuta linje ska drivas av Polismyndigheten och bemannas av främst poliser, men även socionomer och sjuksköterskor som alla har särskild kompetens i att hantera mäns våld mot kvinnor samt göra adekvata och akuta riskbedömningar. Det bör även införas ett pilotprojekt i en eller flera kommuner med att utveckla lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor som utsatts för mäns våld.

10. Utredning vid dödligt våld i nära relationer, punkt 10 (S, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 5,
2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 6 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 48.

Ställningstagande

Förra året riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att det bör tillsättas en utredning som tittar närmare på varför hjälpsökande och sedermera våldsdödade har fallit genom samhällets skyddsnet trots kontakter med myndigheter och vården. Mot bakgrund av att tillkännagivandet fortfarande

bereds inom Regeringskansliet finns det enligt vår mening inte skäl för riksdagen att återigen rikta ett tillkännagivande om samma fråga till regeringen.

11. Förebyggande arbete mot sexualbrott, punkt 11 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 57–59 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 99–101.

Ställningstagande

Kriminalisering och straff av sexualbrott gör inte brottet ogjort. Det är angeläget att motverka ökningen av sexualbrott. Jag anser därför att regeringen ska se till att stärka förebyggande insatser mot sexuell exploatering i syfte att minska efterfrågan på sexuella tjänster samt att stärka det brottsförebyggande arbetet och forskningen om vård och behandling av personer som dömts för sexualbrott. Jag anser vidare att det är angeläget att långsiktigt säkra den nationella hjälplinjen som erbjuder stöd till personer som upplever sig ha ett problembeteende kopplat till sin sexualitet.

12. Kompetens om sexualbrott inom domstolarna, punkt 12 (C, MP)

av Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 28,
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 62 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 104.

Ställningstagande

Polis, åklagare, nämndemän och domare som hanterar sexualbrott mot vuxna och barn behöver få mer och bättre utbildning än i dag för att vara väl uppdaterade i fråga om lagstiftning, forskning om reaktioner hos brottsoffer osv. Jag anser därför att de som dömer i sexualbrottsmål (även nämndemannadomare) ska ha genomgått särskild utbildning om sexualbrott.

13. Särskilt anpassat brottsofferstöd vid sexualbrott, punkt 13 (C, L, MP)

av Juno Blom (L), Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 27.

Ställningstagande

Det bör i varje polisregion finnas utredare som är specialiserade på prostitution, trafficking, våld i nära relation, sexualbrott och hedersbrott. Jag anser också att det vid varje åklagarkammare alltid ska finnas tillgång till åklagare med särskild kompetens kring den här typen av brott. Detta eftersom den som utreder den här typen av brottslighet behöver vara väl förtrogen med brottslighetens speciella karaktär och brottsoffrens behov av särskilt stöd. Är brottsoffret dessutom minderårig är behovet av adekvat stöd ännu större. Jag anser därför att sexualbrottsoffer i hela landet ska ha rätt till särskilt anpassat stöd.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

14. Målsägandestatus vid sexköpsbrott, punkt 14 (C, V, MP)

av Linda Westerlund Snecker (V), Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 51 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 94.

Ställningstagande

Köp av sexuell tjänst är i dag enligt praxis ett brott mot allmän ordning. Ett sexköpsoffer kan vara målsägande i ett mål om köp av sexuell tjänst, men detta förekommer i praktiken inte, utan enligt praxis definieras sexköpsoffret som ett vittne och saknar därmed rättigheter och status som brottsoffer. Vi anser att detta bör ändras och att offer för köp av sexuell tjänst alltid ska tillerkännas brottsofferstatus.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

15. Stöd till sexköpsoffer, punkt 15 (C, V)

av Linda Westerlund Snecker (V) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 55 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 98.

Ställningstagande

Det är angeläget att det brottsbeivrande arbetet fungerar på ett ändamålsenligt sätt även i ett digitalt tidevarv. Brottet köp av sexuell tjänst upptäcks sällan om ett aktivt spaningsarbete inte sker. Vi vill öka pressen på dem som exploaterar andra människor sexuellt och vill därför att polisen ska kunna utöka sitt spaningsarbete på sexköpsajter.

Vi vill därför att det tillsätts en utredning som ser över vad som kan göras för att stoppa de digitala bordeller som vänder sig till den svenska marknaden och där kvinnor och barn säljs. Utredningen ska även se över möjligheterna att sätta stopp för detta oavsett var sajten är registrerad.

16. Brottn mot äldre , punkt 16 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:706 av Martina Johansson (C),

2021/22:1214 av Catarina Deremar (C),

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 18 och

2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Riksdagen riktade 2020 ett tillkännagivande till regeringen om att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta personer (bet. 2019/20:JuU29 s. 12 f. och rskr. 2019/20:233). I skrivelse 2021/22:75 (s. 89) anförts att regeringen den 24 februari 2022 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till om det straffrättsliga skyddet för äldre och andra särskilt utsatta behöver förstärkas (dir. 2022:7). Uppdraget ska redovisas senast den 24 augusti 2023. Detta arbete bör inte föregripas. Mot den bakgrunden saknas det enligt vår mening anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar.

17. Brottn mot personer med funktionsnedsättning, punkt 17 (M, KD, L, MP)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Juno Blom (L), Martin Marmgren (MP) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 20.

Ställningstagande

Personer med funktionsnedsättningar utsätts i högre grad för sexuella handlingar genom våld eller hot om våld. Personer med funktionsnedsättning har samma sexuella och reproduktiva rättigheter som övriga befolkningen, men det kan vara svårt för individer att utkräva sina rättigheter. Att säkerställa att personer med funktionsnedsättning har samma s.k. access to justice som övriga befolkningen är viktigt.

Vi anser därför att kunskapshöjande åtgärder om sexuellt våld mot personer med funktionsnedsättning behöver sättas in inom rättsväsendet för att säkerställa att alla individers rättigheter blir tillgodosedda.

18. Kriminalisering av underlåtenhet att anmäla äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott, punkt 18 (M, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Juno Blom (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 25 och
bifaller delvis motion

2021/22:606 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Hedersbrottslighet präglas inte sällan av en tystnadskultur i förhållande till myndigheter och polis. En kriminalisering av att underlåta att anmäla eller avslöja äktenskapstvång skulle synliggöra kollektivets ansvar för att tvångsäktenskap tillåts genomföras, och på sikt bidra till att fler som har kännedom om ett förestående tvångsäktenskap känner sig förpliktigade att ingripa eller informera myndigheter om vad som pågår.

Det är därför positivt att regeringen tillsatt en utredare som ska ta fram ett sådant förslag. Det är emellertid viktigt att detta arbete också leder fram till att regeringen också återkommer med ett sådant lagförslag till riksdagen. För att betona vikten av detta bör riksdagen göra ännu ett tillkännagivande i frågan.

19. Återförande av barn som förts ut ur landet mot sin vilja , punkt 19 (M, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Juno Blom (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:3788 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

I Storbritannien finns en särskild enhet mot tvångsäktenskap, i form av ett samarbete mellan inrikes- och utrikesdepartementen, kallad Forced Marriage Unit. Den arbetar aktivt för att förhindra och motverka tvångsäktenskap, både inom och utanför landets gränser. Denna enhet arbetar även med att försöka återföra minderåriga samt andra personer som förts ut ur landet mot sin vilja till Storbritannien.

Vi anser därför att stödet bör förbättras och insatserna öka för att återföra minderåriga och andra personer som förts ut ur landet mot sin vilja i syfte att giftas bort eller utsättas för förtryck i en hedersrelaterad eller patriarkal kontext. Det bör därför utredas om en sådan enhet eller specifikt uppdrag som finns i Storbritannien bör införas i Sverige.

20. Kartläggning av hedersrelaterat förtryck , punkt 20 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Det finns ingen samlad bild av hur utbrett hedersrelaterat förtryck är. Socialstyrelsen fick 2017 i uppdrag av regeringen att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i alla åldersgrupper i Sverige. Socialstyrelsen konstaterade att det är mycket svårt att fastställa omfattningen

av det hedersrelaterade våldet och förtrycket i Sverige. Uppdraget var därför inte möjligt att genomföra inom ramen för rapporten. Socialstyrelsen bedömer att arbetet behöver fortsätta för att undersöka, analysera och utveckla stöd och hjälp till personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Jag anser därför att regeringen bör ge Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat förtryck för att få en adekvat bild av omfattningen.

21. Rättsvårdande myndigheters brottsförebyggande arbete , punkt 21 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

Ställningstagande

I Brås rapport Insatser mot brott och otrygghet i socialt utsatta områden betonas särskilt vikten av tidiga brottsförebyggande insatser för att förhindra att barn i ett senare skede begår brott eller ansluter sig till kriminella nätverk. I rapporten framhålls att insatser som visat sig vara effektiva kan sättas in i ett mycket tidigt skede. Jag anser därför att samtliga rättsvårdande, stödjande och omhändertagande myndigheter som arbetar med barn och unga bör få i uppdrag att inkludera brottsförebyggande arbete mot släktbaserad kriminalitet, hedersförtryck och utanförskap hos unga och deras föräldrar i sitt förebyggande arbete. Experter inom dessa områden ska knytas till myndigheterna. Det pågående arbetet med ny socialtjänstlag måste också innehålla ett tydligt brottsförebyggande uppdrag till socialtjänsten.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som jag nu har anfört.

22. Skärpta straff för våldsutövare som inte kan utvisas, punkt 23 (SD)

av Adam Martinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 32.

Ställningstagande

Det självklara alternativet för den som har utövat hedersrelaterat våld och förtryck i vårt land bör vara utvisning. Om man inte klarar av att leva efter våra västerländska värderingar och traditioner har man förbrukat sin rätt att bo här. Vi anser att i de fall utvisning inte är möjligt ska straffet för de brott som begåtts skärpas. Samhället ska säkerställa att hedersbrottens förövare inte skadar eller dödar fler.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

23. Domstolsförhandlingar bakom stängda dörrar, punkt 24 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 20.

Ställningstagande

Domstolsförhandlingar som rör minderåriga, sexualbrott eller migrationsmål sker ofta bakom stängda dörrar. I domstolsförhandlingar som rör hedersrelaterat våld och förtryck har förfrågningar om stängda dörrar dock avslagits.

Jag anser därför att domstolsförhandlingar i hedersrelaterade brott som huvudregel ska föras bakom stängda dörrar eftersom känsligheten i denna typ av fall och offer och vittnens behov av skydd och säkerhet överväger allmänhetens rätt till öppna rättegångar.

24. Ökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående, punkt 25 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 46.

Ställningstagande

Riksdagen tillkännagav för regeringen hösten 2021 att regeringen bör tillsätta en utredning som presenterar förslag på hur kontaktförbud ska kunna utfärdas i fler situationer än i dag. Mot bakgrund av att tillkännagivandet fortfarande bereds inom Regeringskansliet saknas det enligt vår mening anledning för riksdagen att återigen rikta ett tillkännagivande om samma fråga.

25. Information till målsägande, punkt 26 (V, L, MP)

av Linda Westerlund Snecker (V), Juno Blom (L) och Martin Marmgren (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt förundersökningskungörelsen 13 a § ska polisen bl.a. informera ett brottsoffer om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd, hjälp och vård. Skrivningen kan uppfattas som att det är frivilligt för polisen att förmedla kontakten, men enligt artikel 8 i EU:s brottsofferdirektiv ska medlemsstaterna underlätta för den behöriga myndighet till vilken anmälan gjordes och andra berörda enheter att hänvisa brottsoffer till stödverksamheter för brottsoffer, vilket tydliggör att det inte är en frivillig uppgift. Målsäganden ska alltså enligt gällande reglering få information om möjliga stödåtgärder redan vid den första poliskontakten.

Jag anser därför att regeringen bör ta initiativ till en översyn av 13 a § förundersökningskungörelsen i syfte att tydliggöra att polisens uppgift att i ett tidigt skede lämna information till målsäganden om möjligheter till stöd är obligatorisk.

26. Kvinnor och barn med skyddade personuppgifter, punkt 27 (V, L, MP)

av Linda Westerlund Snecker (V), Juno Blom (L) och Martin Marmgren (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Många av de problem som drabbar våldsutsatta kvinnor och barn är komplexa. Detta gäller särskilt för de kvinnor och barn som tvingas leva under skyddad identitet. Inte sällan uppstår en rad problem i vardagslivet för dessa kvinnor som måste fly från närstående män.

Jag anser därför att regeringen bör göra en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation.

27. Stöd till medier och utsatta journalister, punkt 28 (C, MP)

av Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 6 och 7,

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

I samband med bl.a. internets framväxt och att politiker attackerat medierna har hot, hat och trakasserier mot journalister ökat i omfattning och grovhet. Det är ett allvarligt hot mot den liberala demokratin. Kvinnor och minoriteter är särskilt utsatta, vilket riskerar att begränsa vilka röster som hörs i samhällsdebatten. Även detta är ett demokratiproblem. Jag vill därför att kapaciteten stärks hos de enheter inom polisen som arbetar med demokratifrågor och att Brå ges ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta medierna att hantera och anmäla hot och trakasserier. Vidare bör brottsofferjourenas kapacitet att stötta utsatta journalister förbättras.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

28. Stöd till förtroendevalda som utsatts för hot, punkt 29 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Hat, hot och trakasserier är oacceptabla oavsett vem de riktar sig mot, men studier visar att kvinnor är särskilt utsatta, bl.a. över nätet, och att många kvinnor väljer att lämna politiken till följd av sin utsatthet. Det innebär i praktiken att kvinnors makt inskränks och att deras röster tystas.

Det är därför viktigt att åtgärder vidtas för att förtroendevalda som utsätts för hot, hat och trakasserier ska få bättre stöd. Det ansvaret vilar på kommuner, regioner och myndigheter, men också på de politiska partierna. Jag vill även att Sveriges riksdag genomför en översyn av förtroendevaldas villkor, som ska mynna ut i rekommendationer med syfte att underlätta för fler att kombinera förtroendeuppdrag med arbete, familj och barn.

29. Stöd till hatbrottsoffer, punkt 31 (C, MP)

av Martin Marmgren (MP) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 24.

Ställningstagande

Hatbrott är ett allvarligt och alltför utbrett problem i Sverige. Hatbrott innebär att någon angriper en person eller en grupp av människor på grund av deras uppfattade ras, hudfärg, etniska bakgrund, trosbekännelse, sexuella läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Vi vill ge mer resurser till de hatbrotts- och demokratienheter som finns hos polisen runtom i landet, och att civilsamhällesorganisationer får det stöd som krävs för att stötta brottsoffer.

30. Stöd till brottsoffer när gärningsmannen är under 15 år , punkt 32 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 34.

Ställningstagande

Barn under 15 år är inte straffmyndiga och därför kan inte ett målsägandebiträde förordnas till brottsoffret i sådana situationer. Det är dock viktigt ur ett brottsofferperspektiv att det finns möjlighet till juridisk hjälp även om förövaren inte är straffmyndig. Jag anser därför att brottsoffer ska ha möjlighet till juridiskt stöd även då den misstänkta gärningspersonen är under 15 år, och är således positiv till att ett sådant förslag nu bereds i Regeringskansliet. För att betona vikten av att detta också leder fram till ett sådant förslag bör riksdagen dock göra ett tillkännagivande om detta.

31. Brottsofferportal, punkt 33 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40.

Ställningstagande

Internetbaserade bedrägerier och id-kapningar av olika slag visar inte några tecken på att avta och kan orsaka stora svårigheter för den som blir drabbad. Jag anser därför att det bör inrättas en brottsofferportal där den som drabbas, förutom att få samlad information, också ska kunna spärra sina identitetsuppgifter på ett och samma ställe. Riksdagen uppmanade också regeringen redan 2016 att inrätta en brottsofferportal för personer som utsätts för id-kapningar eller bedrägerier. Någon portal har dock ännu inte inrättats, och det finns därför anledning för riksdagen att åter göra ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska vidta åtgärder för att inrätta en sådan portal.

32. Barnahus, punkt 34 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:2887 av Ulrika Karlsson (M) yrkandena 1–7,

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8,

2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 9,

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 30 och

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Riksdagen riktade 2021 ett tillkännagivande till regeringen om barnahus. Utredningen En uppväxt fri från våld ska redovisas senast den 31 december 2022. Utredningen har fått i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att

förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen ska även lämna förslag på hur barnahusverksamheten kan utvecklas, exempelvis vad gäller att ge likvärdig tillgång till stöd till barn under hela brottmålsprocessen och genom nationell samordning. Mot den bakgrunden saknas det enligt vår mening anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar.

33. Skärpt straff för barnfridsbrott, punkt 36 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Martinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3219 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

I samband med att barnfridsbrottet infördes gjorde riksdagen ett tillkännagivande om att straffskalan för barnfridsbrott bör höjas. Regeringen verkar ännu inte ha vidtagit någon åtgärd med anledning av tillkännagivandet och vi anser därför att det finns anledning för riksdagen att göra ytterligare ett tillkännagivande i frågan.

34. Barnfridsbrott mot närstående barn m.m., punkt 37 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Psykisk misshandel, vanvård eller försummelse av ett barn är många gånger lika allvarligt som fysisk misshandel. Det finns därför skäl att definitionen av

misshandel av ett barn även bör kunna omfatta psykiskt våld, försummelse och omsorgsbrister. Inte minst är det viktigt att kunna åtala för sådana gärningar i de fall de utövats mot ett barn under det att barnet varit föremål för ett omhändertagande från samhällets sida, exempelvis varit jour- eller familjehemsplacerat.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

35. Utvidgning av barnfridsbrottet, punkt 38 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 41.

Ställningstagande

Det finns nu lagstiftning på plats om barnfridsbrott, men för att lagen om barnfridsbrott ska få önskad effekt bör det klargöras att barnfridsbrottet inte bara omfattar det barn som konkret bevittnar den brottsliga gärningen, utan också den som upplever den, t.ex. genom att sitta i ett annat rum i bostaden och genom väggen höra den ena föräldrarnas misshandel av den andra.

36. Särskild företrädare för barns medverkan vid hämtning till förhör, punkt 40 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

I utredningen Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32) föreslås att reglerna om den särskilda företrädarens

uppdrag ska tillföras en formulering om vad uppdraget omfattar, bl.a. att hämta barnet till förhör. Regeringen valde dock att inte föreslå något sådant förtydligande i lagtexten, bl.a. mot bakgrund av att den särskilda företrädaren inte förfogar över några tvångsmedel för att hämta barnet till förhör. Vi anser inte att regeringens anförda skäl i denna del är övertygande. Det finns, vilket utredningen också konstaterar, ett behov av att förtydliga vilka praktiska moment som uppdraget normalt sett omfattar. Vi anser därför att det bör förtydligas direkt i lagtexten att det är den särskilda företrädarens ansvar att medverka vid hämtning av barn till förhör.

37. Ombud för barn m.m., punkt 41 (M, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Juno Blom (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 18 och

bifaller delvis motion

2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 2.

Ställningstagande

I utredningen Straffrättsligt skydd för barn som bevitnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32) föreslås att frågan om att införa en ny form av ombud för barn ska utredas särskilt. Vi delar utredningens uppfattning att det finns en lucka vad gäller tillvaratagande av barns rättigheter i vissa situationer där varken t.ex. en särskild företrädare för barn eller kommunens socialtjänst kan agera. Ett sådant särskilt ombud för barn kan ges befogenheter att träda in i vårdnadshavarnas ställe när dessa av olika skäl saknar förmåga att uppfylla sina plikter som barnets ställföreträdare, det gäller sådant som exempelvis ansökan om bistånd för stödinsatser samt vård för traumabearbetning i anslutning till en brottmålsprocess. Vi anser därför att en utredning bör tillsättas om en ny form av ombud ska införas eller om den särskilda företrädarens uppdrag ska utökas för att fylla denna lucka.

38. Befogenheter för särskild företrädare för barn , punkt 42 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

I samband med införandet av det nya brottet barnfridsbrott diskuterades möjligheten att utöka särskilda företrädares uppdrag att även omfatta beslut om sociala insatser. I en situation där ett barn utsätts för att bevittna våld eller utsätts för andra brott av närstående kan en utomstående behöva träda in i vårdnadshavarnas ställe och besluta om vissa vård- och omsorgsfrågor. Barnet ska exempelvis inte behöva vänta på att få stödbehandling och rehabilitering för att gärningspersonen förhindrar detta. Även om lagstiftningen ger socialtjänsten möjligheter att bestämma om insatser för ett barn när bara en av vårdnadshavarna samtycker till det, täcker detta inte upp för alla situationer som kan uppstå. Jag anser därför att särskilda företrädare bör ges ökade befogenheter att fatta beslut om vissa vård- och stödinsatser.

39. Handläggningen av utredningar vid brott mot barn, punkt 43 (S, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:1507 av Borianan Åberg (M) och
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 7, 9, 10 och 12.

Ställningstagande

Utredningen En uppväxt fri från våld har fått i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat

hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv. Mot denna bakgrund är vi inte beredda att vidta några sådana åtgärder som efterfrågas i motionerna.

40. Kartläggning av barns erfarenhet av sex mot ersättning, punkt 44 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Trots att såväl prostitution som sugardejting förekommer i hela landet har ingen aktör haft ett övergripande nationellt ansvar för att lokalisera, identifiera och förhindra att barn och unga blir sexuellt utnyttjade mot ersättning. Det saknas i dag systematiska undersökningar kring barns erfarenheter av människohandel genom sex mot ersättning. Den kunskapen behövs och ansvaret för den måste samordnas. Jag vill därför ge en aktör övergripande nationellt ansvar för att kartlägga barns erfarenheter av sex mot ersättning. Med den kunskapen underlättas arbetet med att förhindra, lokalisera och identifiera att barn och unga blir sexuellt utnyttjade.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det som vi nu har anfört.

41. Målsägandebiträde vid ersättningsanspråk, punkt 46 (V, MP)

av Linda Westerlund Snecker (V) och Martin Marmgren (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Brottsoffer bör kunna få fortsatt stöd av sitt målsägandebiträde för att kräva sin rätt till skadestånd från förövaren eller försäkrings- eller brottsskadeersättning. Förordnandet för målsägandebiträdet bör inte upphöra förrän brottsoffret fått sin ersättning. De brottsoffer som får målsägandebiträde har ofta utsatts för allvarliga brott, och ett förlängt förordnande för målsägandebiträdet skulle avlasta brottsoffret avsevärt. Vidare skulle målsägandebiträdets arbete med ersättningsanspråket göra så att brottsoffret slipper all typ av kontakt med gärningspersonen. Detta är ytterst viktigt, särskilt när brottsoffret har skyddade personuppgifter. Regeringen bör därför tillsätta en utredning i syfte att förlänga målsägandebiträdenas förordnanden så att brottsoffer kan få stöd i samband med ersättningsanspråk.

42. Utvidgad rätt till brottsskadeersättning, punkt 47 (V, MP)

av Linda Westerlund Snecker (V) och Martin Marmgren (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Ersättningen till våldsutsatta kvinnor bör baseras på relevanta uträkningar om vad kvinnan förlorar ekonomiskt till följd av våldet. Ersättningen bör inte räknas av mot exempelvis försörjningsstöd, sjukersättning, sjukpenning eller andra former av ersättningar eller bidrag. Ersättningen bör ingå inom ramen för nuvarande brottsskadeersättning och bör efter en individuell prövning utbetalas av Brottsoffermyndigheten. Hur denna prövning ska kunna ske på ett tillfredsställande och rättssäkert sätt behöver utredas noggrant, och samma sak gäller frågan om hur ersättningen ska organiseras i förhållande till nuvarande brottsskadeersättning. Regeringen bör därför tillsätta en utredning om ytterligare brottsskadeersättning avseende ekonomiska konsekvenser för personer som blivit utsatta för sexuellt och fysiskt våld.

43. Statistik, punkt 48 (S, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2860 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2862 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 5 och 6,

2021/22:3613 av Lars Beckman (M) och

2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 19.

Ställningstagande

Det saknas enligt vår mening skäl att särskilja statistiken på det sätt som motionärerna efterfrågar. Mot denna bakgrund är vi inte beredda att ta initiativ till några sådana åtgärder som motionärerna efterfrågar.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (M)

Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de aktuella parti- och kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (SD)

Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de aktuella kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (C)

Malin Björk (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i de aktuella parti- och kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (V)

Linda Westerlund Snecker (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 49 (KD)

Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 49 (L)

Juno Blom (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

7. Motioner som bereds förenklad, punkt 49 (MP)

Martin Marmgren (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:80 av Amineh Kakabaveh (-):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att s.k. oskuldoperationer bör kriminaliseras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:301 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett straffrättsligt ansvar för vårdnadshavare som inte förhindrar könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:390 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gallring av uppgifter i belastningsregistret och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om komplettering av yrkesgrupper där arbetsgivare kan begära ut belastningsregister och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda att personer som dömts för sexualbrott mot barn anställs inom barnyrken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta så att arbetsgivaren kontinuerligt ges möjlighet att begära utdrag ur belastningsregister och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur barns specifika behov kopplat till förundersökning, rättsprocess, stöd- och skyddsåtgärder m.m. bättre kan tillgodoses och föreslå förbättringsåtgärder på området och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) i syfte att tydliggöra att polisens uppgift att i ett tidigt skede lämna information till

- målsäganden om möjligheter till stöd är obligatorisk och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att förlänga målsägandebiträdenas förordnanden så att brottsoffer kan få stöd i samband med ersättningsanspråk och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att samordna medlingsverksamheten vid brottmål på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:486 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra vapenlagen (1996:67) i enlighet med motionens intention och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:554 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta innehav och användning av pepparsprej och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:606 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strikt ansvar för föräldrar som låter sina barn "försvinna", och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:706 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedrägerier mot äldre ska rubriceras som grova brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1063 av Amineh Kakabaveh m.fl. (-, KD, M, C, L, MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör initiera en utredning med uppdrag att formulera en tydlig lagtext som kriminaliserar oskuldsoperationer och oskuldsintyg och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1214 av Catarina Deremar (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhindra bedrägerier mot äldre och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1398 av Åsa Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bred kartläggning om porrens skadeverkningar på olika delar av samhället och tillkännager det för regeringen.

2021/22:1507 av Borian Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för brottsutsatta barn och ungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1738 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en ökad medvetenhet om betydelsen av att anmäla brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1909 av Karin Enström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för anhöriga till brottsoffer att få ersättning på grund av avspärningar eller andra tvångsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2076 av Helena Vilhelmsson och Annika Qarlsson (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor med skyddad identitet självständigt ska kunna ansöka om kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2131 av John Weinerhall (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppdaterad passlag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell handlingsplan mot hedersförtryck för ett samlat arbete och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2147 av Johan Büser (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till ersättning för att kunna anskaffa likvärdigt boende på den nya orten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anhörigs inkomstförlust och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2184 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av åtgärder för att förhindra mäns våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2250 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ta fram en handlingsplan för hur man ska bekämpa den olagliga arbetskraften och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att studera hur andra länder i EU har löst problem med olaglig arbetskraft och vad man vidtagit för åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för människohandel och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för trafficking och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om människohandel och traffickings tillämplighet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2540 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera att ingå eller på något sätt bidra till barnäktenskap i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även inofficiella barnäktenskap ska kunna bestraffas och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för barnäktenskap ska skärpas och ge längre fängelsestraff och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen mot tvångsäktenskap ska skärpas så att straffet blir längre och bättre motsvarar brottets karaktär och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen mot tvångsäktenskap ska skärpas så att brottet normalt leder till utvisning och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som inte respekterar våra lagar gällande månggifte ska straffas och i den

mån det är möjligt även utvisas ur landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2560 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om vad som juridiskt räknas som brott mot närstående och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en haverikommission vid varje fall av dödligt kvinnovåld och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontaktförbud med hjälp av elektronisk övervakning av gärningsmän dömda för vålds- och sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som förhör ett barn om hedersfrågor ska ha utbildning i hedersproblematik och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samhällets ansvar att rikta insatser mot de våldsutövare som inte kan utvisas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2563 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppnå jämställdhet i det offentliga rummet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trygga medborgarnas likvärdiga säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att inrätta en akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, i syfte att åtgärda eventuella brister och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor som utsatts för mäns våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning angående ytterligare brottsskadeersättning avseende ekonomiska konsekvenser för personer som blivit utsatta för sexuellt och fysiskt våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2860 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Brå ska utarbeta evidensbaserade metoder för att förebygga brott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Brå bör definiera och redovisa vilka brott som räknas som vardagsbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2862 av Betty Malmberg (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Brås redovisade uppgifter om direktavskrivna brott måste kvalitetssäkras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2883 av Ulrika Karlsson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera utvärdering och uppföljning av barnfridsbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera utvärdering och uppföljning av särskild företrädare för barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera utvärdering och uppföljning av brottsskadeersättning för barn som bevittnar brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2887 av Ulrika Karlsson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över samverkan kring barn som utsatts för sexuella övergrepp, sexuellt våld eller annat fysiskt våld, att samverkan bör starta direkt vid misstanke om brott och att samverkan bör sträcka sig längre så att rehabilitering av barn och stöd till föräldrar och familjemedlemmar organiseras i en tydlig vårdkedja med möjlighet att återkomma när behov uppstår efter en tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över resurserna för stöd och behandling av våldsutsatta barn i syfte att de koncentreras, samordnas och koordineras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över att Barnahus blir permanent och obligatoriskt i varje län och region och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över att Barnahus stärks med det fjärde rummet som rör barns psykiska hälsa och rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över nationell samordning av verksamheten i Barnahus samt se över vilken myndighet som bör få uppdrag att samordna och följa upp verksamheten i Barnahus och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över befintlig lagstiftning för att identifiera vad som förhindrar gemensam statistikföring och försvårar uppföljning och planering av verksamheten i Barnahus, liksom det försvårar att följa det enskilda barnets väg genom Barnahus, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilka nödvändiga lagändringar som krävs för att möjliggöra för samverkande parter att dela information under hela utredningen, att föra gemensam statistik och en Barnahuslogg för varje enskilt barn på Barnahus och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2956 av Ann-Sofie Alm (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka befogenheter myndigheter och rättsväsen behöver för att kunna säkra bevis mot brottsutövare inom hederskulturen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över definitionen av hedersrelaterat förtryck och våld

och utreda om begränsningar i val av klädsel är ett uttryck för brott som sorterar under hederskulturens förtryck och våld och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka befogenheter svenska myndigheter behöver för att förhindra att svenska skattepengar finansierar brott mot mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa preskriptionstiden helt i brottsbalken för hedersbrott, brott med hedersmotiv och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilda företrädare för barn bör ges ökade befogenheter att fatta beslut om vissa vård- och stödinsatser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett särskilt brott för återkommande vålds- och fridskränkningar av ett närstående barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att definitionen av misshandel av ett barn även bör omfatta psykiskt våld, försummelse och omsorgsbrister och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalstatistik som visar om brott mot barn begåtts inom familjen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att särskilja kriminalstatistik så att det framgår om gärningspersonen vid brott mot barn är en förälder eller annan omsorgsperson och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de som arbetar med brottsutredningar där barn är brottsoffer ska ha särskilda specialistkunskaper och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge unga brottsoffer i hela landet tillgång till barnahus och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att tidsfristen för handläggning av brott mot barn inte överskrids utan att det är motiverat och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av den sammanlagda tiden för utredning och brottmålsprocess i barnärenden och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge barn stöd- och rehabiliteringsinsatser även under

tiden för brottsutredning och brottmålsprocess och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sexualbrottsoffer i hela landet ska ha rätt till särskilt anpassat stöd och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som dömer i sexualbrottsmål (även nämndemannadomare) ska ha genomgått särskild utbildning om sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3219 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kompetens att stödja barn bland de som i rättsprocessen arbetar med eller möter barn och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffskalan för brottet barnfridsbrott bör höjas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en aktör ansvar för att kartlägga barns erfarenheter av sex mot ersättning och för att förhindra, lokalisera och identifiera att barn och unga blir sexuellt utnyttjade mot ersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sugardejting mot barn och unga under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka allmänhetens kunskap om hur vuxna kan anmäla kränkande bilder och filmer av övergrepp mot barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta strategiskt placerade regionala barnhus som täcker hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan avseende stöd till brottsutsatta barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3494 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tiden som markeringar ligger kvar i belastningsregistret, särskilt gällande grova sexualbrott mot barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Brottsförebyggande rådet ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta medierna att hantera och anmäla hot och trakasserier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra brottsofferjourenas kapacitet att stötta utsatta journalister och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kapaciteten hos civilsamhällesorganisationer som stöttar hatbrottsoffer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtroendevalda som utsätts för hot, hat och trakasserier ska få bättre stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskilda specialistkunskaper hos dem som arbetar med brottsutredningar där barn är brottsoffer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Brottsförebyggande rådet ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta media att hantera och anmäla hot och trakasserier och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra brottsofferjourenas kapacitet att stötta utsatta journalister och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa och följa upp att de brister som framkommer i Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av det brottsutredande arbetet kring våld i nära relation åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste säkerställas att uppklarandeprocenten av brott i nära relation ökar och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att specialistkompetens inom brottsutredning av våld i nära relation och sexualbrott ska finnas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som i sin yrkesroll ofta kommer i kontakt med offer för våld i nära relation ska ha relevanta kunskaper om våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för att kartlägga varför våldsdödade i nära relation har fallit igenom samhällets skyddsnet trots kontakter med vård och myndigheter före våldsdådet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som är våldsutsatt och gör en anmälan om brott i nära relation ska få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att blivande domare och nämndemän ska genomgå utbildning om våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsoffer över hela landet ska ha rätt till stöd och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyndsamt agerande avseende brottsofferportal för dem som utsatts för bedrägerier eller it-brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offer för köp av sexuell tjänst ska tillerkännas brottsofferstatus och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppsökande arbete online för att identifiera och erbjuda stöd till sexköpsoffer och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande insatser mot sexuell exploatering i syfte att minska efterfrågan på sexuella tjänster och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det brottsförebyggande arbetet och forskningen om vård och behandling av personer som dömts för sexualbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den nationella hjälplinjen som erbjuder stöd till personer som upplever sig

- ha ett problembeteende kopplat till sin sexualitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje polisregion ska ha utredare som är specialiserade på prostitution/trafficking, våld i nära relation, sexualbrott och hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
 61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas tillgång till åklagare året runt i hela landet med specifik kompetens om brott med särskilt utsatta brottsoffer, våld i nära relation, sexualbrott, sexköp/människohandel samt hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
 62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som dömer i sexualbrottsmål (även nämndemannadomare) ska ha genomgått särskild utbildning om sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
 63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att domare och nämndemän ska genomgå utbildning om våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3597 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillåta försäljning av pepparsprej för personskydd i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3613 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att redovisa statistik länsvis i stället för regionvis och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en konkret handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över en särskild barnkommission med uppdrag att utreda om och hur myndigheter agerat för att förhindra att det enskilda barnet utsatts för övergrepp och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hela rättskedjan i syfte att stärka barns rätt och snabba på rättsprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3656 av Niels Paarup-Petersen (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka mediernas skydd mot hat, hot och trakasserier och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa och följa upp att de brister som framkommer i Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av det brottsutredande arbetet om våld i nära relation åtgärdas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste säkerställas att uppklarandeprocenten av brott i nära relation ökar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att specialistkompetens på brottsutredning av våld i nära relation och sexualbrott ska finnas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som i sin yrkesroll ofta kommer i kontakt med offer för våld i nära relation ska ha relevanta kunskaper om detta och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för att kartlägga varför våldsdödade i nära relation har fallit igenom samhällets skyddsnät trots kontakter med vård och myndigheter innan våldsdådet och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som är våldsutsatt och gör en anmälan om brott i nära relation ska få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att blivande domare och nämndemän ska genomgå utbildning om våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offer för köp av sexuell tjänst ska tillerkännas brottsofferstatus och tillkännager detta för regeringen.
98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppsökande arbete online för att identifiera och erbjuda stöd till sexköpsoffer och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande insatser mot sexuell exploatering med syfte att minska efterfrågan på sexuella tjänster och tillkännager detta för regeringen.

100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det brottsförebyggande arbetet och forskningen om vård och behandling av personer som dömts för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den nationella hjälplinjen som erbjuder stöd till personer som upplever sig ha ett problembeteende kopplat till sin sexualitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje polisregion ska ha utredare som är specialiserade på prostitution/trafficking, våld i nära relation, sexualbrott och hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas tillgång till åklagare året runt i hela landet med specifik kompetens om brott med särskilt utsatta brottsoffer, det vill säga våld i nära relation, sexualbrott, sexköp/människohandel samt hedersbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som dömer i sexualbrottsmål (även nämndemannadomare) ska ha genomgått särskild utbildning om sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att domare och nämndemän ska genomgå utbildning om våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjd avgift till Brottsofferfonden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell handlingsplan för att öka likvärdigheten i stödet till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en noggrannare återkoppling till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en total översyn av stöd till brottsoffer samt att inrätta en koordinerande funktion för skydd och stöd till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast återkomma med en nationell plan för barnhusens verksamhet samt åtgärda bristerna i utvärderingen av barnhusen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk registerkontroll och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den särskilda företrädarens ansvar för att medverka vid hämtning av barn till förhör bör förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om ombud för barn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en kartläggning av förekomsten av moralpoliser som begränsar människors frihet genom påtryckningar och tvång att följa informella regler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa moralpolisernas tillträde till allmänna platser genom en möjlighet att meddela tillträdesförbud för personer som skapar otrygghet och begränsar andra personers rörelsefrihet i hederns namn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskapen inom rättsväsendet om hedersrelaterat våld och förtryck bör förbättras samt att specialiserade poliser och åklagare ska finnas för att stödja hanteringen av hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas möjlighet för polisen att skjuta upp eller låta bli att underrätta vårdnadshavare om att ett förhör med ett barn ägt rum om det är till men för barnet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen ska kunna höra barn som är under 15 år som vittnen även utan vårdnadshavares godkännande i vissa fall och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheterna att verka proaktivt mot anhöriga till den som löper risk att giftas bort mot sin vilja, t.ex. genom föreläggande eller förbud av domstol, och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera försök till vilseledande till äktenskapsresa och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en skärpning av lagstiftningen mot äktenskapstvång, barnäktenskap och vilseledande till äktenskapsresa och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett straffansvar för föräldrar som inte skyddar sina barn mot könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera oskuldskontroller och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bred kartläggning av sexualbrotten och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lång tid som belastning i belastningsregistret ska finnas kvar, bl.a. vad gäller vissa sexualbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen inom rättsväsendet om sexuellt våld mot funktionsnedsatta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3788 av Karin Enström m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en kartläggning av förekomsten av moralpoliser som begränsar människors frihet genom påtryckningar och tvång att följa informella regler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna att verka proaktivt mot anhöriga till den som löper risk att giftas bort mot sin vilja och utsättas för hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra stödet och öka insatserna för att återföra minderåriga och andra personer som förts ut ur landet mot sin vilja i syfte att giftas bort eller utsättas för förtryck i en hedersrelaterad eller patriarkal kontext och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3792 av Karin Enström m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tryggheten genom att bekämpa hatbrott och diskriminering, bland annat genom att stärka rättsväsendet, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den utbildning som poliser får om hatbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som bidrar till att barnäktenskap kommer till stånd ska bära straffansvar för detta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att de som begår brott mot äldre ska straffas hårdare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L):

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga rättsvårdande, stödjande och omhändertagande myndigheter som arbetar med barn och unga bör få i uppdrag att inkludera brottsförebyggande arbete mot släktbaserad kriminalitet, hedersförtryck och utanförskap hos unga och deras föräldrar i sitt förebyggande arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som hör eller förhör ett barn bör ha särskild utbildning för detta och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättsväsendets arbete mot människohandel med barn och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europasamarbetet mot människohandel med barn och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare lagändringar för att lagen om barnfridsbrott ska få önskad effekt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående, såsom gängmedlemmar, och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om systematiskt stöd till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brottsofferfrågor i polisens lokala operativa arbete och tillkännager detta för regeringen.

84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Brottsoffermyndighetens förutsättningar att aktivt bevaka fordringar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsoffer ska ha möjlighet till juridiskt stöd även då den misstänkta gärningspersonen är under 15 år och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda den s.k. straffskärpningsparagrafen i brottsbalken vad gäller brott riktade mot personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brottsstatistik gällande brott med hedersmotiv och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att domstolsförhandlingar i hedersrelaterade brott som huvudregel ska föras bakom lyckta dörrar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskalan för äktenskapstvång och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskalan för vilseledande till tvångsäktenskapsresa och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om preskriptionstiden för äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av stämpling eller försök till vilseledande till tvångsäktenskapsresa och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsoperationer och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnrättsperspektiv i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapsutveckling gällande kopplingen mellan hedersrelaterat våld,

extremism och organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4031 av Ulf KristerSSon m.fl. (M):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka brottsofferperspektivet i svenskt rättsväsen och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en total översyn av stöd till brottsoffer samt om att inrätta en koordinerande funktion från samhällets sida och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödet till brottsoffer bör vara likvärdigt över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkopplingen från polis till brottsoffer ska vara tydlig och noggrann och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4032 av Ulf KristerSSon m.fl. (M):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera de s.k. moralpoliserna genom ett särskilt brott, olaga frihetsbegränsning, som förbjuder tvång och otillbörliga påtryckningar som syftar till att upprätthålla heder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4033 av Ulf KristerSSon m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olaga frihetsbegränsning som nytt brott och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra förbud mot moralpoliser på offentliga platser genom tillträdesförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4096 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera oskuldskontroller och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff vid överträdelse av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4118 av Pernilla Stålhammar m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motarbeta hot och hat i det offentliga samtalet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4156 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att arbeta fram nationella riktlinjer gällande bemötande av barn i särskilt utsatta situationer dit räddningstjänst eller liknande kallats och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4167 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sekretesslagstiftningen bör förändras så att berörda myndigheter inom barnhusen kan samarbeta utan hinder av sekretess, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att synliggöra barn i rättsprocessen samt barn som bevittnat våld i hemmet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Brå bör ges i uppdrag att genomföra en fördjupad kartläggning av brottsligheten i skolorna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det offentliga stödet till brottsofferjourer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja avgiften till Brottsofferfonden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medling ska erbjudas oberoende av gärningsmannens ålder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en nationell samordnare för medling och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens arbetssätt, kunskapslyft för de som kommer i kontakt med brottsoffer och information till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommuners skyldighet att finansiera brottsofferstöd och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av skadeståndsnivåerna och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalitet i brottsofferstödet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning, uppföljning och återkoppling till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott mot äldre och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om viktologisk forskning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödcentrum för unga brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrade sekretessregler för barnahus och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om människohandel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4190 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens arbete mot barnprostitution och människohandel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4193 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffet för människohandel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision mot våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av en s.k. forced marriage unit och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara straffbart att utföra s.k. oskuldskontroller, utfärda s.k. oskuldssintyg eller oskuldsoperationer samt att medverka till eller initiera desamma, alldeles särskilt då det berör barn under 18 år, och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
51. Motioner som bereds förenklat		
2021/22:80	Amineh Kakabaveh (-)	3
2021/22:301	Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD)	8
2021/22:390	Richard Jomshof m.fl. (SD)	1–4
2021/22:455	Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)	5 och 14
2021/22:486	Michael Rubbestad (SD)	
2021/22:554	Jan Ericson (M)	
2021/22:1063	Amineh Kakabaveh m.fl. (-, KD, M, C, L, MP)	
2021/22:1398	Åsa Eriksson m.fl. (S)	
2021/22:1909	Karin Enström (M)	
2021/22:2076	Helena Vilhelmsson och Annika Qarlsson (båda C)	3
2021/22:2131	John Weinerhall (M)	2 och 3
2021/22:2184	Pål Jonson (M)	
2021/22:2250	Sten Bergheden (M)	2 och 4
2021/22:2527	Adam Marttinen m.fl. (SD)	29–31
2021/22:2540	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	24–26, 32, 33 och 43
2021/22:2561	Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)	9
2021/22:2562	Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)	20
2021/22:3219	Linda Lindberg m.fl. (SD)	17
2021/22:3387	Juno Blom m.fl. (L)	5 och 8
2021/22:3494	Marléne Lund Kopparklint (M)	
2021/22:3512	Martina Johansson m.fl. (C)	32
2021/22:3514	Johan Hedin m.fl. (C)	7
2021/22:3579	Johan Hedin m.fl. (C)	37
2021/22:3597	Lars Beckman (M)	
2021/22:3634	Ulrika Karlsson och Marléne Lund Kopparklint (båda M)	5
2021/22:3656	Niels Paarup-Petersen (C)	19
2021/22:3666	Annie Lööf m.fl. (C)	49
2021/22:3778	Johan Forssell m.fl. (M)	3–6 och 12

2021/22:3785	Johan Forssell m.fl. (M)	15–21, 23, 24 och 26
2021/22:3787	Johan Forssell m.fl. (M)	13 och 19
2021/22:3788	Karin Enström m.fl. (M)	7 och 10
2021/22:3792	Karin Enström m.fl. (M)	4 och 5
2021/22:3810	Linda Lindberg m.fl. (SD)	57
2021/22:3972	Juno Blom m.fl. (L)	1, 30 och 31
2021/22:3974	Johan Pehrson m.fl. (L)	81, 82 och 84
2021/22:3978	Lina Nordquist m.fl. (L)	1
2021/22:3985	Juno Blom m.fl. (L)	18, 21–25, 29, 30 och 34
2021/22:4031	Ulf Kristersson m.fl. (M)	50 och 52–54
2021/22:4032	Ulf Kristersson m.fl. (M)	38
2021/22:4033	Ulf Kristersson m.fl. (M)	22 och 23
2021/22:4096	Annika Hirvonen m.fl. (MP)	6, 7 och 11
2021/22:4167	Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD)	22 och 24
2021/22:4178	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	38
2021/22:4187	Andreas Carlson m.fl. (KD)	1–4, 8–12, 14, 18 och 20
2021/22:4189	Andreas Carlson m.fl. (KD)	24
2021/22:4190	Andreas Carlson m.fl. (KD)	25
2021/22:4193	Andreas Carlson m.fl. (KD)	6
2021/22:4210	Sofia Damm m.fl. (KD)	46 och 49